



LOVEC



Revija za lovstvo, lovsko
kinologijo in varstvo narave
Letnik XCII., št. 1
januar – prosinec

Glasilo izdaja



Lovska zveza Slovenije

Priprava za tisk Delo Repro, d.d.
Tisk Euroadria, d.o.o., v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik
Marjan Toš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

*Tomaž Burazer, Franc Černigoj,
Anton Križ, Ivan Kuljaj, Janko
Mehle, Boštjan Pokorny, Lojze
Števanec in Branko Vasa*

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5% stopnji.

**Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-pošti** (ali na
disketi + izpis), uradne dopise,
potrjene z žigom in podpisom odgo-
vorne osebe ŽLD/LD, in **fotografi-**
je pa v originalu ali na CD. Pripišite
tudi svojo **telefonsko številko**.
*Nenaročenih rokopisov in fotografij
ne vračamo!*

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p.p. 505
1001 Ljubljana
e-mail: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €,
od 15 do 25 besed 5 €,
od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno in
plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d.d., Ljubljana:
02010-0015687097.

IZ VSEBINE:

S. F. Kropc:	Iz pogleda nazaj – za prihodnost	4
M. Toš:	Za stroko, izobraževanje, informiranje in še kaj ...	6

IZ DNEVNEGA TISKA

M. Krofel, K. Jerina:	S pomočjo telemetrije do boljšega razumevanja konfliktov med človekom in medvedom	8
M. Tratnik:	TDS-merilni križ – za zanesljivejše streljanje na daleč	12
B. Leskovic:	Kako še izboljšati upravljanje s srnjadjo?	16
R. Erhatic Širnik:	Kaj vse so o divjadi, lovu in lovcih pisali časopisi na Kranjskem ...	18

PO LOVSKEM SVETU

B. Krže:	Odložena priložnost	19
M. Fortin:	Za »ruji«, tam doli ...	20
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	25

LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO

J. Leban:	Lovi se do konca, do zadnjega atoma moči, do zadnjega diha!	26
-----------	--	----

LOVSKA ORGANIZACIJA

N. Suštarič:	Novosti pri financiranju nekaterih skupnih nalog članic LZS	29
M. Toš:	Lovci aktivno v programih varstva okolja	32
J. Samec:	Izobraževanje za delo na LIS v letu 2008	33
F. Rotar:	Pisne zahvale organizatorjem	34
S. Korez:	Vsak lovski dan je naša (lovska) razstava!	34
S. Trebec:	30 let pobratenja	35
F. Hiti:	Smo res lahko ponosni prav na vse doseženo?	35
A. Mogu:	Visoka obletnica koče na Trojni	36
F. Rotar:	Lovska pesem Uršlja gora tudi na filmskem traku	36
B. Žerdin:	Zaključno druženje lovcev LD Ljutomer	37
F. Rotar:	Druga lovska maša v Koprivni	37
G. O. Rettinger:	LPZ Dekani in Notranjski rogisti nastopili v Kuksu	38
A. Šajn:	Tradicionalni skupni lov LD Tabor – Zagorje in LD Pivka	39
H. Bogataj:	60 let LD Gorica	39

MLADI PIŠEJO

JUBILANTI

OVSKI OPRTNIK

B. Birs:	V pogonu je potrebno veliko znanja, pa tudi imeti nalet!	42
B. Leskovic:	Doslej edino reševalno vozilo za poškodovane in bolne živali v Sloveniji	43
G. Bolčina:	Pimatova umetniška upodobitev medveda (v bronu) – darilo LZS	43
M. Počivalšek:	Naša prva lanska skupna jaga	44
M. Toš:	Včasih je bilo več prijateljstva in medsebojnega razumevanja ...	44
B. Žerdin:	Predstavitev sokolarstva in prvega lova s sokoli v Pomurju	45
I. Ambrožič:	Zazriva, rehabilitacijski center za ujede na Slovaškem	45
G. Bolčina:	Trofeje in trofeizem	46

V SPOMIN

LOVSKA KINOLOGIJA

R. Kreplf:	Preizkušnja naravnih zasnov psov jamarjev v LD Starše	49
F. Krnjak:	Jesenska vzrejna preizkušnja (JZP) ptičarjev	49
M. Roter:	Vzrejna pregleda in preizkušnji psov jamarjev	50
C. Sovdat:	Uporabnostna preizkušnja po KS v Kobaridu	51
B. Tucovič:	Uspešna lokalna uporabnostna tekma po KS	52
A. Vidmar:	Memorial Antona Oseljaja	53
S. Lipovec:	Težko je izšolati dobrega lovskega psa!	54
KZS:	Predvidena legla	54

SLIKA NA NASLOVNICI:

Lisica – *Vulpes vulpes*

Foto: J. Pap

Foto: G. Bolčina

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.-31. 10.

srna, mladiči obeh spolov:

1. 9.-31. 12.

mladica:

1. 5.-31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.-31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.-31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.-31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.-31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.-31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.-31. 12.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.-28. 2.

ovca:

1. 8.-31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.-31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.-31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 4.-31. 1.

svinja:

1. 7.-31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.-31. 12.

Poljski zajec

1. 10.-15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.-28. 2.

Jazbec

1. 8.-31. 12.

Lisica

1. 7.-15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.-31. 3.

Navadni polh

1. 10.-30. 11.

Alpski svizec

1. 9.-30. 10.

Pižmovka

1. 8.-31. 3.

Nutrija

1. 1.-31. 12.

Fazan

1. 9.-15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.-15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.-15. 1.

Soja

20. 8.-28. 2.

Sraka

1. 8.-28. 2.

Siva vrana

10. 8.-28. 2.

Iz pogleda nazaj – za prihodnost

Spoštovane lovke, lovci, dragi bralci našega glasila! Čas hiti, spomini ostajajo. Čas je edini, ki ostaja, večina stvari je minljivih, po minulem času ostajajo le posledice; dobre ali slabe. Novoletni prazniki so minili, upam, da ste jih preživeli prijetno, verjetno v krogu svojih najdražjih. Upam, da niste zamudili edinstvene priložnosti, da ste jim tudi povedali, da jih imate radi, da jih pogrešate, kadar niste z njimi, da ste se jim zahvalili za razumevanje in da ste si drug drugemu zaželeli najboljše želje. Najboljše želje, veselje in zdravje ter vse dobro vam želim tudi jaz. Kot lovkam in lovcem tudi dober pogled in ravne cevi v letu 2009.

Ta mesec mineva eno leto od volitev novega vodstva LZS. Leto je minilo zelo hitro ob pomembnih dogodkih za slovensko lovstvo. Med drugim je minevalo v znamenju sprememb zakonodaje, sprejetja uredbe o koncesijah in priprave na razpis za koncesije. To še zdaleč niso bile edine aktivnosti, pač pa le tiste, ki so dolgoročno zelo pomembne za lovstvo. Člani UO LZS in komisije UO so imeli veliko dela; dobro so ga opravili in letos ga bo treba nadaljevati.

Vzpostavili smo veliko dobrih stikov in komunikacij, tudi na področjih, kjer prej niso bile ravno dobre ali pa nekoliko zanemarjene. Vse to bo treba dograjevati in širiti še naprej, v naše poslanstvo. V našem dokumentu Viziji LZS in ciljih do leta 2012 smo zapisali in sprejeli: »SLOVENSKA LOVSKA ORGANIZACIJA JE TRANSPARENTNA NARAVOVARSTVENA ORGANIZACIJA, KATERE GLAVNI CILJ JE VARSTVO NARAVE IN TRAJNOSTNO UPRAVLJANJE Z DIVJADJO, KI BO OB AKTIVNEM SODELOVANJU S SOUPORABNIKI PROSTORA NA DOLGI ROK ZAGOTAVLJALO IN SPODBUJALO BIOTSKO PESTROST NARAVNEGA OKOLJA.« To niso mrtve črke na papirju, saj to dokazujemo že sto let in to smo dokazali tudi v minulem letu.

LZS je kot nevladna organizacija pospešila aktivnosti glede sodelovanja s posameznimi ministrstvi na različnih področjih. Pri tem smo naleteli na različen odziv posameznih državnih institucij. Ne bi jih bilo vljudno negativno izpostavljati; zato imamo še čas, po drugi strani pa jim dajmo še kakšno možnost, da bodo lahko popravile svoj prvi vtis. Od njih ne zahtevamo nemogočih stvari, pač pa terjamo le tiste, za katere so v tej državi zadolženi.

Že kmalu bomo na občnem zboru polagali račune o delu za leto 2008. Odkrito povedano sem v pričakovanju trenutka, ko bom slovenskim lovcem lahko podal svoje poročilo. Zavedam se, da zadeve še niso urejene do podrobnosti, torej jih bomo morali še izpiliti, seveda z vašo pomočjo. Tako kot vi, tudi jaz še nisem povsem zadovoljen, kar pomeni, da imamo še veliko prostora in časa, v katerem je treba še veliko postoriti. Vsega pač v enem letu ni mogoče storiti. In kje bodo poudarki letos? V mislih imam celoten sistem lovstva, ne zgolj LZS kot krovne organizacije:

- uresničevanje pogodbenih obveznosti na podlagi pridobljenih koncesij,
- zastopanje članic v postopkih različnih posegov v okolje in naravni prostor divjadi,
- aktivnosti do države zaradi urejanja varnih prehodov za divjad prek avtocest, železnic itn., ukrepi za zmanjševanje trkov divjadi na prometnicah,
- reševanje problematike in iskanje rešitev za ustanovitev sklada za povračilo škode od divjadi kot pomoč upravljavkam lovišč,

- aktivnosti glede priprave programa za lažje vstopanje mlajših članov v lovsko organizacijo,
- sistematično seznanjanje preostale javnosti, šol in drugih o dejavnostih lovstva in njegova promocija,
- sodelovanje (razširitev) z vsemi nevladnimi organizacijami, katerih glavni cilji so delovanje v pomenu varstva narave,
- razširitev našega izobraževalnega sistema,
- pospešene aktivnosti za ustanovitev Zavoda za lovstvo,
- predstavitev našega LIS - Lisjaka v CIC, FACE s ciljem vključitve v evropski lovski informacijski sistem,
- raziskava med člani in članicami LZS (lastna, brez zunanjih izvajalcev)
- itn.

Navedel sem nekaj pomembnejših zadev, potekale pa bodo tudi druge aktivnosti na različnih področjih dela glede izpolnitve postavljenih ciljev iz vizije oziroma programske usmeritve. Vem, da se vam zdaj že poraja kup vprašanj; tudi takih, na katere bo treba odgovoriti v prihodnje. Predvsem na tista, ki ste jih izrazili na delnih občnih zbora jeseni 2008, npr., kako dolgo še tako številčni upravni odbor, kako dolgo še v upravnem odboru ljudje, ki dvigujejo roke za LIS, Lisjak, pa doma nimajo niti e-naslova, ter podobna vprašanja. To je res pereča problematika, na katero pa vodstvo LZS nima ravno neposrednega vpliva. Vsakdo, ki je član UO LZS, je izvoljen, torej so ga izvolili lovci sami. Če so ga izvolili zgolj zato, da bodo pač imeli v tem organu svojega predstavnika volilnega okoliša, je takšno stanje razumljivo. Počasi bo treba spremeniti miselnost, da je treba ločiti častne funkcije in funkcije, na katerih se od posameznika tudi več ali veliko pričakuje. V eni izmed lanskih številčk glasila Lovec sem pisal o upokojitvah v lovstvu. Tisto »upokožitev« je treba razumeti in si jo razlagati v pomenu zgornjega stavka. Povedano po domače: sami odločamo o tistih, ki nato odločajo o nas! Lovstvo ni tako preprosto in nepomembno, da bi se o njem pogovarjali lahkotno.

Verjetno vemo, da strokovne službe in člani različnih komisij LZS vseh aktivnosti ne bomo zmogli sami. Torej bomo pri reševanju zadev potrebovali pomoč! Zato od članic pričakujem, da bo naš Lisjak popoln, torej sproti dopolnjen s podatki. Zelo je neugodno je namreč, da pri komuniciranju z različnimi vladnimi ali nevladnimi organizacijami ne moremo posredovati naših popolnih podatkov, čeprav naj bi posamezne podatke pridobil prav iz Lisjaka. Treba se je zavedati, da moramo lovci pri komuniciranju z javnostjo, vladnimi in nevladnimi organizacijami navajati konkretne zadeve in konkretne podatke. Le tako bomo lahko dovolj prepričljivi in bomo dosegali uspehe ter po drugi strani ne bomo samo dober sogovornik, ampak tudi sooblikovalec posameznih državnih odločitev.

Po podatkih iz Lisjaka je bilo, npr., 2. 12. 2008 skupno število članov slovenske lovske organizacije 21.025 članov, od tega je 276 lovk in 566 pripravnikov. Pričakujem povečanje tega števila, povprečna starost slovenskega lovca pa je 54,1 leta. Torej nismo zelo stari.

V naših ciljih je tudi pomemben cilj, ki pravi o povečanju števila članov in predvsem o povečanju števila mlajših članov. Verjetno smo storili premalo, da bi bil lov zanimiv in privlačen. Kot sem že omenil, v posameznih komisijah LZS člani ne morejo narediti veliko za sprejem novih članov v naše vrste, ampak je temeljna celica za reševanje teh zadev lovška družina. Miselnost, da mladi ne znajo delati v lovskih organizaci-



V letu 2009 želimo vsem bralcem našega glasila obilo zdravja, delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva tudi pri varstvu divjadi in lovu!

Uredništvo glasila Lovec

Upravni odbor LZS

Nadzorni odbor LZS

jah, je vendarle preživeta stvar. Mladi znajo, tudi hočejo in zmorejo, tako kot so bili sposobni in zmožni naši starejši lovski tovariši v mlajših letih!

S tega mesta vas prosim in pozivam k sodelovanju! Ustanovil bom delovno skupino članov lovskih družin, ki bo imela nalogo pripraviti program LZS za pridobivanje novih članov, v okviru katerega bo poseben podprogram za delo z mladimi in delo v vrtcih in osnovnih šolah s področja lovstva.

V to delovno skupino vabim tiste, ki ste se s tem ukvarjali ali se še v svojih okoljih. K temu projektu vabim lovke in lovce. Potrebujemo tudi nove ideje o tem projektu in predvsem dobre prakse in izkušnje. Vse lovke in lovce, ki so pripravljeni sodelovati v okviru navedenega projekta, prosim, da do 20. 1. 2009 pošljejo na e-naslov LZS svoje podatke in kontaktne naslov. Zainteresirane kandidate bom povabil na LZS in na

podlagi skupnega dogovora ustanovil delovno skupino s konkretnimi nalogami. Veselim se že vašega sodelovanja.

Da ne bom predolg: hvala vsem slovenskim lovkam in lovcem za doslej opravljeno delo v loviščih, hvala tudi nečlanom lovske organizacije, ki podpirajo lovstvo in lovcem pomagajo pri ohranjanju zdravega in čistega okolja. Zahvala velja tudi vsem ženam, možem, otrokom, ki podpirajo in pomagajo očetu, materi, bratu, sestri lovki ali lovcu. In na koncu se zahvaljujem tudi svojim najožjim sodelavcem v organih LZS, članom UO, članom komisij in njihovim predsednikom ter vsem vam, ki prebirate naše glasilo. V novem letu 2009 vam želim vse najboljše!

Lovski zdravo in dober pogled.

*Mag. Srečko F. Krobe
Predsednik LZS*

Iz urednikovega zornega kota

ZA STROKO, IZOBRAŽEVANJE, INFORMIRANJE IN ŠE KAJ ...

Lovec se bliža častitljivemu jubileju, saj bomo prihodnje leto praznovali 100-letnico njegovega izhajanja. To ga uvršča med najstarejše tovrstne revije oziroma glasila na Slovenskem, na kar smo in moramo biti ponosni. Malo je namreč organizacij, ki bi imele svoj medij tako rekoč neprekinjeno za osrednjo podporo dejavnosti in za »vsesplošno povzdigo članstva«, kot so v pobudah pred sto leti razmišljali ustanovitelji slovenske lovske organizacije. Začenjamo torej z 99. letnikom našega glasila, ki mu mnogi sicer napovedujejo še dolgo življenje, a hkrati svariijo pred morebitnimi nepremišljenimi vsebinskimi spremembami. Te bodo slej ko prej potrebne, a preden bodo lastniki medija, torej pristojni in najodgovornejši organi Lovske zveze Slovenije, potegnili odločne poteze v tej smeri, je treba imeti na mizi jasne, celovite in brezhibne strokovne analize. Vključno s hotenji in pričakovanji članstva.

Uredniški odbor Lovca, ki se zaveda zahtevnosti in odgovornosti časa in razume tudi ekonomska pričakovanja, pa vendarle poskuša biti pri reformnih odločitvah nekoliko konservativnejši. To je namreč preizkušeni model, ki ga medijsko dogajanje vedno znova povzema in Lovec pri tem ne sme biti izjema. Še vedno prevladuje ocena, da je temeljna programska zasnova dobra, saj služi razširjanju programskih vsebin, ki so pomembne za kulturo javnega dialoga, za razvoj izobraževanja, znanosti in kulture. Obenem je zdajšnja zasnova tudi v skladu z veljavnimi novinarskimi standardi in etičnim kodeksom. Zavedamo se, da nismo tržno naravnani na široko ciljno skupino bralcev, kar nam mnogi radi očitajo in poudarjajo, da ne izkoriščamo ekonomskih potencialov revije z dokaj visokim nakladam. Nismo zanimivi za mlade, preveč pišemo o naših LD, o njihovih jubilejih in drugih dogodkih. Tega, vključno z jubileji, osmrtnicami in še čem, je menda preveč in to ni zanimivo. Mar novodobni dušebrižniki res pozabljajo, da je Lovec glasilo lovske organizacije in da se njeno delovanje na terenu pač mora zrcaliti tudi v Lovcu? Preveč naj bi bilo polemik in razpravljavskih prispevkov. Mar res? Že pred leti smo Lovca odprli za kritično javnost in njegovo pluralnost v okviru možnosti le nenehno nadgrajevali. Pri tem pa smo vselej zagovarjali kulturo dialoga in se izogibali nizkih udarcev, osebnih diskvalifikacij in žalitev. Različnost mnenj pač mora prihajati do izraza. Zato uredniški odbor zagovarja stališče, da je treba pred spremembo vsebinske zasnove (tudi zaradi vse bolj poudarjene zahteve po prodaji Lovca v kioskih) opraviti temeljito analizo obstoječega stanja. Pri tem še naprej sledimo veljavnim standardom in pričakovanjem bralcev - lovcev, ki so želje po programski podobi Lovca izrazili leta 2000 v anketi neodvisne agencije Pristop, v kateri je sodelovalo 8000 lovcev. Torej, sodelovala je dobra tretjina članstva, ki je z veliko večino menila, da je vsebinska podoba glasila primerna, da pa naj bo več poudarka na strokovnih temah in rubrikah.

Na zadnji letošnji seji uredništva smo zato sklenili, da bomo do stoletnice poskušali Lovca pripeljati takšnega, kot ga imate že nekaj časa v rokah. Do januarja prihodnje leto se lovska revolucija najbrž ne bo zgodila, zato naj Lovec pričaka stoletnico kot močno medijsko orožje organizacije, kot mesečnik, ki ga bodo člani zelene bratovščine še naprej radi prebirali in s pridom uporabljali. Odslej bo imel Lovec v skladu z medijsko zakonodajo le enega urednika, in to odgovornega, ki bo odgovarjal za uresničevanje programske zasnove in opravljal druge naloge, določene s temeljnim pravnim aktom izdajatelja, to je LZS. Funkcija glavnega urednika bo torej prenehala, pač pa bo delo uredništva za lovsko založništvo LZS, kamor sodi tudi uredništvo Lovca, vodil predsednik odbora za lovsko založništvo. Kot zadnji glavni urednik Lovca se vam prijazno zahvaljujem za razumevanje in hkrati opravičujem za vse napake ali spodrske. Verjemite, niso bili namerni. In srečno naj vam bo začeto leto 2009!

Dr. Marjan Toš,

predsednik Uredniškega odbora založništva LZS

HRVAŠKI LOVCI V NAŠEM KRAJINSKEM PARKU

Delo, 3. 11. 2008 (Boris Šuligoj). – V krajinskem parku Sečoveljske soline, na južni strani Dragonje, so člani hrvaških lovskih društev iz Buj in Umaga včeraj popoldne streljali divjad. Opazil jih je **Joško Joras**, ki je o tem obvestil **Andreja Sovinca**, slovensko policijo in medije. Kljub temu lovcev nihče ni ustavil. Hrvaški lovci so izstrelili najmanj deset strelcev, lovili so fazane in druge ptice, se v parku s šestimi avtomobili in lovskimi psi zadrževali poldrugo uro ter se ob 15.30 odpeljali. V upravi sečoveljskega krajinskega parka so zbrali več pričevanj, da so hrvaški lovci streljali tudi na zavarovane ptice.

NAPOVEDAN MORATORIJ NESMISELN

Večer, 6. 11. – Lovska zveza Slovenije je v odzivu na napovedani moratorij za podeljevanje koncesij za trajnostno gospodarjenje z divjadjo v sporočilu za medije zapisala, da je takšno razpravo nesmiselno odpirati. »Vsi izraženi kažejo, da lahko sistem lovstva deluje samo na podlagi prostovoljnega dela v okviru društev,« je poudaril podpredsednik LZS **Lado Bradač**. »Zavedamo se, da lovci nismo edini uporabniki prostora. Veliko ljudi hodi v naravo in gozdove, kjer pa se ne sme delati škode. Škoda, ki nastane zaradi divjadi, je treba poravnati,« je še dejal Bradač, ki pričakuje, da bo ustanovljen sklad, katerega zbrani denar bo namenjen okolju in divjim živalim ter divjadi.

»Lovci menimo, da se mora denar, pridobljen od divjadi, vračati v ohranjanje njenega življenjskega okolja in za potrebe divjih živali, katerim smo z našimi posegi v naravo ogrozili življenjske razmere in preživetje v naravi,« je dodal Bradač in pristavil, da se tudi lik lovca spreminja v smeri lovca - naravovarstvenika.

SPOŠTOVANJE DO MEDVEDOV

Delo, Ona, 11. 11. (Barbara Györfi). – Avtorico daljšega sestavka je vznemiril članek,

v katerem pisec piše, da je treba medveda, ki nas je prestrašil, takoj usmrtiti. Kaj pa, če bi se v temni ulici kdo ustrašil njega? Ljudje nočemo razumeti, da narava ni nastala zaradi nas in ni namenjena temu, da jo uničujemo. Smo le njen del, zato so vzvišenost nad njo ter drugačna merila za žival in človeka le sprenevedanje. Narava, z živalmi vred, je obstajala že milijone let pred človekom. Smo le ena od vrst, ki je nastala pozneje, a edina, ki si domišlja, da je ves svet njena last.

NEVSAKDANJI PRIZOR PRETRESL VDOVO

Dnevnik, 11. 11. (Zlatka Strgar). – V soboto popoldne je **Ana Buric** na črnjanskem pokopališču, kamor pogosto hodi na grob svojega pokojnega moža, doživela prizor, ki jo je pretresel. Iz zemlje skrbno urejenega groba je štrlela noga divjadi. Kako se je v grobu znašel spodnji del noge, najverjetneje uplenjenega jelena, ji ni znal nihče pojasniti. Skoraj neverjetno pa je, da sinu Ane Buric nihče ni znal povedati natančnega odgovora, komu naj izroči kadaver.

ZA PLAŠČE, JAKNE IN KUČME UMRE 60 MILIJONOV ŽIVALI

Delo, 17. 11. (Robert Galun). – Za potrebe krznarske industrije na svetu umre več kot 60 milijonov živali na leto, pri čemer 85 % krzna pridobijo s krznarskih farm, je na sobotnem protestu zoper krznarsko industrijo poudarila **Urška Breznik** iz društva Za živali! V Evropi je skoraj tri četrt vseh krznarskih farm, največ na Finskem. Društvo Za živali! poziva vlado, naj končno predlaga zakonsko prepoved vzreje živali za potrebe krznarske industrije. Za en krzneni plašč je treba, na primer, ubiti 10 do 24 lisic in celo 180 do 240 hermelinov.

NESREČE NA LOVU

Delo, Dolenjski list, 5. in 22. 11. – Mariborski policisti so zaradi suma kaznivega dejanja povzročitve splošne nevarnosti ovadili 70-letnega lovca. Na območju Zlatoličja je namreč streljal na zajca, pri tem pa so šibre zadele v prste na roki 20-letnega

lovca, ki je sodeloval pri lovu, in ga laže ranile.

Med lovom v okolici Ptuja se je v nedeljo, 23. 11., laže poškodovale 59-letni lovec. Dva lovca sta iz bližine hkrati streljala na zajca, pri tem pa je ena od šiber tretjega lovca, ki je bil nedaleč stran, zadela v koleno.

POZOR, PIJANI MEDVEDI!

Dnevnik, 13. 11. – Prebivalce na Slovaškem so te dni strokovnjaki opozarjali na nevarnost pijanih medvedov, ki lomastijo po nekaterih delih države. Jeseni namreč medvedi pojedjo veliko zrelega sadja, potem pa opiti izgubijo nadzor nad seboj.

Časnik Dnevnik je k hudomušni vesti dodal še tale stavek: V teh martinovih dneh se tako obnašajo tudi nekateri naši »medvedje«, ki pa v nasprotju s slovaškimi ne lomastijo po vaseh, temveč kolovratijo kar po naših cestah.

MEDVEDKO NEŽO ODSTRANILI IZ MEVC

Slovenske novice, 25. 11. (Sebastijan Ozmec). – V gozdovih po Sloveniji se potika približno 700 medvedov. Glede na število, ki je večje kot v kateri koli evropski državi, se ljudje in

zverine le malokrat srečajo. Vseeno pa je vsak stik s kosmatinci za prebivalce odročnih zaselkov vsaj neprijeten, če že ne »strašen«. Tako je bilo te dni tudi v vasi Mevce, ki leži sredi gozda v neposredni bližini rojstne Jurčičeve Muljave, kjer je domačine dober teden vsak večer razburjala neustrašna 65 kilogramov težka mlada medvedka Neža. V večernih urah je prišla prav do vsakega dvorišča, malo razbijala, malo malicala in se nato oddaljila. Na koncu jo je posebni intervencijski skupini Zavoda za gozdove Slovenije pod vodstvom **Marka Jonozoviča**, le uspelo ukrotiti in odpeljati

Cariniki na mejnem prehodu Dragonja so v začetku novembra pregledali prtljago dveh Italijanov in za voznikovem sedežem našli hladilno torbo, v njej pa 25 zamrznjenih ptic. Temeljitejši pregled je pokazal, da so bile ptice zavarovane vrste, in sicer sloke ali veliki kljunač. Ta vrsta je pri konvenciji o varstvu prostoživečega evropskega rastlinstva in živalstva opredeljena kot zavarovana. S carinske uprave so še sporočili, da so na slovensko-hrvaški meji samo letos v osmih primerih zasegli že 533 zavarovanih ptic, ki so jih italijanski »ljubitelji« zavarovanih ptic hoteli prenesti čez mejo.

Kmečki glas je poročal o čla-

nicah Društva kmetič Ajda iz Šmarja pri Jelšah, ki so se poleti odpravile osvajat t. i. orlovo gnezdo, kjer je bilo nekoč Hitlerjevo zavetišče. Toda ženske niso šle tja predvsem zaradi Hitlerja, temveč zato, da so se lahko povzpele na vrh, kjer se jim je odprl čudovit pogled na salzburško kotlino. Članice so si napasle oči na številnih čudovitih alpskih cveticah, pozdravile pa so jih tudi številne planinske kavke. Ko so se vozile z ladjo po Kraljevem jezeru, so opazile, da zaradi varovanja naravnih lepot in čiste vode vozijo le ladje na električni pogon.

Sodelavka Večera **Urška Šprogar** je poročala o srečanju mladih ornitologov, ki ga je organiziralo Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije - DOPPS. S tekmovanjem mladih ornitologov pomagajo učencem in dijakom pri razvijanju lastnega ustvarjanja.

Gozdarji slovenjegraške enote Zavoda za gozdove Slovenije in tamkajšnjega Gozdnega gospodarstva so nedavno očistili približno dva hektarja površine zaraslega vrha Uršlje gore v okolici cerkve sv. Uršule in planinskega doma, da bi ohranili kulturno krajino, ki je pomembna za preživetje ruševca in nekaterih rastlinskih vrst.

Populacija domačih vrabcev v Veliki Britaniji se naglo zmanjšuje, je v raziskavi, o kateri je pi-

sala revija Animal Conservation, opozorilo kraljevo društvo za varstvo ptic. Zato je na Otoku vse manj žuželk, ki so za vrabce poleg semen glavna hrana. To se bo prej ko slej zgodilo tudi nam Slovincem, če bomo tako pridno opuščali vrtičke in jih prekrivali z asfaltom.

STEKLINA V REPUBLIKI SLOVENIJI

V obdobju od 1. do 30. novembra 2008 je bilo z območja 115 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 391 živali.

Virološki laboratorij Enote za diagnostiko kužnih in drugih boleznih živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 367 lisic, 2 govede, 1 kobilu, 1 kuno, 17 mačk in 3 pse.

Prisotnost virusa stekline je bila ugotovljena pri štirih lisicah in eni kobili:

Kanal – 1 lisica; Majšperk – 1 lisica; Videm – 1 kobila; Cirkulane – 1 lisica; Postojna – 1 lisica.

Jedrta Maurer Wernig,
dr. vet. med.,

vodja Oddelka za zdravstveno varstvo živali VURS



Foto: M. Migas



Foto: M. Kofel

Ena izmed medvedk, opremljenih s telemetrično ovratnico.

S pomočjo telemetrije do boljšega razumevanja konfliktov med človekom in medvedom

Zaradi izjemno prilagodljivega vedenja, veličastne velikosti, splošne karizme, potencialne nevarnosti za človeka ali njegovo imetje, pojavljanja v senzacionalističnih prispevkih novinarjev in še bi lahko naštevali, je rjavi medved ena od vrst, ki jih je najtežje upravljati. To še posebno velja za Slovenijo in druga poseljena območja, kjer je ta živalska vrsta zaradi drobljenja življenjskega prostora dobesedno prisiljena sobivati s človekom in obratno. Za zagotavljanje varnosti ljudi in njihove lastnine na eni strani ter ohranjanje ugodnega stanja populacije medveda na drugi, je potrebno kakovostno, z verodostojnimi podatki podprto upravljanje živalske vrste, pa tudi njenega življenjskega okolja. Medtem ko se o stanju populacije, zlasti njeni številčnosti, govori neprestano, pa se na vse omenjeno pozablja.

Dandanes se tako rekoč vsi strinja, da je treba rjavega medveda ohraniti tudi za naše zanamce. Vendar je na vprašanje, kako prav to doseči, precej težje odgovoriti. V zadnjih letih je bila osrednja pozornost namenjena številčnosti – koliko medvedov živi v Sloveniji in koliko bi jih bilo treba vsako

leto odvzeti (odstreliti) iz narave. To-vrstno razmišljanje je temeljilo na predpostavki, da je strpnost ljudi, ki bivajo z medvedom v istem okolju (od strpnosti je v največji meri tudi odvisno preživetje medveda), odvisna predvsem od številčnosti medvedov. Vendar je strpnost ljudi bolj kot od absolutne številčnosti medve-

da odvisna od števila konfliktov, ki nastajajo med medvedom in človekom (škoda na kmetijskih kulturah in domačih živalih, obiskovanje naselij, napadi na ljudi itn.). To nazorno dokazujejo tudi polpretekli dogodki iz tujine. V Franciji je, npr., manj kot deset priseljenih medvedov iz Slovenije povzročilo veliko razburjenje. Medtem pa so prebivalci Skandinavije ob zadnjem dognanju, da tamkajšnja populacija medvedov ne šteje »le« okrog 1.000, temveč 2.000 živali, ostali bolj ali manj »hladni«, kvečjemu prijetno začudeni.

Z vidika ohranjanja strpnosti pri ljudeh je toliko bolj zaskrbljujoče dejstvo, da se v Sloveniji v zadnjih letih povečuje število konfliktov. Vedno večja je škoda, ki jo medved povzroča na kmetijskih kulturah, silažnih balah in drobnici, obenem pa postajajo vedno pogostejši tudi obiski medvedov v naseljih, zaradi česar je vse večji strah ljudi in njihov občutek ogroženosti. Vse to stopnjuje negativno na-



Dosedanji podatki o velikosti domačih okolišev medvedov v Sloveniji dokazujejo, da pri nas ni dovolj velikih neposeljenih gozdnih površin, kjer bi medvedi lahko živeli povsem ločeno od človeka.

ravnano ljudi do medveda, kar se odraža v zahtevah po povečanem odstrelu, po njegovi vrnitvi »tja, kamor sodi«, celo v odkritih grožnjah o »prevzemu upravljanja z medvedom v lastne roke«. Poznavanje in obvladovanje dejavnikov, ki sprožijo navajanje (habituacijo) rjavega medveda na človeka in konflikte med vrstama, je nedvomno ključnega pomena za dolgoročno ohranitev medveda v Sloveniji.

Razlogi, ki povzročijo konflikte

Če želimo zmanjšati število konfliktov, je treba najprej ugotoviti, kaj je glavni razlog za njihov nastanek. Šele s tem spoznanjem je mogoče pripraviti ustrezne ukrepe. Pogosto je mnenje, da je za povečanje konfliktov v zadnjih letih odgovorno predvsem večanje številčnosti medveda. Posledično je bil zato doslej pri nas odstrel praviloma prva in tudi edina uporabljena oblika reševanja konfliktov. Celotno upravljanje z medvedom v veliki meri temelji na odstrelu in na predpostavki, da se bodo ob zmanjšanju številčnosti medvedje populacije na stanje izpred (npr.) 15 let temu ustrezno zmanjšali tudi problemi. Vendar zelo verjetno ta predpostavka ni pravilna, kar potrjujejo predvsem škodni primeri v zadnjih letih, ki se kljub znatnemu povečevanju odstrela ne zmanjšujejo, temveč celo povečujejo. Konflikti z medvedom se nedvomno večajo bistveno hitreje od njegove številčnosti. Zato je poleg odstrela treba začeti razmišljati še o drugih dodatnih upravljavskih ukrepih.

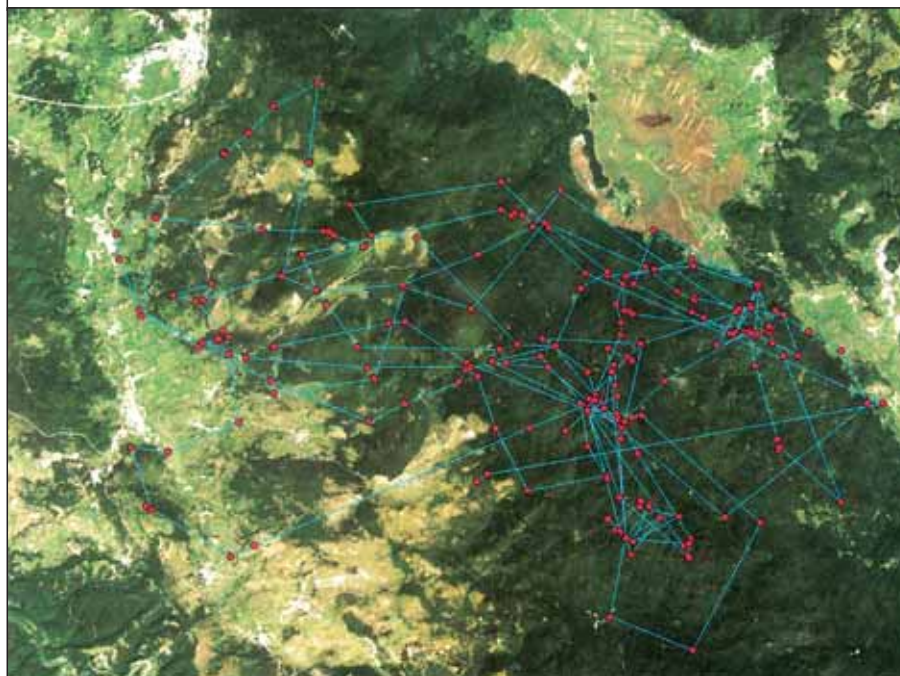
Čeprav se na prvi pogled morda ne zdi

razumno, je število konfliktov le v manjši meri odvisno od velikosti oziroma gostote medvedje populacije. Tudi podatki za Slovenijo kažejo, da na območjih z največjo gostoto medvedov ni nujno tudi največ konfliktov in obratno: na nekaterih predelih, kjer so majhne gostote medvedov, nastaja razmeroma veliko konfliktov. Kateri dejavniki bi torej lahko pomembno vplivali, da ponekod pogostejše nastajajo konflikti, drugod pa ne? In s kakšnimi upravljavskimi ukrepi bi konflikte lahko zmanjšali?

Preprečevanje konfliktov

Situacija, da bili naenkrat popolnoma brez konfliktov, bi verjetno nastala le v primeru, če ne bi bilo medvedov. Druga možnost je, da bi bil ločen prostor, namenjen samo ljudem, in prostor, namenjen samo medvedom. Seveda v našem primeru kaj takega ni mogoče – po eni strani zaradi (pre)majhne velikosti Slovenije, po drugi pa zaradi značilnosti

Podnevi se je medved zadrževal skoraj izključno v gozdu, ponoči pa se je večkrat odpravil v bližino naselij (na fotografiji so naselja prikazana z belo barvo), ki obdajajo Javornike in Snežniško planoto. Podrobnejša analiza je pokazala, da je v bližini naselij »pregledal« več neurejenih lokalnih smetišč, preiskoval nezaščitene smetnjake ob cestah in vaseh ter obiskoval mesta, kjer so pogosto pikniki; pri tem je bil zelo sistematičen. Čeprav »majhni sladki prigrizki«, – t. j. nezaščitene smeti, klavniški ostanki, odvrženi ostanki hrane, nezaščitena drobnica, sadovnjaki in druga hrana človeškega izvora – z energetskega vidika za medveda niso pomembni, se nanje hitro in zelo navadi, kar verjetno poglavitno prispeva k izgubljanju prvenstvenega strahu pred človekom. To pa se ponavlja slabo konča za nas (povečevanje škode zaradi medveda) pa tudi za medveda (odstrel problematičnih živali). Medveda smo spremljali 41 dni, dokler ga niso odstrelili. V tem času je prepotoval več kot 360 km, približno 92 % časa je preživel v gozdu, se vsaj 5-krat približal naseljem in vsaj 16-krat krmiščem.



Lokacije (rdeče pike) in poti gibanja (modre črte) medveda s severnega dela snežniško-javorniškega območja, ki smo ga spremljali s pomočjo GP-telemetrije v eni izmed prejšnjih raziskav.

našega prostora. Že pogled na zemljevid pokaže, da pri nas skoraj ni neposeljene območja, ki bi bilo dovolj veliko za celotno območje aktivnosti enega samega medvedjega samca (v povprečju namreč to meri 70.000 ha). V Sloveniji medveda torej nikakor ne bo mogoče ohraniti tako, da bi bili do njega strpni le v nekaj največjih strnjjenih gozdnih predelih, saj so ti za medveda tako majhni, da z njih zlahka vsak dan odhaja tudi na poseljena območja. Zato lahko pričakujemo, da bo v naših razmerah in ob prisotnosti medveda vedno nastajalo določeno število konfliktov. Vendar pa je, kot kaže vse več podatkov iz tujine, z določenimi ukrepi mogoče konflikte zmanjšati na zelo nizko raven, ki je sprejemljiva za večino ljudi.

Izkušnje iz tujine

Tako kot pri nas so tudi v tujini probleme z medvedi tradicionalno reševali predvsem z odstrelom. Vendar to pogosto ni prineslo želenih rezultatov in poleg tega je javnost začela vse bolj nasprotovati odstrelu. Zato so začeli preskušati tudi druge možnosti. Predvsem v Severni Ameriki so veliko truda in sredstev namenjali odvrčanju medvedov od urbanih površin s streljanjem z gumijastimi naboji, s posebej izurjenimi psimi, plašenjem z zvokom, kemičnimi pripravki ipd. Vendar nobeden od načinov dolgoročno ni bil učinkovit, saj se je večina medvedov v zelo kratkem času vrnila v naselja. Očitnih izboljšav niso prinesli niti poskusi z dopolnilnim krmljenjem in preseljevanje problematičnih osebkov.

Druga skupina raziskovalcev in upravljalcev z medvedi se je stvari lotila drugače. Podrobneje so se lotili raziskovanja in razumevanja temeljnih vedenjskih in drugih bioloških značilnosti medveda. Kot ve povedati marsikdo, ki ima veliko izkušenj s to vrsto, so medvedi zelo prilagodljivi in imajo velike sposobnosti učenja. Čeprav jim je strah pred ljudmi prirojen, se lahko ob pogostih srečanjih brez negativnih izkušenj postopno privadijo na človeka (se nanj habituirajo) in deloma izgubijo strah pred njim. V začetni fazi to samo po sebi še ni problematično in je v nekaterih primerih celo zaželeno (npr. za lažje opazovanje v okviru t. i. 'ekoturizma' v območjih brez stalne poseljenosti z ljudmi). Precej resnejši problem pa nastane, če medved začne človeka povezovati s hrano! To se zgodi, na primer, kadar ljudje medvedom mečejo ostanke hrane ali kadar medvedi redno najdejo hrano v neposredni bližini naselij v obliki smeti ali klavniških odpadkov. Takšni medvedi postanejo zares problematični. Obširna analiza napadov rjavega in črnega medveda na človeka je pokazala, da je bila velika večina primerov povezanih z medvedi,

ki so bili usmerjeni in navajeni na človeško hrano.

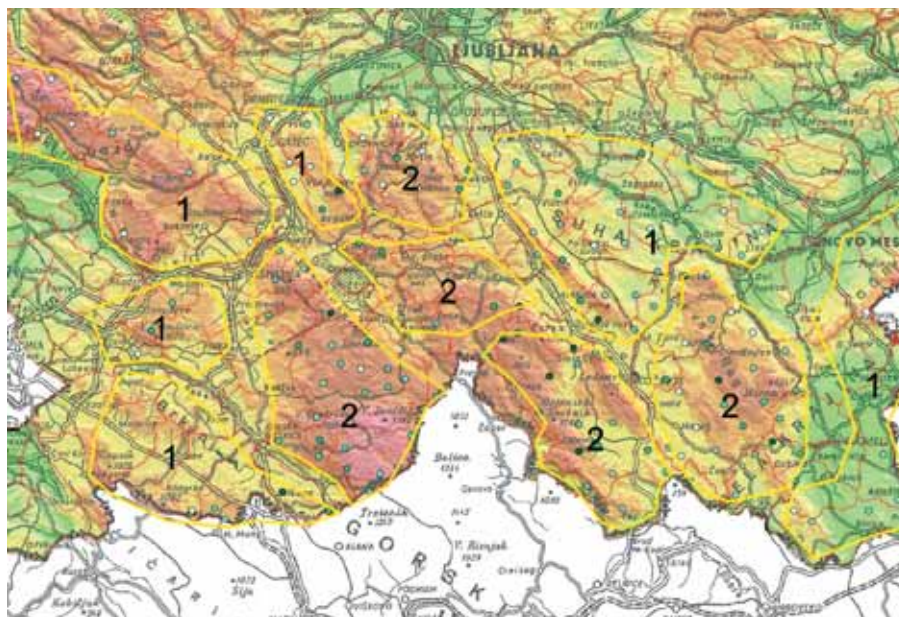
Odstrel takšnih medvedov iz narave je sicer kratkoročno zmanjšal število konfliktov, vendar se je (če ni bil preprečen dostop do človeškega vira hrane) prej ali slej pojavil medved, ki je prav tako postal problematičen in ga je bilo treba odstreliti. Takšna mesta so postajala nekakšne ponorne luknje za populacije medvedov, obenem pa se je zaradi neprestanih konfliktov poslabševal odnos lokalnega prebivalstva do medvedov. Brez veliko domišljije take primere lahko najdemo tudi pri nas. Le pomislimo na zadnje dogodke na Kureščku, nekaj let ponavljajoče se »problematične« medvede na Rakitni, ki jih znova in znova rešujemo z odstrelom, itn.

V končni fazi so tako rekoč vse razi-

cev ter lokalnega prebivalstva o pravilnem obnašanju in ravnanju z gospodinjskimi odpadki in hrano na območju medveda. Ponekod so na območju medveda začeli zmanjševati obseg reje drobnice. Če povzamemo: **za zmanjševanje konfliktov je treba predvsem sistematično odstranjevati razloge, ki medveda pritegujejo v človekovo bližino.**

Projekt telemetričnega spremljanja medvedov

V želji, da bi čim bolj proučili, kateri so glavni razlogi, ki privabljajo medveda v človekovo bližino na območju Slovenije, smo jeseni začeli z novo, dve leti trajajočo raziskavo s polnim imenom *Proučevanje dejavnikov habituacije rjavega medveda na človeka z uporabo*



Načrt razporeditve odlova medvedov v novem telemetrijskem projektu. Rumeni poligoni označujejo odlovna območja, številke v njih pa število medvedov, ki jih bomo predvidoma odlovili na tem območju. Z zelenimi pikami so označena stalna števna mesta (temnejša zelena barva označuje večje gostote medvedov). Pri odlovu bomo želeli pokriti območja z večjimi in manjšimi gostotami medvedov, pa tudi območja z bolj in manj pogostimi konflikti med medvedom in človekom.

skave pokazale, da je najpomembnejši ukrep pri upravljanju z medvedom in zmanjševanju konfliktov, da medvedom preprečimo dostop do človeških virov hrane! Zato je treba skrbeti za pravilno odstranjevanje človeških virov hrane (npr. kuhinjski odpadki, smetišča) ter medvedom preprečevati dostop do potencialno konfliktnih lokacij (npr. čebelnjakov, nekaterih poljščin, drobnice) oziroma skrbneje načrtovati umeščanje določenih dejavnosti človeka v prostor. Dandanes je v večjem delu razširjenosti medveda v Severni Ameriki ustaljena praksa uporaba smetnjakov, ki medvedu onemogočajo dostop do odpadkov (t. i. 'bear-proof' kontejnerji). Obenem pa je zelo pomembno intenzivno izobraževanje obiskoval-

GPS-telemetrije, ki jo financira Agencija Republike Slovenije za okolje. V okviru te raziskave bomo na celotnem območju rjavega medveda v Sloveniji odlovili 16 do 19 medvedov in jih opremili z najsodobnejšimi GPS-GSM-ovratnicami. Te bodo vsako uro, 24 ur na dan, vse leto s pomočjo GPS-sprejemnika določale natančno lokacijo, kje je medved in nam nato poslale koordinate v obliki SMS-sporočila prek mobilnega omrežja. Poleg tega bo ovratnica na medvedu s pomočjo vgrajenih sprejemnikov (senzorjev) neprestano spremljala medvedovo aktivnost.

Na tak način bomo pridobili veliko izredno kakovostnih podatkov o gibanju in aktivnosti medvedov v Sloveniji. Po-

datki nam bodo omogočali natančen vpogled v njihovo rabo prostora, več bomo zvedeli o dnevnih in sezonskih premikih ter o velikosti življenjskega prostora posameznega medveda. Telemetrične podatke bomo neprestano dopolnjevali s podrobnimi terenskimi popisi. Vsakič, ko se bo kateri izmed opremljenih medvedov približal človeškemu objektu (npr. naselju, pomembnejšim cestam, travniku v bližini naselij ipd.) in bo torej izkazoval vsaj določeno stopnjo privajanja na človeka, bomo na tistem mestu podrobno pregledali teren in poskušali ugotoviti razlog, zakaj je medved prišel v človekovo bližino (npr. odvržena hrana, smeti itn.). Za primerjavo oz. preverjanje naših ugotovitev bomo ob popisu lokacij medvedov popisali še naključno izbrane točke znotraj istih in okoliških urbanih oziroma kmetijskih površin. Analizirali bomo tudi značilnosti prostora, kjer se bodo medvedi gibali (npr. oddaljenost gozdnega roba od naselij, razdrobljenost gozda, dostopnost do človeških odpadkov) in frekvenco njihovega obiskovanja krmišč. S takimi podatki bomo poskušali ugotoviti, ali kateri od proučevanih dejavnikov vpliva na pogostnost zahajanja medvedov v človekovo bližino oziroma, če prispeva k izgubi strahu pred človekom ter v kolikšni meri. Z relativno velikim vzorcem spremljanih medvedov bomo poskušali ugotoviti tudi, kakšne so individualne razlike med medvedi – ali so v populaciji t. i. 'konfliktni' in 'nekonfliktni' medvedi ali pa morda bolj ali manj vsi medvedi v podobni meri zahajajo v bližino ljudi in je le priložnost tista, ki dela tatu.

Medvede bomo odlavljali po vnaprej predpisani shemi (*slika 3*) v dogovoru in s sodelovanjem z upravljavci lovišč: člani LD in poklicnimi lovci LPN Za-



Aldrichova past za medveda med postavljanjem

Foto: M. Krofel

voda za gozdove Slovenije. Odlov bo potekal jeseni 2008 in spomladi 2009 z uporabo dveh tehnik: s prosto tehniko (čakanje s puško na stisnjen zrak, napolnjeno s posebnim nabojem z uspavalom) in s pomočjo pasti – zank na krmiščih. Do tega zapisa (november, 2008) smo uspeli odloviti 9 medvedov, od katerih smo jih 8 opremili z ovratnicami (enkrat se je ujel medvedji mladič, ki bi ga zaradi hitre rasti ovratnica lahko začela ovirati, zato smo ga izpustili). Med njimi so štiri samci in štiri samice. Ovratnice so različnih barv, kar bo prav tako omogočalo določitev medveda tudi ob neposrednem opazovanju. Vse medvede bomo opremili tudi z oštevilčenimi ušesnimi markicami in jim odvzeli vzorec dlake za poznejše prepoznavanje s pomočjo genetske analize.

Po letu delovanja bodo ovratnice od-

padle samodejno. Torej pričakujemo, da bo telemetrično spremljanje medvedov v okviru tega projekta končano spomladi 2010. **Vse člane LD in zaposlene osebe v LPN na tem mestu prosimo, naj ob morebitnem lovu na medveda v tem obdobju ne streljajo na živali, opremljene z ovratnicami. Če pa bi le bil odstreljen tak medved, prosimo, da ovratnico vrnete na Biotehniško fakulteto – Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire.**

Kako poteka raziskava, vas bomo občasno obveščali prek Lovca, sproti pa boste lahko delo na terenu, gibanje posameznih medvedov in sploh najbolj »vroče ugotovitve« spremljali na spletni strani www.medvedi.si. Po končanem projektu bomo končne rezultate in izsledke analiz povzeto predstavili v Lovcu, končno poročilo pa bo javnosti na voljo tudi v digitalni obliki.

Miha Krofel in dr. Klemen Jerina,
Biotehniška fakulteta Univerze
v Ljubljani, Oddelek za gozdarstvo in
obnovljive gozdne vire
miha.krofel@gmail.com



Uspavan medved med opremljanjem z ovratnico

Foto: M. Krofel

ZAHVALA

Raziskovalci se javno zahvaljujemo vsem sodelavcem Zavoda iz gozdove in lovišč s posebnim namenom (LPN) ter članom lovskih družin (LD), ki tako ali drugače pomagajo pri izvedbi projekta. Še posebno pomembna je njihova pomoč pri odlovu medvedov, kar je povezano z rednim zalaganjem krmišč in nadzorom pasti. Tako obsežnega projekta ne bi mogli opraviti brez financiranja, za kar se zahvaljujemo Agenciji Republike Slovenije za okolje.

TDS-merilni križ – za zanesljivejše streljanje na daleč

Ko sem se pred več kot štirimi desetletji začel ukvarjati z lovom, je veljalo, da je za vsestransko rabo lovsko risanico najbolje opremiti s strelnim daljnogledom s stalno 4-kratno povečavo s 36 mm premerom objektiva. Spominjam se, da je imel v začetku šestdesetih let prejšnjega stoletja znani boroveljski puškar in lovec Ludvik Borovnik na svoji lastni neugledni lovski repetirki (brez gravure) sistema Mauser 98, z nemškim naprožilom, namenjeno za lov jelenjadi, torej tudi za »lov na daleč«, montiran strelni daljnogled s »samo« 6-kratno povečavo in 42 mm premerom objektiva. Še vedno ima mnogo slovenskih lovcev na svojih risanicah montirane strelne daljnoglede s stalno 6-kratno povečavo. Od takrat do danes so se zadeve bistveno spremenile. Sodobne risanice si skoraj ne moremo več zamisliti brez strelnega daljnogleda s spremenljivo povečavo in s premerom objektiva od 50 do 56 mm in ne brez osvetljenega merilnega križa. Ker menda dandanes na lovu streljamo na večje daljave kot smo prej, kar je lahko tudi zmotno prepričanje, si večina lovcev risanico praviloma pristrelili na t. i. ugodno pristrelitveno razdaljo (UPR), s katero razumemo tisto strelno razdaljo od ustja puškine cevi do točke, pri kateri balistična krivulja drugič preseka vizirno linijo, pri čemer vrh balistične krivulje ne presega višine 4 cm nad vizirno linijo. Za primer vzemimo podatek iz balistične preglednice nemškega proizvajalca lovskega krogelnega streliva *Dynamit Nobel, RWS* za krogelni naboj kalibra 7 x 64 z 10,5-gramsko KS kroglo. Če je puška s to kroglo s 5 cm nad osjo puškine cevi, visoko montiranim strelnim daljnogledom, pristreljena na 100 m v piko, je povprečna računska lega zadetkov na strelni razdalji 50 m – 0,8 cm pod vizirno linijo, na razdalji 150 m – 3,0 cm, na razdalji 200 m – 10,3 cm, na razdalji 250 m – 22,1 cm in na razdalji 300 m – 39,0 cm. Če pa si puško s tako vrsto streliva pristrelimo na UPR, ki znaša za ta kaliber in to vrsto krogle 182 m, je lega zadetkov na razdalji 50 m +1,2 cm nad vizirno linijo, na razdalji 100 m +4 cm, na razdalji 150 m +2,9 cm, na razdalji 200 m – 2,4 cm pod vizirno linijo, na razdalji 250 m – 12,2 cm in na razdalji 300 m – 27,2 cm. Do UPR 182 m nam torej pri merjenju na divjad sploh ni treba upoštevati višinskih popravkov; to razdaljo lahko celo povečamo do t. i.

»lovske meje zadevanja«, pri kateri lega zadetkov ni več kot –4 cm pod vizirno linijo. V tem primeru si torej risanico na ugodno pristrelitveno razdaljo (UPR) pristrelimo tako, da z nastavitvenim vijakom za navpični premik merilnega križa damo legi zadetkov na razdalji 100 m +4 cm nadstrela. S tako pristreljeno puško lahko do lovsko pravične in priporočljive strelne razdalje nekaj več kot 200 m streljamo brez višinskih popravkov, kar je zelo praktično za streljanje in zadevanje na lovu! Iz balističnih preglednic je razvidno, da za pretežno večino lovskih krogelnih kalibrov oziroma nabojev računski nadstrel na razdalji 100 m znaša ravno +4 cm. V praksi moramo na strelišču in ne na lovu (!) tudi preveriti, če puška s +4 cm nadstrelom na razdalji 100 m na UPR resnično strelja v piko, upoštevaje nujni raztros zadetkov! Balistični podatki za posamezne vrste krogelnih nabojev so namreč le statistična povprečja proizvajalcev streliva, ki jih ugotavljajo v najugodnejših razmerah iz preciznih, 60 do 65 cm dolgih preizkusnih (testnih) cevi.

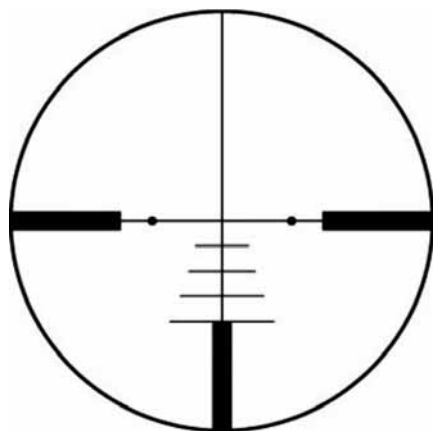
Zahtevnejši lovski in športni strelci na velike razdalje pa od puške zahtevajo in pričakujejo večjo *natančnost zadetkov*. Če streljajo na razdalji 100 m, želijo zadetke usmeriti natančno v sredino (center) tarče, enako velja za streljanje na 200 m, 300 m ali na različne vmesne oziroma večje strelne razdalje. Za streljanje na večje razdalje je potrebno natančno poznavanje balistične krivulje naboja, s katerim streljamo (za večino lovskih krogelnih nabojev proizvajalci ponavadi navajajo balistične podatke le do razdalje 300 m). Na terenu (npr. v lovišču) moramo imeti možnost čim natančneje oceniti oziroma še bolje izmeriti razdaljo od strelca do cilja, kar nam omogočajo laserski merilci razdalj.

Najpreprostejši in najbolj običajen način je, da strelec višinsko lego zadetkov v odvisnosti od strelne razdalje uravnava z naravnalnim vijakom za navpični premik križa strelnega daljnogleda. Če ima, npr., risanico v kalibru 7 x 64, z 10,5-gramsko KS-kroglo (proizvajalec streliva *Dynamit Nobel, RWS*) na 100 m pristreljeno v piko, bo za natančni strel na 200 m zavrtel naravnalni vijak za navpični premik merilnega križa za toliko klikov navzgor, da bo izravnal 11,2 cm padec krogle (zaradi ukrivljenosti balistične krivulje). Za streljanje na 300 m

znaša računski višinski popravek že kar 30 cm. Tako v teoriji, v praksi pa nastanejo težave zaradi nastavitvene (ne)točnosti naravnalnega vijaka – za navpično nastavitev, pa tudi zaradi drugih vplivov, zaradi katerih balistična krivulja krogle, izstreljene iz »naše puške«, praviloma ni identična z balistično krivuljo, vrednostmi, ki jih v balističnih preglednicah navajajo posamezni proizvajalci streliva. Seveda pa je tudi zelo nepraktično stalno vrtenje nastavitvenega vijaka.

MIRKO ŠUŠTERŠIČ v knjigi *Po mojih lovskih stezah* v razdelku *Na gamse* opisuje, kako si je (1925. leta!) izbral repetirko za lov na gamse v kalibru 7 x 64 s tako razanco, da izpod manj kot 300 korakov ni treba »pristrelbe«. S strelnim daljnogledom opremljeno puško pa si je pristrelil na 300, 400 in 500 korakov. V nadaljevanju piše, da je užil mnogo muke in slabe volje, preden sta se s puško sporazumela na zaželeno daljavo. Čeprav je kot izkušen gozdar strelne razdalje verjetno objektivno ocenjeval mnogo natančneje od velike večine drugih lovcev.

Avstrijska tovarna optičnih izdelkov Swarovski (in tudi več drugih proizvajalcev, npr. Kahles TDS-Tri-Factor Reticle System Zeiss Rapid – ZTM5) opremlja nekatere vrste svojih strelnih daljnogledov s t. i. TDS-merilnim križem (nem. TDS-Absehen). TDS so začetnice ameriškega izumitelja tovrstnega merilnega križa T. D. Smitha. Merilni križ TDS je na spodnji strani presečišča tankih niti (osnovna izvedba merilnega križa 4) opremljen še z lestvico različno dolgih klinov ali zastavic, vzporednih z vodoravno nitjo merilnega križa (nem. Windfäden, angl. RMB = Range Marker Bar). Posamezna presečišča štirih klinov z navpično nitjo merilnega križa oblikujejo merilni sistem za zanesljivejše merjenje in s tem tudi streljanje na različne znane strelne daljave (*slika 1*). Ker se balistične krivulje (= krivulje leta krogle) različnih vrst krogelnih nabojev zelo razlikujejo med seboj (zaradi različnih mas krogel, različnih balističnih koeficientov, oblike (izstrelka) krogle, smodniških polnitev in različno dolgih cevi, iz katerih izstreljujemo naboje), mora strelec merilno črto (= vizirno linijo) s pomočjo nastavitve merilnega križa strelnega daljnogleda uskladiti s krivuljo leta krogle na tak način, da bo na določeni razdalji krogla zadela natančno v namer-



Slika 1: TDS-merilni križ, s katerim je opremljen strelni daljnogled Swarovski Habicht 4-16 x 50 PV. Pomožni piki (točki) sredinske niti merilnega križa (in oba kraja posameznih zastavic) sta namenjeni za merjenje na premikajoče se cilje oziroma za izravnavo vodoravnega odklona krogle zaradi učinka bočnega vetra, ko moramo pomeriti pred cilj. Štiri dodatne zastavice so namenjene za streljanje na daleč, na večje razdalje od 100 m, ko je treba pomeriti nad cilj.

jeni cilj. Tako imenovani TDS-faktor in razporeditev štirih dodatnih klinov merilnega križa TDS omogoča strelcu natančen strel tudi na večje strelne daljave, ne da bi mu bilo treba vrteti nastavitveni vijak za višinske popravke lege zadetkov. TDS-faktor (nem. TDS Faktor, angl. TDS Factor) lahko določimo sami na tak način, da si puško s pomočjo izbranega strelnega daljnogleda z merilnim križem TDS pristrelimo v piko na razdalji 200 m, nato pa s tako pristreljeno puško streljamo na 300 m oddaljeno tarčo. Padec krogle oziroma navpično razdaljo med težiščema leg zadetkov na razdalji 200 m in 300 m izmerimo v cen-

Preglednica 1. Najpomembnejši tehnični podatki za strelni daljnogled Swarovski Habicht PV 4-16 x 50P

Swarovski Habicht PV 4-16 x 50P	Vrednosti
Povečava	4-16 x
Učinkovit premer objektiv (mm)	50
Premer izhodne zenice (mm)	12,5-3,1
Očesna razdalja (mm)	80
Vidno polje (m/100 m)	9,1-2,6
Vidno polje (stopinj)	5,2-1,5
Vidno polje očesa opazovalca (stopinj)	23,2
Izravnavo dioptrije (dpt)	+ 2-3
Transmisija (prenos) (%)	90
Zmogljivost v mraku, po DIN 58388	11-28
Sprememba lege zadetkov za en klik (mm/100 m)	5
Filtrski navoj na objektivu daljnogleda	M 55 x 0,75
Premer cevi daljnogleda (mm)	30
Dolžina okrog (mm)	361
Masa okrog (g) L	630
Merilni križ	TDS

timetrih in dobljeno razdaljo delimo z vrednostjo 2,54 cm (= 1 cola). Tako ugotovljena vrednost je faktor TDS, določen za našo puško, pristreljeno z določeno vrsto streliva.

Strelni daljnogled Swarovski Habicht 4-16 x 50 PV je vsestransko lovsko uporaben kompakten strelni daljnogled (dolžine okrog 361 mm, približne mase 630 g). S 50-mm premerom objektiv je primeren tudi za streljanje v mraku, še posebno, če je opremljen z osvetljenim merilnim križem (izvedba Habicht PV-N). Predvsem lovski in športni strelci cenijo njegovo široko območje povečave, saj 16-kratna nastavitvev omogoča zanesljiv strel na daleč, izravnavo paralakse na okularju pa omogoča natančno ostrenje in zanesljivo merjenje na večjih strelnih daljavah. Najpomembnejši tehnični podatki so zbrani v **preglednici 1**.

Da se izognemo zamudnemu, nesistematičnemu in tudi dragemu preizkušanju puške na različne strelne daljave (poraba streliva!), imamo na voljo tri postopek.

Prvi postopek:

Za izbrani kaliber oziroma vrsto naboja, s katerim želimo pristreliti našo puško, iz podatkov v preglednici, priloženi k navodilom za uporabo strelnega daljnogleda, odčitamo ustrezno vrednost faktorja TDS. Na primer: za krogelni naboj 7 x 64 z 10,5-gramsko (=162 gr) KS-kroglo (proizvajalec streliva *Dinamit Nobel, RWS*) je v preglednici naveden faktor TDS 9,7. K navodilom priložena nalepka, ki najbolje ustreza faktorju TDS za ta primer, je nalepka z razponom faktorja TDS od 9,6 do 11,5. Če si torej na razdalji 100 m pristrelimo puško v piko (s presečiščem tanke sredinske vodoravne in navpične niti strelnega daljnogleda), bomo na cilj na razdalji 200 m pomerili s presečiščem prve zastavice z navpično nitjo merilnega križa, na razdalji 300 m s presečiščem druge zastavice z navpično nitjo merilnega križa, na razdalji 350 m s presečiščem tretje zastavice z navpično nitjo merilnega križa in na razdalji 400 m s presečiščem četrte zastavice z navpično nitjo merilnega križa. Izbrano nalepko si lahko prilepimo na kopito puške. S preizkusom na strelišču pa je nujno preveriti pričakovani rezultat. Za začetno izbiro zadošča ta postopek. Glej **sliko 2**!

Drugi postopek:

Puško si pristrelimo na razdalji 200 m v piko, nato pa s tako pristreljeno puško streljamo na razdalji 300 m. Padec krogle (navpično razdaljo med težiščema leg zadetkov na 200 m in 300 m) izmerimo v centimetrih in rezultat delimo z 2,54 cm (= 1 cola). Dobljena vrednost je faktor TDS.

Primer: Puška je na 200-m razdalji

pristreljena v piko. Na 300 m ima krogla 19 cm padca, faktor TDS za ta primer je $19 : 2,54 = 7,5$. Na temelju tako izračunanega faktorja TDS izberemo k navodilom za rabo strelnega daljnogleda priloženo tisto nalepko, ki najbolj ustreza faktorju TDS naše puške. Za naš namišljeni primer bi najbolje ustrezala nalepka z razponom faktorja TDS od 7,1 do 7,9. Nato si puško pristrelimo v piko na razdalji 100 m (s presečiščem tanke sredinske vodoravne in navpične niti strelnega daljnogleda). Na cilj na razdalji 200 m bomo merili s presečiščem prve zastavice z navpično nitjo merilnega križa, na razdalji 300 m s presečiščem druge zastavice z navpično nitjo merilnega križa, na razdalji 400 m s presečiščem tretje zastavice z navpično nitjo merilnega križa in na razdalji 500 m s presečiščem četrte zastavice z navpično nitjo merilnega križa.

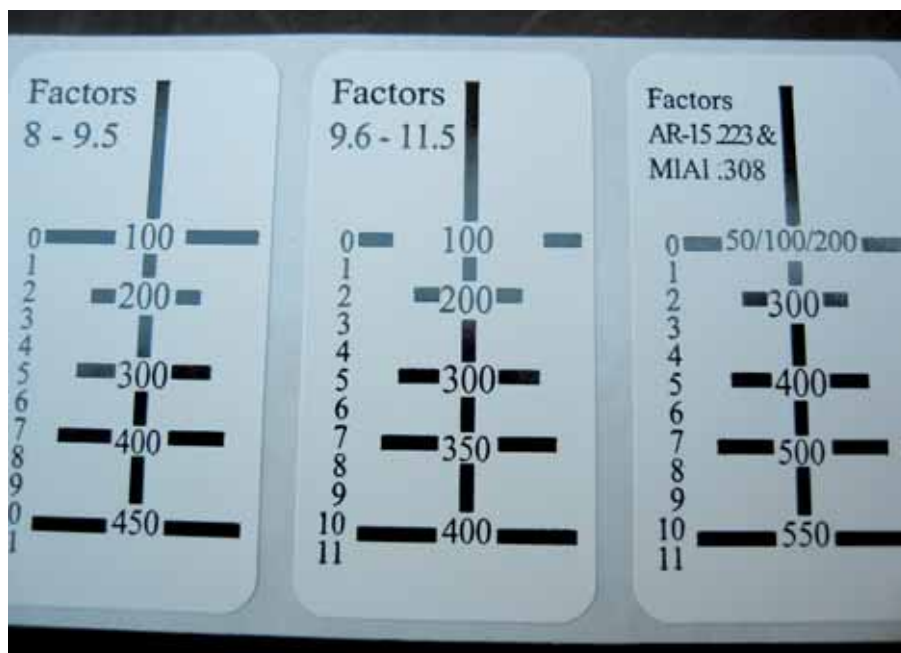
Tretji postopek:

V tem primeru je računalniško podprt balistični program za uporabo TDS-merilnega križa strelnega daljnogleda za zanesljivejše streljanje oziroma zadevanje na daleč. Ko je puška pristreljena v piko na razdalji 100 m, za streljanje na večje (znane) razdalje na strelnem daljnogledu ni več treba vrteti nastavitvenega vijaka za višinske popravke lege zadetkov. Seveda pa mora tudi v tem primeru strelec dobro obvladati strelsko tehniko. Povezavo (= link) za uporabo balističnega programa (*Swarovski Optik TDS Ballistikprogramm*) najdemo na www.swarovskioptik.com v rubriki *Produkte/Zielfernrohre*. Najprej v program vpišemo naš e-naslov in serijsko številko »našega« strelnega daljnogleda Swarovski, s TDS-merilnim križem. Program nas v nemščini in/ali angleščini postopoma vodi od začetne izbire kalibra oziroma vrste krogle, za katero želimo izračunati program TDS, do končnega rezultata, t. j. izrisanega TDS-merilnega križa z vpisanimi vrednostmi razdalj, na katerih bomo s prvo, drugo, tretjo in četrto zastavico križa merili in zadevali na teh razdaljah v piko (upoštevaje raztros zadetkov!). Odločilni vhodni podatek je začetna hitrost krogle na ustju cevi. Ta podatek lahko povzamemo iz balističnih preglednic (ki so za različne vrste krogelnih nabojev dostopne tudi v prilogi balističnega programa), najbolje pa je, da z ustrezno merilno napravo začetno hitrost krogle izmerimo sami.

Zgled 1:

Puška: Repetirka Sako I 75 Varmint, 600 mm dolga cev

Strelni daljnogled: PV4-16 x 50, TDS-merilni križ; daljnogled je montiran



Slika 2: Za krogelni naboj 7 x 64 z 10,5-gramsko (=162 gr) kroglo KS (proizvajalec streliva Dinamit Nobel, RWS) je v preglednici navodil za uporabo strelnega daljnogleda naveden faktor TDS 9,7. K navodilom so priložene nalepke. Najboljši približek tej vrednosti je nalepka z razponom faktorja TDS od 9,6 do 11,5. Nalepko si lahko nalepimo na puškino kopito.

3,81 cm nad osjo puške cevi z originalno Optilock™ montažo.

Kaliber: .222 Rem.

Vrsta naboja in masa krogel: RWS, 3,4 g (= 52 gr), vrsta krogel MJ (Match Jagd)

Balistični koeficient krogel (BC): 0,183

Hitrost krogel na ustju cevi (tovarniški podatek proizvajalca streliva): $v_0 = 985$ m/s

Izbrana velikost tarče: 10 cm. Izbrano

velikost oz. višino tarče (angl. Target size, nem. Zielscheibengröße) lahko spreminjamo v odvisnosti od velikosti divjadi, ki jo s puško nameravamo loviti; za majhne »lovske cilje« je, npr., lahko primerna velikost 10 cm (za srnjaka ali gamsa) za velike cilje (npr. za jelena, merjasca) pa 20 cm.

V balistični program postopno vstavljamo podatke za:

kaliber naboja, vrsto krogel, maso krog-

le, balistični koeficient krogel, višino nad osjo puške cevi montiranega strelnega daljnogleda, hitrost krogel na ustju puške cevi (najbolje izmerjeno ali pa podatek iz balističnih preglednic proizvajalca streliva), izhodiščno (osnovno) strelno daljavo (100 m), nadmorsko višino, na kateri pristreljujemo puško (npr. 400 m n.v.) oz. bomo z njo pretežno streljali, temperaturo (npr. 15 °C), naklonski kot (najbolje, da izberemo začetno vrednost 0°, za »ravni strel«). Iz ponujene izbire strelnih daljnogledov izberemo »našo vrsto strelnega daljnogleda« (PV4-16 x 50) ter vnesemo želeno velikost cilja. Izračuni veljajo za najvišjo mogočo nastavitev povečave strelnega daljnogleda (v našem primeru 16-kratno, balistični program omogoča tudi izračune za druge mogoče povečave, vendar se v tem primeru spreminjajo tudi vrednosti, ki jih program pripisuje posameznim zastavicam). Rezultat izračunov balističnega programa je na ekranu računalnika izpisani v obliki preglednice (angl. Reticule analysis form, nem. Absehenanalyseformular) in tudi kot grafični prikaz TDS-merilnega križa (angl. Reticule view form, nem. Absehendarstellung). Ta prikazuje podatke na meter natančno za strelne daljave, na katerih bomo zadevali v piko s prvo, drugo, tretjo in četrto zastavico TDS-merilnega križa. Rezultat izračuna je naveden v **preglednici 2**.

Ker je v tem primeru MJ (Match Jagd) krogla, ki je namenjena za športno-lovsko oziroma vadbeno streljanje, kjer šteje le zadetek, nas ne zanima ciljna bali-



Slika 3: Lovska repetirka Sako I 75 Varmint s 600 mm dolgo cevjo. Strelni daljnogled Swarovski PV 4-16 x 50 s TDS-merilnim križem je na puško montiran s snemljivo tovarniško montažo Optilock.™ Na objektiv je privita sončna zaslonka.

stika naboja, torej prodiranje skozi telo divjadi in učinek oddajanja energije vanj, kar je pri lovski rabi bistveno. Lahka krogla je tudi zelo občutljiva za vpliv stranskega vetra!

Zgled 2:

Če za primerjavo izberemo vsestransko uporaben lovski kaliber 7 x 64 z 10,3-gramsko kroglo vrste *Evolution*, izdelek tovarne *Dynamit Nobel, RWS*, je rezultat balističnega izračuna naveden v **preglednici 3**.

Krogla je primerna za uplenitev divjadi vseh vrst, ki jo lovsko pravično lovimo v slovenskih loviščih. Njena kinetična energija (E) na razdalji 100 m je 3206 J, na razdalji 200 m 2648 J in na razdalji 300 m 2169 J. Krogla je tudi dovolj težka in hitra in zato relativno manj občutljiva za vpliv bočnega vetra.

Zgled 4:

Ker pri nas lovci na žalost nimamo varnega strelišča za streljanje na več sto-metrskih razdaljah, navajam delne ugotovitve uporabe TDS-merilnega križa, objavljene v reviji *Wild und Hund* 9/2007 (CLAUDIA ELBING in MICHAEL SCHMIDT: Zwischen Rechner und Revier, str. 55–59). Za preskus sta izbrala običajno lovsko repetirko Mauser 98-Frankonia-Favorit-Stutzen v univerzalnem lovskem kalibru 7 x 64 in s komaj 52 cm dolgo cevjo. Na repetirko je bil z zasučno montažo Recknagel Eramatic montiran strelni daljnogled Swarovski Habicht PVI-2, 4–16 x 50 P, TDS-4 I, in sicer z osvetljenim merilnim križem BE-4 -Digital. Hitrost na ustju cevi 10,3 gramov težke krogle RWS - Evolution, 7 x 64 je bila izmerjena s posebno merilno napravo, z balističnim programom pa za TDS-merilni križ izračunane ustrezne vrednosti

Preglednica 2. Balistični izračun za kaliber .222 Remington

.222 Remington, 3,4 g, RWS, MJ BC = 0,183, začetna hitrost krogle na ustju cevi, $v_0 = 985$ m/s	S pomočjo balističnega programa izračunane strelne razdalje (v m) na katerih bomo s pomočjo TDS merilnega križa zadevali v piko, za ravni strel, naklonski kot 0°, 400 m n. v., pri 16-kratni povečavi
pristreljeno v piko na razdalji:	100 m
1. zastavica za merjenje na razdalji:	190 m
2. zastavica za merjenje na razdalji:	279 m
3. zastavica za merjenje na razdalji:	352 m
4. zastavica za merjenje na razdalji:	425 m

Preglednica 3. Balistični izračun za kaliber 7 x 64

7 x 64, 10,3 g, RWS, EVO BC = 0,399, začetna hitrost krogle na ustju cevi, $v_0 = 880$ m/s (podatek proizvajalca streliva)	S pomočjo balističnega programa izračunane strelne razdalje (v m) na katerih bomo s pomočjo TDS merilnega križa zadevali v piko, za ravni strel, naklonski kot 0°, 400 m n.v., pri 16-kratni povečavi
pristreljeno v piko na razdalji:	100 m
1. zastavica za merjenje na razdalji:	189 m
2. zastavica za merjenje na razdalji:	291 m
3. zastavica za merjenje na razdalji:	385 m
4. zastavica za merjenje na razdalji:	492 m

Preglednica 4. Balistični izračun in rezultati preizkusnega streljanja – primer iz *Wild und Hund* 9/2007

Kaliber	Izmerjena začetna hitrost krogle na ustju 52 cm dolge puškine cevi (v_0) v m/s	Z balističnim programom izračunane razdalje na katerih s TDS merilnim križem zadevamo v piko, v m	Premeri raztrosnih krogov treh strellov, na izračunanih razdaljah (»zastavice TDS«), v cm
7 x 64, 10,3 g, RWS, Evolution	801	pristreljeno v piko / »rdečo piko«, na razdalji: 100 m	1,9
		1. zastavica: 174 m	2,3
		2. zastavica: 262 m	5,7
		3. zastavica: 347 m	7,3
		4. zastavica: 445 m	

– *Opomba*: Streljano z *benchrest* naslona, na 400 m, pred stranskim vetrom zaščitenem strelišču. Če primerjamo tovarniški podatek za začetno hitrost krogle na ustju cevi ($v_0 = 880$ m/s), z izmerjeno začetno hitrostjo $v_0 = 801$ m/s, je očitno, da je za približno 7 cm krajša cev v primerjavi s 60 cm preskusno cevjo vzrok za okrog 9 % zmanjšanje krogelne hitrosti. To vpliva tudi na zmanjšanje njene kinetične energije; v praksi je to zmanjšanje zanemarljivo.

razdalj, na katerih naj bi s prvo, drugo, tretjo in četrto zastavico križa merili in zadevali v piko (upoštevaje raztros zadetkov!). Nato so opravili praktični strelski preskus. Tarče so namestili na izračunane razdalje (na strelišču odmerjene z laserskim daljinomerom) in z izbranimi zastavicami streljali na razdalji 174 m (1. zastavica), na razdalji 262 m (2. zastavica) in na razdalji 347 m (3. zastavica). Prekratko, 400 m dolgo strelišče pa ni dopuščalo preizkusa na 445 m. Rezultati streljanja so predstavljeni v **preglednici 4** (podatke navajam le za eno vrsto streliva). V tem primeru je strelski preizkus potrdil pričakovanja balističnega izračuna, v nasprotnem primeru pa moramo opraviti potrebne popravke. Kratka lovska risanica je z izbranim strelivom streljala več kot izvrstno in je torej zelo primerna za streljanje na daleč, kar je primerno predvsem pri lovu v gorah (lov na gamsa). Tudi ugibanje na večjih razdaljavah, koliko nad cilj naj pomerimo, odpade, če natančno poznamo oddaljenost cilja (merjenje z laserskim merilnikom!). Balistični program omogoča tudi izračun za poševne strele navzgor ali navzdol. Kot grobi napotek si lahko zapomnimo, da je, npr., pri zelo strmeh strelu, pod kotom 45 stopinj, treba v cilj pomeriti z naslednjo višje ležečo zastavico.

Napotek za praktično lovsko uporabo strelnega daljnogleda:

1. najprej natančno ocenimo divjad; nakar sledi
2. ocenjevanje oziroma natančno merjenje strelne daljave (z laserskim daljinomerom),
3. nastavitve povečave na 16-kratno stopnjo in izravnava paralakse z vrtenjem obroča na objektivu strelnega daljnogleda (velja za naš primer, če je puška opremljena z daljnogledom Swarovski PV4-16 x 50, s TDS-merilnim križem),
4. merjenje v cilj s strelni daljavi ustrezajočo zastavico TDS-merilnega križa (v lovišču in pod stresom je lahko izbira kaj hitro napačna); sledi
5. mirna in zanesljiva oddaja strela z dobro naslonjeno ali primerno prislonjeno puško.

Zanesljiv strel je mogoč le, če smo večji uporabe strelnega daljnogleda in če si z vajo na strelišču utrdimo strelsko tehniko po načelu, da samo vaja dela mojstra. V vsakdanji lovski praksi so streli na razdaljah, večjih od 200 m, zelo redki; pridejo predvsem v poštev pri lovu v gorah ali na goličavah. Pri streljanju na daleč je namreč zelo izrazit tudi vpliv bočnega vetra in predvsem zato je vsak strel na daleč lahko tudi tvegan.

Prof. dr. Mirko Tratnik

Kako še izboljšati upravljanje s srnjadjo?

Kakor je bilo napovedano v Lovcu, je bilo 22. 11. 2008 v velenjskem hotelu Paka **prvo strokovno posvetovanje o upravljanju z divjadjo**. Za prvo tovrstno posvetovanje so organizatorji (ERICo, d. o. o. – Velenje, Zavod za gozdove Slovenije in Lovska zveza Slovenije) izbrali **srnjad**, ki je pri nas temeljna vrsta divjadi. Temu primerno je bilo tudi zanimanje za posvetovanje, ki se ga je udeležilo okrog 120 zainteresiranih poslušalcev.

Že v uvodu je treba pohvaliti organizacijski odbor za pripravo posvetovanja, ki so ga odlično pripravili in tudi izpeljali strokovni delavci Erico – Velenje pod vodstvom prizadevne in požrtvovalne dr. **Helene Poličnik**. Za vse so pripravili tudi povzetke vseh prispevkov, ki smo jih udeleženci dobili pred začetkom posvetovanja.

Po pozdravnih govorih velenjskega župana Srečka Meha in predstavnikov ZGS in LZS smo poslušali plenarna predavanja povabljenih tujih in domačih strokovnjakov. Zanimivo je bilo uvodno predavanje prof. dr. **Roryja Putmana** z univerze v Manchesteru (združeno kraljestvo), ki je primerjalno predstavil, kako z divjadjo upravljajo različne evropske države. Iz primerjav smo lahko ugotovili, da je naše upravljanje napredno in celo boljše kakor v marsikateri razvitejši evropski državi. Italijanski gost dr. **Stefano Focardi** (INFS, Italija) je izrazil potrebo po novejših izhodiščih za upravljanje z divjadjo, ki so se izkazala kot zelo pomembna zaradi zapletenosti naravnih sistemov. Opozoril je na potrebo po neprestanem prilagajanju domjenih upravljavsko-načrtovalskih pravil. Za vse pa so prej potrebne raziskave in spremljanje dinamike divjadi populacij posameznih vrst, pri čemer morajo sodelovati lovci, kmetje, gozdarji, naravovarstveniki turistični delavci ...).



Foto: D. Briški

S hrvaške veterinarske fakultete je prišel **Emil Srebočan**, ki je predstavil raziskavo o vsebnosti kadmija v tkivih srnjadi na Hrvaškem. **Alen Slavica** z iste fakultete pa je predstavil podatke o povozih srnjadi v karlovškem okraju, ki se v razmerju z vedno večjim prometom prav tako povečujejo kot pri nas.

Od slovenskih raziskovalcev smo najprej poslušali predavanje prof. dr. **Ivana Kosa** z Oddelka za biologijo BTF, Univerze v Ljubljani, ki je govoril o pomenu natančne registracije odstrela in izgub za namene analiz ter načrtovanja pravilnosti nadaljnjih izločitvev. Predstavil je nekaj pomembnih zadev in poudarkov iz teorije rasti populacije, prirastka in populacijske sestave ter opozoril na negativne posledice morebitnega lokalnega čezmernega lova srnjadi, povečanega plenilstva in še drugih negativnih učinkov medvrstnih povezav in odnosov. Pri načrtovanju je predavatelj še posebej poudaril pomen ustreznega oblikovanja starostne in spolne sestave srnjadi, pa tudi pomen natančnega spremljanja vseh vrst njene izločitve iz okolja.

Dr. **Hubert Potočnik** (Oddelk za biologijo BTF, Univerze v Ljubljani) je predstavil podatke iz raziskave o

zgodnji smrtnosti srnjih mladičev v Sloveniji ter se javno vprašal, če lahko izgube zaradi košnje pomembno vplivajo nanjo. Odgovor je bil pričakovan: zgodnja smrtnost mladičev zaradi košnje pomeni dokajšen delež celotne smrtnosti mladičev v večjem delu Slovenije, ki lokalno populacijo srnjadi zelo osiromaši in precej vpliva na populacijsko dinamiko. Dejstvo je, da večino tovrstne smrtnosti sploh nimamo evidentirane, zato je poglobljen delež k poletnim nihanjem preživetja mladičev srnjadi. Opozoril je, da lahko z ustreznim uravnavanjem in prilagajanjem odstrela v tej starostni kategoriji v veliki meri ublažimo stresna nihanja srnjadi.

O že kar stereotipnem vzorcu iz mnogih raziskav in primerjav vpliva velikih rastlinojedov na gozd in na objednost gozdnega mladja v Sloveniji je govoril **Aleš Ocvirk** z ZGS, OE Nazarje. V raziskavi, ki so jo opravili, pa proti pričakovanju niso odkrili negativnih vplivov srnjadi (in tudi gamsa) na poškodovanost gozdnega mladja.

Dr. **Miran Čas** (Gozdarski inštitut Slovenije) je predstavil populacijsko dinamiko srnjadi v odvisnosti od spreminjanja rabe tal in številčnosti lisic in jelenjadi na Sloven-

skem. Izhajal je iz zgodovinskih podatkov in ugotavljal, kakšne so bile razvojne populacijske težnje v 132 letih, odkar beležimo lovskostatistične podatke. Odkril je, da na nihanje gostote populacije srnjadi značilno negativno vpliva nihanje gostote populacije lisic in nenehno povečevanje zaraščanja. Opozoril je na potrebo po kontroli številčnosti lisic z lovom ter zagotavljanje zadostnega deleža pašnikov z ohranjanjem jas in planjav v gozdnatih krajinah.

Zapleteno in zaskrbljujočo problematiko trkov vozil s srnjadjo, o kateri smo v lovcu že veliko pisali, je povzeto predstavil doc. dr. **Boštjan Pokorny** (Erico – Velenje). Poudaril je, da smo v minulih letih na tem področju zaradi povezanega dela in prizadevanj zabeležili kar nekaj uspehov pri zmanjševanju trkov divjadi z vozili. Zaradi splošnega družbenega pomena te tematike pa le-ta presega zgolj odgovornost upravljavcev cest in lovišč. Zato bi bilo prav, da so pri vključitvi potrebnih ukrepov za reševanje le-teh udeleženi prav vsi subjekti, ki lahko s svojim znanjem, izkušnjami, zakonsko predpisanimi obveznostmi in voljo kakor koli prispevajo k reševanju problematike. To pa so: upravljavci lovišč, upravljavci cest, lovsko-upravljavski načrtovalci, lovska organizacija, zavarovalnice, raziskovalne institucije in pristojni državni organi.

Zanimiv informativni prispevek, ki se je navezoval na prejšnje predavanje in problematiko, je pripravil **Jernej Marolt** z Inšpektorata RS za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Spregovoril je o značilnostih prehajanja prostoživečih parkljarjev prek državnih cest pred namestitvijo zvočnih odvrčalnih naprav in potem. **Ida Jelenko** (Erico – Velenje) je predstavila srnjad kot kazalnik kakovosti življenjskega okolja. Povzeto je spregovorila o onesnaženosti okolja s fluoridi, kar so

spremljali na stopnji zobne fluoroze spodnjih čeljusti. **Samar Al Sayegh Petkovšek** (Erico - Velenje), ki se ukvarja s prehrano srnjadi, je več povedala o uživanju gliv pri srnjadi, kar so spremljali na podlagi analize iztrebkov. **Blaž Krže** (Lovska zveza Slovenije) je predstavil Vojne ograje – možnosti in priljubljenosti. Zadnji prispevek pred okroglo mizo, ki je sledila predavanjem, pa je pripravil doc. dr. **Boštjan Pokorny**, ki je kot nekakšen izziv za razpravo v desetih točkah predstavil nekaj izzivov pod skupnim naslovom Razumevanje ekoloških in drugih bioloških značilnosti srnjadi kot osnova za še boljše upravljanje z vrsto (njegov daljši prispevek na to temo smo pripravili za objavo v naslednji številki Lovca).

Nato je sledila okrogla miza, na kateri so razpravljavci kritično spregovorili predvsem o ustreznosti zdajšnjega sistema načrtovanja. Nekateri razpravljavci so izpostavili in ocenjevali sedanji sistem dokazovanja izgub, ki temelji na dokazovanju s pomočjo zbranih čeljusti. To je vprašljivo, so menili mnogi, saj veliko izgub, še posebno tistih zaradi košenj in velikih zveri, nikakor ni mogoče dokazati, so pa več kot očitne. Upravljalci morajo opraviti načrtovani odstrel, čeprav je lokalno ponekod v Sloveniji zabeležena 30 % manjša številčnost srnjadi in kljub sploš-

nim in dokazanim ugotovitvam, da se značilno življenjsko okolje srnjadi vedno bolj zarašča. Zakonsko so zagrožene izjemno visoke kazni, če ni opravljen načrtovani odstrel, kar upravljavce lovišč sili v prirejanje podatkov in prikazovanje izkrivljene podobe. Res pa je tudi, da ponekod odstrel srnjakov ni problematičen, odstrel ženske srnjadi in mladičev pa ni izpolnjen. V takšnih primerih inšpekcijske službe upravičeno ukrepajo. Nekateri so menili, da je dovolj, če lahko pravilno ocenimo populacijske težnje. Drugi so opozorili na negativen vpliv klateških psov na srnjad, pri čemer lovci po novi zakonodaji ne moremo več ukrepati, saj je odstrel psa prepovedan, lastnika pa je težko odkriti. Nekateri predpisi, povezani z načrtovanjem, so preostri saj gre v primeru upravljavcev lovišč predvsem za prostovoljno dejavnost, so še menili.

Boris Leskovic



SKLEPNE MISLI

S 1. slovenskega posveta z mednarodno udeležbo o upravljanju z divjadjo:

SRNJAD

(Velenje, 22. 11. 2008)

Na podlagi značilnosti zdajšnjega upravljanja s populacijo srnjadi v Sloveniji, primerjavo stanja v Evropi, na posvetu povedanih ugotovitev slovenskih in tujih raziskovalcev, nekaterih pomislekov ter iz razprave v skupnem delu posveta je programski odbor (prof. dr. **Ivan Kos**, dr. **Hubert Potočnik**, **Marko Jonozovič**, **Blaž Krže** in doc. dr. **Boštjan Pokorny**) oblikoval naslednje zaključke in sklepe:

1. Za Slovenijo je značilno urejeno, načrtno, pregledno in nadzorovano upravljanje s populacijami srnjadi, ki temelji na trajnostnem in vzdržnem izkoriščanju divjadi (srnjadi) kot obnovljivega naravnega vira ter na usklajevanju velikosti populacij v sorazmerju z nosilnimi zmogljivostmi okolja. Kot tak je

sistem upravljanja s srnjadjo v Sloveniji dobro urejen oziroma je bistveno bolj opredeljen kot v večini drugih evropskih držav.

2. Kljub temu je mogoče v praksi obe aktivnosti (t. j. načrtovanje in izvedbo ukrepov) še precej izboljšati, če želimo doseči čim bolj optimalno in čim bolj strokovno podprto upravljanje s to lovskogospodarsko najpomembnejšo vrsto divjadi, za kar se zavzemata lovška organizacija na vseh ravneh pa tudi načrtovalci upravljanja. Zlasti je smiselna (potrebna) večja prožnost pri načrtovanju in izvajanja ukrepov, vključno z večjo prožnostjo pri sestavi odstrela, še zlasti v predrazmnoževalnem (prereproductivnem) delu populacije, t. j. med mladimi in enoletnimi živalmi. Večja »prožnost« naj v prvi vrsti temelji na boljšem poznavanju in upoštevanju bioloških značilnosti srnjadi ter na uporabi nekaterih novejših upravljaljskih pristopov, metod in pripomočkov.

3. Za doseganje čim boljšega upravljanja s populacijami srnjadi je potrebno še boljše sodelovanje med načrtovalci in upravljalci, lovci ter raziskovalci srnjadi. Zgolj s tesnim sodelovanjem vseh udeležencev v procesu upravljanja bo omogočeno pridobivanje ciljno usmerjenega (t. j. v praksi uporabnih oz. »koristnih«) znanja in njegov takojšen prenos k ciljnim uporabnikom (načrtovalcem in lovcem).

4. Nekatera bistvena orodja, ki bi omogočala prožnejše in bolj prilagojeno upravljanje s srnjadjo v Sloveniji in bi jih bilo (zlasti s ciljno usmerjenimi raziskavami v naših razmerah, v manjši meri pa tudi s povzemanjem izkušenj in dognanj iz drugih evropskih držav) treba pridobiti v prihodnosti, so: (i) boljše poznavanje velikosti populacij oziroma vsaj teženj spreminjanja številčnosti; (ii) dodatni in novi, še zanesljivejši kazalci pri kontrolni metodi; (iii) boljše poznavanje dejavnikov, ki vplivajo na smrtnost srnjadi in še zlasti ukrepov za zmanjšanje naravnih ter nenaravnih izgub; (iv) vpliv populacijskih in okoljskih dejavnikov na prirastek populacij.

5. Za Slovenijo je značilen obstoj podatkovnih zbirk izjemne vrednosti in v evropskem prostoru morda najboljši sistem zaje-manja ter evidentiranja podatkov, t. j. v lovskoinformacijskih sistemih Lisjak in X-Lov. Toda ta sistem bo uporaben in koristen le s pogojem, če bosta zagotovljeni dovolj velika natančnost in zanesljivost zabeleženih podatkov. Z vidika zanesljivosti podatkov, posledično pa tudi zaradi realnega načrtovanja in utemeljene institucionalne kontrole nad upravljalci lovišč (LD) in lovišč s posebnim namenom (LPN) bi bilo smiselno načrtovati zgolj čisti odstrel srnjadi, pri tem pa upoštevati tudi nekajletno povprečje znanih izgub. Tozadevno bo treba podati resnemu ministrstvu konkreten predlog za spremembo zakonskih osnov.

6. Takojšen in neposreden prenos novega znanja k načrtovalcem in še zlasti k lovcem je pomemben tudi z vidika njihovega izobraževanja in ozaveščanja, posledica česar bosta večje udeležanje načrtovanih ukrepov pa tudi večja natančnost in zanesljivost podatkov/informacij, ki so nujno potrebni za prilagojeno načrtovanje nadaljnjih ukrepov v populacijah srnjadi in v njihovem življenjskem okolju. Zato mora srnjad kot pri nas najpomembnejša vrsta divjadi dobiti ustrezen (t. j. bistveno večji) obseg in strokovnost vsebine v glasilu Lovca in v drugih publikacijah, ki jih izdajajo Lovska zveza Slovenije ter druge organizacije in institucije, ki se ukvarjajo z divjadjo in lovstvom.

7. Organizacija in izvedba tovrstnih strokovnih posvetovanj, kakršno je bilo novembrsko v Velenju, je ena najboljših možnosti neposrednega prenosa znanja in izobraževanja zainteresirane ciljne javnosti. Zato je z njimi smiselno nadaljevati in jim zagotoviti značaj tradicionalnosti. Upošteva je značilnosti vrste, njeno populacijsko dinamiko in problematičnost z vidika nastajanja škode zaradi divjadi v kmetijski krajini bo **2. slovenski posvet o upravljanju z divjadjo namenjen divjemu prašiču**, organiziran pa naj bi bil predvidoma spomladi leta 2010.

Kaj vse so o divjadi, lovu in lovci pisali časopisi na Kranjskem ...

Piše: mag. Romana Erhatič Širnik

(Nadaljevanje)

Prva svetovna vojna in lov

Prva svetovna vojna je zelo posegla tudi v lovsko dejavnost. V začetku vojne je bil v Lovcu objavljen oklic, s katerim so oblasti pozvale lovce k oddaji divjačine za prehrano ranjencev v vojaških bolnišnicah (Lovec, 1914). Ker je z letom 1914 Lovec prenehal izhajati, imamo zelo malo podatkov, kaj se je z lovom in divjadjo dogajalo med vojno. Zato smo prispevke, ki zadevajo tovrstno problematiko, poiskali v časopisih. Lovce je pestilo pomanjkanje streliva, občasno so oblasti prepovedale streljanje, kar je pomenilo tudi prepoved lova. Mnoga lovišča so bila brez nadzora, saj so lovske čuvaje večinoma poklicali v vojaško službo. Ljudem, posebno vojakom in bolnišnicam, je primanjkovalo hrane. Ena od rešitev je bila tudi divjačina.

Prepoved streljanja in pomanjkanje streliva

Že v prvem letu vojne je bila za Kranjsko s posebnim ukazom izdana prepoved streljanja, kar je pomenilo tudi prepoved lova. Septembra 1915 so jo preklicali za politične okraje Kočevje, Krško, Litija, Novo mesto in Črnomelj, drugod je prepoved streljanja ostala v veljavi (Slovenec, 20. september 1915). Mesec pozneje so jo preklicali še za politični okraj Ljubljana z okolico (Slovenec, 21. oktober 1915). Leto pozneje je bila preklicana prepoved streljanja na lovu v političnih okrajih Postojna, Kranj, Logatec, Radovljica in Kamnik (Slovenec, 2. oktober 1916). Tako je bil lov s strelnim orožjem zopet mogoč po vsej Kranjski.

Lovci so se srečali z drugo nevšečnostjo. Med vojno so tovarne izdelovale strelivo za vojaške potrebe, zato ni bilo mogoče dobiti lovskega streliva. Lovci so za pomoč prosili ministrstvo za poljedelstvo na Dunaju. Šele po posredovanju ministrstva je vojaška uprava izročila prodajalcem določeno količino streliva (Slovenec, 21. avgust 1916). Kljub obljubi ga v trgovinah ni bilo. Zato je notranje ministrstvo zadolžilo politične deželne oblasti, naj v sporazumu s c.-kr. artilerijskimi orožarnami poskrbijo za redno in pravično razdeljevanje razpoložljivega smodnika za lovske namene (Slovenec, 7. december 1916). Prav tako je primanjkovalo šiber. Tovarne jih niso mogle dobavljati, saj so imele v vojnem času preveč drugih državnih naročil. Lovcem so priporočali, naj se znajdejo sami na način, kot so to počeli njihovi predhodniki. Uporabili naj bi še uporabne dele izstrelkov (Slovenec, 19. junij 1917). Lovce so redno obveščali o prispelih dobavah streliva, na primer spomladi leta 1918, ko so dobavitelji prejeli manjše količine debelejših šiber. Za nakup streliva je moral lovec pridobiti posebno *dobavno listino*, ki jo je dobil pri pristojnem upravno-političnem organu (Slovenec, 4. maj 1918). Isto pomlad je c.-kr. ministrstvo za poljedelstvo lovcem omogočilo nakup že izdelanih lovskih nabojev. Lovci so morali želeno število nabojev prijaviti pri trgovcu, pri katerem so kupovali strelivo že v prejšnjih letih. Posebej so opozorili, da bo dobavljena količina nabojev majhna, zato naj bi lovci prijavili le najnujnejše potrebe (Slovenec, 10. julij 1918).

Obvezna oddaja divjačine

Ker so večino poklicnih lovcev poklicali k vojakom, so mnoga, pred vojno vzorno urejena lovišča ostala brez nadzora. C.-kr. ministrstvo za poljedelstvo je zato sporazumno s c.-kr. vojnim ministrstvom odredilo, da po možnosti upoštevajo prošnje poklicnih lovcev za dopust. Zanj so morali zaprositi neposredno pri svojem poveljstvu. V izredno nujnih primerih so lahko prošnjo, ki pa jo je morala potrditi pristojna politična oblast, posredovali centralni oblasti (Slovenec, 19. september 1917).

Zaradi številnih pritožb zaradi škode, ki jo je povzročala divjad, so oblasti izdale več odredb za zmanjšanje števila divjadi. Imetnikom lovske pravice so poimensko ukazale postreliti določeno število divjadi posameznih vrst. Hkrati so določili tudi najvišje cene za divjačino. Zadnja ministrska »naredba« glede tega je izšla 26. aprila 1917, objavljena pa je bila v državnem zakoniku št. 185. Deželne politične oblasti so dobile nalogo, naj ukrepajo proti vsem imetnikom lovske pravice, ki ne bi hoteli streljati divjadi z izgovorom, da se jim to ne splača ob določenih najvišjih cenah (Slovenec, 22. avgust 1917). Konec leta je vlada pozvala lastnike in najemnike lovov, naj postrelijo divjadi, kolikor je le mogoče. Zagrozili so, da bodo proti tistim, ki zaradi nizkih cen ali katerega drugega razloga ne bodo postrelili predpisanega števila divjadi, ukrepali z vso strogostjo. Pri Slovencu so ukrep pozdravili. Kmetom so svetovali, da imajo končno priložnost, da od lovcev zahtevajo, naj postrelijo divjad, da jim ne bo več delala škode. Vprašanje za lovce pa je bilo, kje dobiti strelivo? Šiber in nabojev ni bilo, pa tudi smodnika in netilk je primanjkovalo (Slovenec, 20. september 1917).

Kranjska aprovizacijska družba v Ljubljani (v vojnem času je organizirala preskrbo z živili) je dobivala zelo malo divjačine. To je pomenilo, da večina lovcev ni upoštevala pozivov, po katerih bi morali del ustreljene divjadi oddati v javne namene. S svojo *mlačnostjo* so pri pristojnih oblasteh naredili slab vtis, še posebno, ker so se v javnosti pogosto sklicevali na svoje domoljubno razmišljanje. Zato so zadolžili okrajna glavarstva, naj ponovno opozorijo lovce na njihove dolžnosti ter redno spremljajo, da bodo ukaze tudi spoštovali (Slovenec, 14. november 1917). Kljub večkratnim opozorilom se stanje ni izboljšalo. Ugotovili so celo, da so nekateri lovci divjačino raje prodajali v druge dežele. Ponovno je sledilo zelo resno opozorilo glede spoštovanja predpisov in grožnja, da se bo proti njim »postopalo« z vso strogostjo (Slovenec, 25. september 1918). Izdan je bil tudi *pameten predlog*, da bi zaradi varčevanja s krmo in v pomoč prehrane prebivalstvu postrelili gozdne živali, posebno jelene. Pokazalo se je namreč, da se je v vojnem času visoka (velika) divjad zelo namnožila in povzročala škodo na poljih. Jelenjad je popasla dosti prepotrebne sena, prav tako pa je bilo krivično zaseči bajtarju poslednjo kravo, jelenjad pa, ki je je bilo na tisoče, puščati pri miru. O problemu bi vsekakor moralo razpravljati in odločati ministrstvo za poljedelstvo (Slovenec, 12. februar 1918).

(Se nadaljuje.)

Odložena priložnost

Strasbourg, 19. novembra lani. V prostorih Evropskega parlamenta v Strasbourgu se je tisti dan ponovno sestala interesna skupina, ki proučuje vprašanja, povezana s trajnostnim lovom in razumno rabo, biotsko raznovrstnostjo in krajinsko aktivnostjo. Način dela skupine v bistvu pomeni neformalno obliko interesnega povezovanja evropskih parlamentarcev različnih političnih strank. Trenutno je v to obliko vključenih ali pa jo načelno podpira okrog 150 poslancev. V omenjenem forumu, ki se sestane 3- do 4-krat na leto, vedno v dneh, ko parlament zaseda v Strasbourgu, udeleženci obravnavajo aktualne teme, izmenjujejo poglede in oblikujejo pobude in tako, čeprav posredno, nedvomno vplivajo na nekatere pomembne odločitve parlamenta kot najpomembnejše evropske institucije. V zadnjih letih se osrednja vprašanja nanašajo na varstvo habitatov, varovanje redkih in ogroženih vrst (z velikim poudarkom na selivskih vrstah), na enotnost zakonodaje o orožju, veterinarske predpise in podobno.

Začetek tovrstnega sodelovanja sega skoraj 20 let nazaj in se je nedvomno potrdil kot smotrni in utemeljen, še zlasti, ker se ukvarja s vprašanji širšega, evropskega pomena. Zdaj je predsedovanje v rokah dr. **Michla Ebnerja**, velikega ljubitelja narave in lovca, doma iz visokogorij Južne Tirolske.

Tema zadnjega sestanka foruma je bila škoda zaradi divjadi, ki se povečuje in je problematična povsod tam, kjer se parkljasta divjad širi na nova območja. To zlasti velja za nekatere predele Francije, katere predstavniki so pripravili osrednje referate.

Namen slovenske navzočnosti je bil predvsem v predstavitvi interesa in kandidature LZS za pridobitev evropskih sredstev za začetek gradnje zelenih mostov v Slove-



Dr. Michl Ebner (levo) in Yves Lecocq, generalni sekretar FACE (desni), sta zagotovila podporo vlogi Lovske zveze Slovenije na razpisu Life+, kar naj bi v Sloveniji pospešilo gradnjo prepotrebnih »zelenih mostov«.



V prostorih Evropskega parlamenta v Strasbourgu je bila ob sklicu sestanka foruma postavljena tudi razstava s predstavitev vlog in nalog evropskih lovskih organizacij pri ohranjanju uravnovešenih odnosov med divjadjo in kulturno krajino.

niji. Po ocenah sta namreč ohranitev habitatov velikih zveri in ponovna vzpostavitve – zaradi avtocest, prekinjenih selitvenih poti – v širšem evropskem interesu, kar se je potrdilo tudi ob tej priložnosti.

Forum tesno sodeluje tudi s FACE (Združenjem evropskih lovskih zvez), ki omogoča strokovno in tehnično podporo, poleg tega pa prek usposobljene strokovne službe lobira pri vseh vprašanjih, ki so v interesu evropskega

varstva in gojitve divjadi ter lovskih organizacij sploh.

Ko sem pred več kot pol leta M. Ebnerja povprašal za mnenje o realnih pričakovanih pridobitve evropskih sredstev, mi je kot izkušen politik in dober poznavalec Slovenije in Slovencev, saj je sodil med ključne osebe v predpristopnih pogajanjih, prijateljsko svetoval, naj se o teh vprašanjih najprej domenimo med seboj in potem pridemo s predlogom pred evropske institucije. Ker je Lovska zveza Slovenije ocenila, da so pogoji iz razpisa za evropske projekte Life+ tisti, ki bi lah-



Projektna skupina za »zeleni mostove« se je lani oktobra in novembra sestala sedemkrat. V njej so sodelovali tudi predstavniki Ministrstva za okolje in prostor, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, predstavniki upravljavcev cest (DARS, DRSC, DDC), Lovske zveze Slovenije ter podjetja OIKOS, ki je poskrbelo za vsebinsko in strokovno usklajenost vloge, v skladu z razpisnimi pogoji.

Vse foto: B. Krže

ko prispevali k financiranju razmeroma dragih ukrepov, se je odločila, da sama kandidira na razpisu. O vseh teh vprašanjih sem se z Ebnerjem in nekaterimi drugimi evropskimi poslanci pogovarjal tudi pred forumom in po njem. Naša pričakovanja so bila ocenjena kot realna, izhajala pa so iz predpostavke, da bi iz evropskih skladov lahko prejeli 75 %, v Sloveniji pa bi morali zagotoviti 25 % potrebnih sredstev. Pri slednjem se je zataknilo, ne nazadnje tudi zaradi nesodelovanja ne-



Foto: S. F. Kroppe

Christine Rödlach je nova direktorica službe za stike z javnostjo in komunikacije pri FACE. S seboj je prinesla bogate izkušnje iz političnega dela v Evropskem parlamentu, pa tudi iz industrijskega marketinga in novinarstva. Po rodu je sicer Avstrijka, govori pa tudi angleško, italijansko in francosko.

katerih ministrstev ravno v času zamenjave ministrov. Verjetno se je Upravni odbor Lovski zveze Slovenije tudi zato odločil, da kandidaturo odloži, in to skoraj ob istem času, ko so bili obeti iz Evrope tako zelo blizu. Ob tem sem se nehote spomnil na dr. Eberjevo poznavanje Slovencev. Začelo se je s potrebo po mostu za medvede, končalo pa z medvedjo uslugo.

Blaž Krže,
predsednik Komisije LZS za
mednarodne odnose

Za »ruji«, tam doli ...

Zadnji julijski dnevi letos so napovedovali skorajšnji začetek poletnih olimpijskih iger na Kitajskem. Kot vedno čas prehitro beži, saj se je športna mladina komaj družila v Torinu, pa v Atenah, od Sydneyja je minilo že osem let. In prav toliko časa me tudi peče vest, da v spomin na čudovite slovenske prijatelje »tam doli« spravim na papir nekaj dogodkov tistih septembrskih dni leta 2000.

Tako kot na večino so tudi name Avstralija in njeni prebivalci napravili izjemen vtis. Praktično ne poznam človeka, ki ga ne bi očarala pokrajina avstralskih prostranstev, predvsem pa odprtost in prijaznost tamkajšnjih ljudi. V olimpijskih dneh pred osmimi leti smo večino prostega časa tekali od znamenitosti do znamenitosti Sydneyja, ki smo jih našli v turističnih knjižicah. Prekrasno pristanišče, čudoviti parki, med katerimi kraljuje Kraljevi narodni park v središču mesta s tisoči primerkov najrazličnejših živobarvnih ptic, izjemno lepo urejen živalski vrt, ki si ga ogleduješ z vrha navzdol ali navzgor, v nasprotno smer pa uporabiš gondolo, ali pa



Kenguruju pravijo v Avstraliji »ru«.

eden najlepših in največjih akvarijev na svetu, kjer se pod vodo sprehajaš v steklenih predorih med najrazličnejšimi ribami, tudi največjimi in najnevarnejšimi morskimi psi so bile največkrat obiskane točke.

V okolici Sydneyja ne manjka zanimivih točk in ogledov. Gotovo je najbolj znano Modro gorovje (Blue mountains). Čudoviti, prepadni kanjoni so

obdani z modrim kavčukovcem, ki ima svojevrsten vonj. Legenda pripoveduje o Sveti gori Aboriginov, prvotnih prebivalcih Avstralije, ki so tja dolgo hodili umirat. Legenda izumirajočega ljudstva pripoveduje, da je oče tja odpeljal tri neposlušne hčere in jih preklel. Tam je umrl, hčerke pa so se spremenile v skale, ki so še zdaj nemo svarilo neposlušnim otrokom. Zani-

miva je dolina kengurujev ali rujev, kot jim pravijo domačini, pa slapovi Fitzroy, ki so podobni Plitvičkim jezerom, obala Kiame, kjer je pred nedavnim zaradi nepazljivosti umrla celotna družina. Tam so namreč ogromne, skoraj 100 metrov visoke prepadne pečine, kamor ob posebnih priložnostih pljuskejo tudi tako visoki valovi, da odnesejo vse s seboj. Tudi neprevid-

neže. Za Evropejce zares neznana in čudovita dežela!

V Avstraliji nisem bil kot turist, temveč sem službeno spremljal poletne olimpijske igre. Na njih je uspešno nastopalo tudi precej slovenskih športnic in športnikov, ki so jih spremljali njihovi trenerji. S strelcem na glinaste golobe je bil trener **Niko Mejaš**. Z Andražem sta bila v Avstraliji na generalki že leto pred tem, tako da je naš tekmovalec obiskal rojake in celo družinske sorodnike iz Ilirske

ih je na dlako položil prvega prašiča. Henrik tudi v daljni Avstraliji ni vzdržal brez lova, saj se je kmalu včlanil v strelski klub, leta 1980 pa so v Sydneyju ustanovili tudi Slovenski lovski klub. Ta je pred osmimi leti štel 58 članov, žal pa članstvo najbolj ogroža starost. Osip je očiten, mladih ni. Večina lovcev je sicer včlanjena v strelske klube, ki združujejo več kot 120.000 članov, imajo pa tudi sekcije lovcev. Največ se mudijo na streliščih, kupujejo pa pred-

tudi pravilnik o prevozu orožja. To mora biti v avtu absolutno zaklenjeno in brez zaklepa. Lastniki namreč na bencinskih črpalkah in pred trgovinami ne zaklepajo avtomobilov. Novi znanec in prijatelj Henrik je bil zaupnik vlade, ki je prirejal tečaje o tolmačenju zakona o orožju in ravnanju z njim, tečajnikom pa je lahko podeljeval tudi potrdila o uspešno opravljenem preskusu.

Lahko si predstavljate, kakšen izziv je bilo zame vabilo

imena, saj so jih tako poimenovali prebivalci, ki so prišli s stare celine. Eno takšnih je tudi Liverpool, mesto, ki je približno 50, 60 km severovzhodno od Sydneyja. Ker je bil Niko prost, je k Henriku odšel že popoldne, sam pa sem poskrbel še za prenos nastopa našega najboljšega strelca. Obema, Rajmondu in meni, so po koncu nastopa drsele solze sreče po licih, kajti dobili smo olimpijskega zmagovalca. Po vseh obveznostih sem že lovil enega izmed številnih lokalnih vlakov in se poln sreče in ponosa pripeljal do železniške postaje. Tam me je počakal Henrik in odpeljal domov. Liverpool je mesto s številnimi enostanovanjskimi hišami in v lepem predelu sta živela tudi Henrik in njegova prijazna žena **Ivanka**. Razkazala sta mi hišo, kjer ni manjkalo Henrikovega ustvarjalnega dela in lovskih spominov. Henrik je zelo ponosen na svojo staro domovino, ki jo vedno in povsod nosi v svojem srcu. Slovenijo je zapustil zaradi ekonomskih razlogov, s svojimi inovacijami, pridnostjo in poštenostjo pa si je pridobil velik ugled tudi v novi domovini. Strasti lova in preživetja v divjini je podredil doberšen del svojega življenja. Nissanovo terensko vozilo, kar oklepnik, je priredil in ga nadgradil s posebno kabino, v katero spravi motor in psa ter se večkrat za en teden odpravi povsem v neznano divjino. Ivanko njegovo početje skrbi, vendar z zaskrbljenim nasmehom ve, da mu te strasti ne more preprečiti. Pred leti je Henrik na noč uplenil nekaj deset kuncev, s še dvema prijateljskima s klicanjem v eni noči uplenili tudi 72 lisic. Zelo rad je lovil jelene, s psičko Piko, mešanko med ovčarskim psom in pit bull terierjem, je bil strah in trepet prašičev. Psička se ni pustila božati, na lovu jo je Henrik oblekel v nekakšen usnjen telovnik. Prašiča je namreč popadla za uho in ga držala, prašič pa je sekal po usnju in ne po njenem telesu.



Henrik Juriševič v svoji lovsko opremljeni pisarni

Bistrice. Tako je imel Andraž tudi svoje navijače in znance. Med treningi in tekmovanji sem srečal **Andraža Lipolta** in njegovega trenerja. Niko Mejaš, moj dolgoletni znanec in prijatelj, tudi lovski, mi je mimogrede navrgel, če bi šel morda z njimi na lov na kenguruje. Med Andraževimi sorodniki in prijatelji je bil tudi **Henrik Juriševič**, ki je pred štirimi desetletji zapustil domovino in si v Avstraliji ustvaril nov dom. Henrik je bil že doma v Ilirski Bistrici zastupljen z lovskimi geni, saj je bil njegov oče 40 let lovski čuvaj v snežniških gozdovih. Svojega prvega zajca je uplenil že pri osmih letih, pri 16-

vsem poceni puške vseh kalibrov oziroma tiste, za katere je mogoče dobiti tudi poceni strelivo. Obvezno je preverjanje znanja in streljanja v klubih, ki se jih mora član udeležiti vsaj štirikrat na leto. Zakon o nošenju orožja in lovu je za nas nekoliko nenavaden. Do pred nedavnim je lahko v trgovini kupil orožje praktično vsakdo. Po tragediji na Tasmaniji, ko je domačin z avtomatsko puško pobil 23 ljudi, so zakon spremenili. Po opravljenem izpitu in potrdilu zaprosijo za orožni list. Nanj čakajo razmeroma dolgo, celo za menjavo listine do 28 dni. Razlog: da si prosilec lahko premisli. Zelo strog je

prijatelja Nika. Več dni sem premišljeval, kako in kdaj bi lahko izkoristil priložnost, ki se mi najbrž ne bo ponudila nikoli več. Ob novem snidenju s strelci me je spodbujal tudi Andraž, ki je podoben dogodek izkusil pred letom. Lipolt je svoj olimpijski nastop končeval, tudi sam sem imel po nastopu **Rajmonda Debeveca** v trojnem položaju prost dan. Dogovor je bil hitro sklenjen. Andraž je imel še nekaj obveznosti v slovenski hiši, z Nikom pa sva se dogovorila, da se bomo dobili zvečer v Liverpoolu pri Henriku Juriševiču. v Avstraliji imajo namreč mesteca velikokrat evropska, predvsem angleška

Prvi del večera smo namenili uspehom slovenskih športnikov. Človek šele daleč od doma spozna, kako radi imajo nekateri naši zdomci svojo domovino, kako zelo jo pogrešajo in kaj jim pomenijo uspehi slovenskih športnikov. Uspeh naših veslačev, Debevca in drugih, so tudi njihovi uspehi, s katerimi bodo ponosno še dolgo hodili med pisano družino prebivalcev različnih narodov v Sydneyju in okolici. Ivanka in Henrik sta nama pripovedovala, kako težko je uspeli na tujem, kako se je treba venomer dokazovati, kaj pomeni živeti v sodobnem kapitalizmu, kaj v demokraciji. Ta ni to, da lahko počneš, kar koli se ti zljubi, pač pa je demokracija spoštovanje točno določenih zakonov. So pravice, a tudi dolžnosti! Te so uzakonjene tudi v avstralski ustavi, ki določa obvezno udeležbo na volitvah. Če se jih ne udeležijo, plačajo kazen. Višina je odvisna od nivoja volitev, okrajnih, deželnih, zveznih. Govorili smo o prebivalcih Avstralije, njihovi sproščenosti in prijaznosti. Tudi Slovencev v Sydneyju in okolici ne manjka. Če je le mogoče, se družijo, saj so se med njimi spletle trdne vezi. Klubom in društvom Henrik ne zaupa preveč. Vse se je spolitiziralo, pravi, tudi med ljudmi tako daleč od doma nastajajo delitve. Zato Ivanka, Henrik in njim podobni spoštujejo vse, ki nosijo Slovenijo v svojem srcu, ki ji želijo svobodo, demokracijo in napredek. Ob okusni slovenski večerji z nepogrešljivo govejo juho nam je večer popestril Henrik s svojimi lovskimi dogodivščinami, Ivankin nasmeh pa je pričal, kako spoštuje ljubezen svojega moža do narave in lova. Pogovor smo končali z načrti za naslednji dan, ko smo se odpravili kakšnih 200 km severno do kmetije ali območja Toolagong. Ivanka mi je med našim pogovorom že pripravila hlače, srajco in čevlje, saj v Avstraliji res nisem bil pripravljen za stikanje za kenguriji v divjini.

Noč je bila kratka, polna pričakovanj. V trdi temi smo se odpeljali po lepi državni cesti, na kateri ob nočni uri skorajda ni bilo prometa. Kljub temu je Henrik upošteval predpisane omejitve, saj ne manjka opozorilnih tabel, ki pričajo, da je prehitra vožnja ali vožnja pod vpli-

soke mreže. Če prek njih ne morejo, potem pretrgajo kilometre in kilometre napeljanih žic v spodnjem delu. Kmetje pritiskajo na vlado, da bi povečala odstrel, ki ga v veliki večini izvajajo študentje. Vozijo se na posebej prirejenih terenskih vozilih, na katerih so nameščene močne luči in

liji, precej pa ga pošiljajo tudi v Evropo, največ v Nemčijo. Med prebivalci Avstralije meso kot hrana ni preveč priljubljeno. Tudi če ga pripravijo poznavalci in kuharski mojstri, je precej trdo in brez posebnega okusa. Vsaj tujcem ga ponujajo bolj kot zanimivost in ne kot okusno



Namesto kenguruja mi je spremljevalec ukazal odstreliti podivjanega kozla.

vom alkohola kriminalno dejanje. Čas smo si znova krajšali s pogovorom o kengurjih, ki so tako kot divjad nasploh ena največjih nadlog farmarjev ali kmetov. V Avstraliji živi več vrst »rujev«, za vse pa je značilno, da se izjemno hitro množijo. Samica nosi mladiča le tri tedne, v znameniti vreči ga s seboj prenaša še tri mesece, medtem pa že pričakuje naslednjega mladiča. Ker kenguriji praktično nimajo naravnih sovražnikov, se zelo hitro množijo in so huda konkurenca domačim živalim. »Ru« namreč poje, predvsem pa popije za dve ovci vode, ki je v velikem delu Avstralije neprecenljive vrednosti. Vodnjake ali jezerca z vodo kmetje ogradijo z visokimi mrežami, a kaj, ko kenguru skoči tudi prek več kot 180 cm vi-

nasloni za puške. Za uplenjenega kenguruja dobijo od 10 do 20 avstralskih dolarjev, odvisno od teže, lovijo pa jih v mraku zjutraj in zvečer ter ponoči s pomočjo reflektorjev. Uspešni študentje - lovci na noč uplenijo tudi do 20 kengurjev. Ru je izredno nezaupljiv in previden. Ko opazi človeka, ima ta le nekaj sekund časa za strel, kajti po trenutku ali dveh kenguru v visokih skokih, dolgih tudi do 6 metrov, odskaklja na varno. Zanimivo je, da poklicni lovci in študentje, ki na leto v Avstraliji uradno uplenijo več kot 2,5 milijona kengurjev, le-te streljajo v glavo. Kenguru je namreč izredno žilav in kitast, kosti so skoraj nezlomljive. Kožo in meso namenijo v predelavo, v glavnem za pasjo in mačjo hrano. Veliko mesa ostane v Avstra-

specialiteto. Tudi name kengurjev zrezek v omaki z vsemi mogočimi začimbami ni napravil posebnega vtisa. Takoj ko kenguru pade v ognju, se začne delo za spremljevalno ekipo. Najprej ga privlečejo do avta, izkožijo in v grobem razsekajo, kar pa ni lahek zalogaj. Kot sem dejal, ima zelo žilavo, trdo meso, tako da mu z ogromnimi ključi za avtomobilska kolesa ali kovinskimi palicami najprej polomijo noge v sklepih, da jih nato lažje odrežejo. Zelo zanimiv je tudi pripomoček, s katerim izkožijo žival. To so avtomobilska platišča, ki so z jermeni povezana s počasnimi elektromotorji. Pripravljenega »ruja« spretno držijo ob platišče, ki hitro loči telo od kože. Prvotni prebivalci Avstralije so zelo cenili kosti kengurjev, saj so bile zelo

trde. Sestavljene so iz posebnih nitk, ki so jih Aborigini raztegnili in posušili ter pozneje uporabljali za puščice. Zanimiva je tudi priprava kengurujev »a la Aborigin«. Žival vržejo v velik in močan ogenj skupaj s kožuhom in drobovino. Vse to zagrnejo z žerjavico in pustijo. Po določenem času žerjavico odgrnejo, »ruja« izvlečejo, odprejo trebuh in izločijo ostanek drobovine. Menda je takšno meso veliko okusnejše, toda priznam, da te mojstrovine domorodcev nisem preskusil.

nama z Nikom neznanih živali. »To so nekakšni avstralski jazbeci ali vombati. Živijo v luknjah, so veliki porabniki vode, na cesti pa so nepredvidni in počasni,« sva izvedela. V Avstraliji je veliko narodnih parkov, kjer se divjad nesluteno množi. Ko je škoda prevelika in konfliktov preveč, živali odlovijo v kletke in jih preselijo ali pa na pomoč pokličejo lovce z licenco, kakršno ima tudi naš gostitelj. Ti so zaželeni tudi na velikanskih kmetijah, kjer lovijo v dogovoru z lastni-

nimivo, da med velike škodljivce spadajo tudi kunci, ne pa tudi race, ki jih je prepovedano loviti in streljati, razen če se kmet, katerega beseda kot lastnika posestva veliko velja, ne pritoži oblastem. Lova zaradi pridobitve trofeje pri jelenih in prašičih ne poznajo.

Postaja Toolagong je med manjšimi lovišči našega prijatelja, saj meri »le« okrog 3.000 ha, medtem ko so nekatere zaokrožene celote velike tudi po 20.000 hektarjev. Bili smo precej pozni, saj so ken-

rena se je ponudil za pomoč in vodnika. Še nekaj minut smo nadaljevali vožnjo z avtom. Henrik je bil precej pesimističen, kajti za pravi lov na kenguruje smo bili prepozni. Nenadoma je Milan ukazal »stoj« in hitro smo izstopili iz avta. Henrik je nama z Nikom podal pripravljene puške in pokazal za greben, od koder nas je od precej daleč opazovala majhna glava »ruja«. »Streljaj, streljaj v glavo,« mi je šepnil Henrik in pokazal, kam na avtu naj naslonim puško. Ne vem, ali zaradi ukazanega strela v glavo ali zaradi oddaljenosti nisem imel prave volje za strel. Niku sem šepnil, naj strelja on. Hitro sva zamenjala mesti. Niko, ki je izvrsten strellec, je puško naslonil na avto, kenguru pa je skočil skok ali dva in že se je pokazal v celoti. Zadel je strel in »ru«, zadet za pleče, je padel na mestu. »No, pa boš ostal brez kenguruja«, se mi je nasmešnil Henrik, ki nam je prejšnji večer zaupal, da lovi le še plenilske živali. Nič hudega, sem pomislil. Kenguruja smo pustili na kraju, kjer je padel, Milan in Henrik pa sta se hitro dogovorila, da bomo veliko planoto obšli vsak s svoje strani. Upali smo, da bomo morda vendar dvignili kakšnega »ruja« tudi zame. Ura se je bližala sedmi in postajalo je vse bolj in bolj vroče. Pri avtu smo se razporedili, ko je Henrik na drugi strani kotanje opazil ovce. Po dolgem opazovanju je dejal, da so divje ovce z dolgo dlako, ki jih ne smemo mešati z znamenitimi »merimo« ovcami. Kmetje lovce izrecno prosijo za takojšen odstrel takšnih primerkov. Precej časa smo se pogovarjali, ali si upava streljati na več kot 300 m, ko je Milan, ki očitno zelo dobro pozna teren, predlagal, da bi raje šli spet pogledat za »ruja«. Strinjal se je tudi Henrik, ki je dodal, naj takoj streljava na morebitne divje ovce, ki bi prišle v doseg pušk, ali pa na novo presenečenje – podivjane koze. Pred desetiimi leti so namreč tam izpusti-



Naporno je bilo spravilo več kot 50 kg težkega kozla navzgor po pobočju.

Počasi se je začelo daniti, mi pa smo se začeli vzpenjati po pobočjih, zaraslih z grmovjem, na planoto, visoko približno 1000 m. Tam se je pokrajina spet poravnala, hodili smo mimo osamljenih kmetij, potočkov, ob katerih so rase skupine borovcev. Henrik je pripomnil, da so prav iglavci znamenje, do kod je živel ali segel naseljenec, beli človek. Ob poti so bili vse pogostejši opozorilni znaki na prisotnost kengurujev. Kljub opozorilom je zjutraj in zvečer veliko trkov z vozili, zaradi česar nastane velikanska škoda. Ob cesti smo videli veliko povoženih,

kom. Lastniki posestev vidijo seveda le gospodarski interes, pri katerem so zanje divje živali škodljivci. Kljub zagroženim kaznim je veliko nelegalnega oz. nedovoljenega lova, saj je velike, nenaseljene površine kljub lovcem in čuvajem težko nadzorovati. Velikokrat so tarče nepridipravov tudi plemenski biki, katerih cena se suče okrog 200 tisoč avstralskih dolarjev, prav radi naluknjajo tudi zgrajene bazene z vodo. V Avstraliji je lov namenjen predvsem zmanjševanju številčnosti preveč razširjene divjadi ali pa lovu zaradi gospodarskih koristi, mesa. Za-

guruji zelo aktivni ob zori, potem pa se, podobno kot srnjad pri nas, umaknejo v goščavo. Zato se nismo ustavili pri lastniku posestva, je pa Henrik zapeljal in potrobil pred hišo, oddaljeno nekaj kilometrov stran. Očitno pripravljen nas je pozdravil še en slovenski prijatelj, **Milan Železnik**. Pred leti je prišel v Avstralijo iz Brkinov, se poročil s Poljakinjo **Stanko**, s katero sta se preselila na takajšnje območje, tako zelo podobno Milanovim rojstnim krajem. Milan sicer ni lovec, je pa izkoristil priložnost za druženje s slovenskimi rojaki. Kot dober poznavalec te-

li nekaj tovornjakov koz z namenom, da bi popasle in razredčile grmovje. Koze so ušle nadzoru, tako da jih je zdaj tam nekaj deset tisoč. »Vse, kar vidita, streljajta«, je ukazal Henrik. Z menoj se je spustil na desno, Niko z Milanom pa naj bi obšla levo stran planote, nekoliko višje. Med potjo mi je Henrik namignil, naj nekoliko gledam tudi podse. Na tamkajšnjem območju je namreč veliko nevarnih strupenih kač in rjava tigrovka med njimi je lahko zelo nevarna. Velika vročina, ki doseže tudi do 40 stopinj Celzija, šopi trave, kamnine iz poroznega železa, ki ne držijo vode, so pravo kraljestvo za vse vrste plazilcev. Tigrovka lahko udari tudi meter visoko in večkrat ugrizne. Tiho sva se spuščala nad prepadnimi brezni. Pod njimi sva slutila reki Paddy's river ali nekoliko bolj oddaljeno Woolonville river, ob kateri sem videl veliko čredo goved in konj ter v koloni pet, šest jezdecev. »Japonski turisti«, mi je zašepetal Henrik, ki mi je pojasnil, da je v okolici nekaj turističnih kmetij, ob katerih so nagnjene travnate pristajalne steze. Turisti, v glavnem Japonci, si organizirano ogledujejo lepote kanjonov tam okoli. Tu in tam sva postala, zrla v daljavo in dihala vse bolj vroč zrak, prepojen z mešanico vonja po evkaliptusih, akacijah in modrem kavčukovcu. Občutek, ki razganja pljuča in ustavi čas. Na trenutke so naju ozmerjale živobarvne vrane, brez strahu so naju opazovale rdeče papige. Pod nama je zaropotalo kamenje. Zazdelo se mi je, kot da sem v prepadnih stenah na Koroškem na lovu za gamsi ... Ustavil sem se in napeto gledal v pričakovanju divjadi. Pogledal sem za Henrikom, ki je stal za mano in mi mirno, nagajivo kimal in kazal, naj se pripravim. Puško, švedsko karabinko, kalibra 6,5 x 55, sem držal prislonjeno na prsih. Puške niti nisem poznal, nisem vedel, kako se bova ujela. Tisti trenutek so pred menoj v str-

mino skočile tri divje koze in se za trenutek ustavile. Puška je bila v trenutku ob licu in, ne da bi vedel kdaj, je počilo. Koza in mladič sta glasno zbežala v grmovje, na mestu pa je obležal kozel kontrastne črno bele barve. Henrik me je potrepljal po hrbtu in dejal, da greva naprej za kenguruji. Takrat je dvakrat zapored počilo na drugi strani hriba. Streljal je torej tudi Niko. Prečila sva teren, ki je posta-

je presenetil skok novega tro-pa črno belih koz. V teku sem pomeril kozla in ustrelil. Trop se je hrupno oddaljeval, kozel pa je ležal na mestu, kjer ga je dosegla krogla. Znova sva šla naprej, dosegla vrh, a o »rujih« znova nič. Z druge strani sta se prismejala Milan in Niko, ki sta vlekla kozo in dva kozliča. S Henrikom in Milanom smo šli iskat moja kozla, Niko pa se je odločil še malo pogledati naokrog. Precej truda

Sloveniji in na Milanovih »Brkinih«, postaji Toogalong. Kako Milan pogreša svoje rojstne kraje, nam je bilo jasno, ko je iz kleti prinesel »brkinsko-avstralski« pršut. Milan ga pripravi na način, kot so ga pripravljali doma njegovi starši. Z nepopisno skrbjo in ljubeznijo ga tudi na Toogalongu na zraku suši štiri leta. Pršut smo zalili s »kraškim teranom«, za katerega je Milan grozdje, podobno



Med slovenskimi izseljenci v Avstraliji (od leve): Henrik Juriševič, Marjan Fortin, Milan Železnik in Niko Mejaš

jal vse bolj strm. Komaj sem lovil ravnotežje, saj moji čevlji niso imeli prav dobre opore. Znova sva zaslišala pok. Niku očitno res ni manjkalo lovskega naleta. O »ruju« ni bilo ne duha ne sluha! Henrika je to jezilo, čeprav o tem ni govoril na glas. Že povsem mokra sva se vzpenjala v vse bolj gosto goščavje. Hodil sem pred Henrikom in za trenutek se mi je zazdelo, da se pod mano v grmovju, oddaljenem kakšnih 80 metrov, nekaj premika. Pogledal sem nazaj, a Henrik ni opazil ničesar. Snel sem puško z rame, jo pripravil na strel in čakal. Sekunde so se vlekile in vlekile ... Kar naenkrat me

je bilo treba, da smo na vrh zvlekli še oba odrasla kozla. Takrat je počilo v neposredni bližini. Po poti se je prismejal Niko. Uplnil je kenguruja, ki mu je po pomoti prečkal pot.

Posedli smo ob lovini, rekli nekaj besed o uspehu in se odpravili nazaj. Henrik je vzel le kozliča, preostalo pa naj bi ostalo plenilcem, ujedam, orlom in lisicam. Tudi to je življenje z naravo; nam sicer nekoliko drugačno, a vendarle normalno, avstralsko ...

Sonce je že hudo žgalo, ko smo se znova ustavili pri Milanu. Kot bi se poznali že vrsto let in ne le nekaj ur, so se vrstile teme o življenju v

kraškemu, kupil kar 300 km daleč, ga pripeljal domov in stisnil v »avstralski teran«. Koliko ljubezni, spominov in trme je v nežni brkinski duši, ki je potočila kar nekaj solz ob slovesu, ne vedoč, ali se bomo še kdaj srečali!? Kako tudi ne, s čudovitima Ivanko in Henrikom, ki sta pred leti prek Lovca vabila slovenske lovce na lov v Avstralijo, a odziva menda ni bilo. Ja, daleč je Avstralija. Ne samo svojstven lov, predvsem druženje s slovenskimi prijatelji – Ivanko, Milanom in Henrikom – mi bo ostalo v trajnem spominu. Osem let pa menda ni prav veliko, kajne?

Marjan Fortin

Na kratko iz tujega tiska ...

Sporočamo nekaj terminov priljubljenih sejamskih prireditelj z lovsko tematiko iz nekaterih sosednjih držav: Dortmund (Nemčija) - Jagd & Hund, 3. 2. do 8. 2. 2009; Dunaj (Avstrija) - Jaspowa & Fischerei, 13. 2. do 15. 2. 2009; Gradec (Avstrija) - Revier & Wasser, 20. 2. do 22. 2. 2009; Salzburg (Avstrija) - Die Hohe Jagd & Fischerei & Offroad, 26. 2. do 1. 3. 2009; Nürnberg (Nemčija) - IWA & OutdoorClassics, 13. 3. do 16. 3. 2009; München (Nemčija) - Jagen und Fischen, 1. 4. do 5. 4. 2009.

Mozambik: Leta 2007 so v tej afriški državi zabeležili najmanj 133 smrtnih žrtev med ljudmi, kar so povzročile velike afriške divje živali. Poleg tega je bilo še 50 hudo ranjenih. Za primerjavo zapišimo, da je bilo leta 2006 144 smrtnih primerov. Glavni povzročitelji nesreč s smrtnim izidom so krokodili, sloni in levi. Da bi zmanjšali število tovrstnih nesreč, nekatere narodne parke in rezervate ograjujejo z električno ograjo, vendar ima tak ukrep zgolj omejen varnostni učinek.

(Jagen Weltweit, 5/2008)

Finska: Zaradi večanja številčnosti nekaterih vrst velikih zverj (rjavi medved, volk in ris) v tej državi se povečuje tudi število konfliktov in škodnih primerov. V večini primerov so pri konfliktih situacijah udeleženi rjavi medvedji, ki iščejo hrano v neposredni bližini bližini in ne kažejo več nobenega strahu pred ljudmi. Poleg tega so pogosti napadi volkov na domače živali, tudi na pse in mačke v neposredni bližini hiš ali na živino na poljih in travnikih, kjer se pasejo. Na Finskem se je v minulem letu število volkov zmanjšalo po kar nekaj letih povečevanja. Domnevajo, da je vsaj delno vzrok temu tudi nezadovoljno prebivalstvo. Doslej je bilo izdajanje dovoljenj za izredne odstrel, zlasti rjavih medvedov, izključno v pristojnosti ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo. Da bi skrajšali celotno proceduro izdaje izrednih dovoljenj za odstrel problematičnih živali, so z začetkom letošnje lovne dobe uvedli novost, in sicer je odslej izdaja omenjenih dovoljenj za



Gozdni jereb

izredni odstrel v pristojnosti regionalnih gojitvenih odborov. Pri tem je treba zapisati, da so merila za izdajo takih dovoljenj predpisana od države, nov postopek pa zgolj skrajšuje čas do izdaje dovoljenja.

(Jagen Weltweit, 5/2008)

Nemčija: Iz celotne države poročajo o zelo slabi uresničitvi odstrela fazanov, še posebej pa je zaskrbljujoče, da letos praktično ni mladih fazanov. Praktično vsi uplenjeni fazani so bili namreč starejši od enega leta. Vzroki za izpad letošnjega prirastka še niso znani: ali so bile vzrok izjemno slabe vremenske razmere v času gnezdenja in vzreje mladičev ali jajca niso bila oplojena ali je bila mogoče kakšna bolezen.

(Wild und Hund, Internet)

Francija: Iz zahodnih Alp poročajo o pravi eksploziji populacije gozdnega jereba. Številčnost te sicer redke najmanjše gozdne kure na območju Zahodnih Alp se veča že od leta 1960 in je na nekaterih območjih že dosegla gostoto do 7 parov/100 ha. Tako večanje številčnosti je v popolnem nasprotju s siceršnjim stanjem gozdnega jereba v Franciji, pa tudi drugod v Evropi, kjer se številčnost zmanjšuje ali v najboljšem primeru nazaduje.

Zato je tamkajšnja Lovska zveza, s pomočjo sredstev EU, začela z izvedbo projekta, s katerim naj bi proučili vzroke za nastalo stanje. Domnevno naj bi večanje številčnosti nastalo zaradi velikih sprememb v kmetijstvu. Bolj oddaljenih in obrobni površini namreč ne obdelujejo več in so prepuščene naravnemu razvoju ter zaraščanju. V okviru projekta nameravajo poleg analize naravnih dejavnikov podrobneje proučiti tudi nekatere vedenjske značilnosti gozdnega jereba. Zato so kar okrog 70 jerebov opremili z ustreznimi oddajniki za telemetrično spremljavo. Prvi podatki že kažejo nekatere presenetljive rezultate – mladi gozdni jerebi naj bi se selili veliko dlje, kot so strokovnjaki domnevali doslej. Projekt pa naj bi omogočil tudi napotke za gozdnim jerebom prijazno gospodarjenje z gozdovi in pašniki.

(Der Anblick, 12/2008)

Nemčija: Ne malo presenečeni, vendar tudi prestrašeni so bili otroci, ki so skupaj z mamo zajtrkovali v skupinskem prostoru evangeličanske cerkve v Frankfurtu. Skozi zaprto šipo vrat na terasi je namreč v prostor skočil divji prašič ter se pri tem poškodoval. Otroci so se hitro umaknili na mize, poškodovani divji prašič pa je po prestraše-

nem beganju ponovno skočil skozi razbita vrata in zbežal iz prostora. Kmalu za tem je isti divji prašič skočil na cesto ravno pred avto, kjer je obležal smrtno poškodovan. Otroci na srečo niso bili poškodovani.

(Deutsche Jagd Zeitung Internet)

Avstrija: Na Štajerskem se je pri spravilu uplenjenega jelenjega teleta smrtno ponesrečil 67-letni lovec. Nesrečni lovec, ki je teleta uplenil na višini okrog 1.600 m, je želel žival spraviti do ceste, a mu je na strmini zdrsnilo in je padel približno 70 m globoko, pri čemer si je zlomil vrat.

(Deutsche Jagd Zeitung Internet)

Namibija: V tej afriški državi so v skladu z dovoljenjem CITES na dražbi prodali 7 ton slonovine od dovoljenih 9 po izredno visokih cenah. Večina kupcev je bila z Japonske in Kitajske, cena kilograma prodane slonovine pa je znašala od 151 do 176 US\$. To pomeni, da se je cena slonovine v zadnjih devetih letih, kolikor je minilo od zadnje podobne dražbe, povečala kar za približno 60 US\$ za kilogram. Preostali dve toni slonovine, za kateri je bilo izdano dovoljenje za prodajo, so zadržali za domači trg.

(Jagen Weltweit Internet)

Nemčija: Na kratko nekaj podatkov iz lovske statistike za lovsko leto 2007/08: pri divjih prašičih se je odstrel povečal kar za 66 % v primerjavi z letom poprej (uplenjenih okoli 477.000 divjih prašičev, kar je tretja največja vrednost doslej), pri čemer vsi kazalci za leto 2008/09 kažejo še nadaljnje povečanje; odstrel srnjadi ostaja podoben kot v letu 2006/07 (približno 1.000.000 glav srnjadi), nekoliko pa se je povečal odstrel jelenjadi (59.000 glav) in damjakov (53.000 glav). Uplenjenih je bilo 13 % več poljskih zajcev (525.000), 42 % več divjih kuncev (269.000), 23 % več lisic (543.000), 16 % več rakunov (29.000), zato pa se je nekoliko zmanjšalo število uplenjenih rakunastih psov (na 26.700).

(Wild und Hund Internet)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Na Selih nad Podmelcem je minulo jesen nudil lovcem nemalo lovskih užitkov tradicionalni lov na poljske zajce.

V vlažnem in ne preveč obetavnem jutru se je zbralo več kot dvajset lovcev. Najboljša in že ničlikokrat preskušana stojišča so pripadla starejšim lovcem. Vroč zajčji sled je potegnil pse goniče in enkratna melodija je odmevala po Selskem brdu, po pobočju skoraj 900 m visoke Tlake in ob vznožju Jalovnika. Lovsko vznemirjenje in strast sta se naselila v lovskih dušah.

Poslušal je tudi Pavle. Pasji lajež se mu je približeval in zopet oddaljeval. Nekoliko ga je že izdajal sluh, toda pričakovanje je bilo močno in napeto je opazoval stečino:

»V starih časih si tukaj zagotovo pobral zajca. Da le pride. Sem res že bolj okoren, toda zajčka še spravim na dlatko ...«

ško planoto in zadaj je slutil morje. Trst. Odprta rana njegove mladosti. Kot mlad partizan z orožjem, pripravljen umreti za vsako ped domovine, se je moral od tam umakniti, ne vedoč, da se slovenska zemlja deli za diplomatskimi mizami.

Osemindvajsetega leta se je rodil, pod Bevkovim vrhom. Na domači kmetiji so se poleg starega očeta in staršev preživljali še štirje otroci, dve sestri in dva brata. Otroci so italijansko osnovno šolo obiskovali v domačem kraju, po raznih domačijah, kjer koli že je bila nameščena. Zadnja šola je bila Pri Grudnu v Otaležu. Druga svetovna vojna jih ni presemetila. Na Primorskem se je italijansko potujčevanje začelo že veliko prej in napetosti ter apetiti velesil so samo nakazovali, da bodo meje počile po živih. Po razpadu fašistične Italije se je partizansko gibanje kot požar razširilo po Cerkljanskih hribih. Iz italijanske vojske se je vrnil tudi starejši brat Metod in se mu pridružil. Na Cerkljanskem in Idrijskem



Pavle z zajcem, uplenjenim na enem od tradicionalnih lovov na Selih nad Podmelcem.

Lovi se do konca, do zadnjega atoma moči, do zadnjega diha!

JOŽE LEBAN

In res. Čez Tlako se je razlegel strel in kmalu je bila tam Štefova Cita. Da le ni tekla zaman. Pavle jo je ves vesel hotel pobožati in pohvaliti, a je šla Cita naprej, kot bi hotela reči: »To je moje delo, moje poslanstvo. Saj veš. Zvest moraš biti lovu in gospodarju. Lovi se do konca, do zadnjega atoma moči, do zadnjega diha ...«

Več kot petdeset let je Pavle že zvest Lovski družini Ljubinj. Takrat, dvainpetdesetega leta, se je preselil iz Cerkljanskih hribov v Tolmin kot šef uprave za ceste za Tolminsko in Idrijo. Ni bilo lahko. Sprejeti je moral vsako službo, če je le bila. Doma, v Otaležu, so ostali starši, zaznamovani z vojno.

Cita je zopet izvrtala zajca na ložu in pognala. Pavle je obsedel:

»Naj gre. Naj pridejo do strele tudi mladi.«

Ni se mogel spomniti, kje in kdaj je uplenil prvega. Koprenasti oblaki so se raztrgali in pogled mu je zaplaval v daljavo, med razbrazdane doline in grape. V daljavi se je odpiral pogled na Banj-

skem so italijanske vojake zamenjali nemški. Glavna nemška postojanka je bila v Idriji in čez hribe, v Gorenji vasi. Metoda je nemška krogla zadela oktobra 1943 v Stari Oselici pri napadu na Gorenjo vas. Poleti, leta 1944, je bila najavljena velika nemška ofenziva. V strahu, da jih ne bi dobili Nemci, ki so mobilizirali vse petnajstletne in starejše fante, sta Pavle in sosedov Ciril hotela pobegniti čez Idrijo v Masore in naprej v Idrijske Krnice. Pobeg jima ni uspel, saj so bili spodaj v dolini med Želinom in Ruškovcem že Nemci. Tako sta se vrnila domov in prespala na domačem kozolcu. Zjutraj sta se vrnila v vas v prepričanju, da je vse čisto. V trenutku so bili v vasi Nemci. Pobrali so vse vaščane, tudi iz sosednjih vasi, kot talce in zaščitno pred morebitnimi napadi partizanov. Vas so požgali. V enem dnevu, 20. junija 1944, je SS bataljon iz Trsta požgal Otalež, Plužnje, Lazc, Stražo, Šebrelje in Jagršče. Talce so odgnali naprej v dolino, kjer so pomagali pri popravilu ceste. Nemške mobilizacije je Pavleta rešila sosedova Melinarska Mica, ki mu je ponudila koš in kozo in se je pod takim okriljem umaknil v grapo v Meléh.

Nemci so primanjkljaj opazili, vendar so nanj pozabili. Domačine so potem spustili domov, SS bataljon se je vrnil v Trst, preostali Nemci pa v Idrijo. Domačini so začeli popravljati hiše, kakor je kdo mogel in znal. Tudi pri Pavletu so začeli z obnovo hiše, vendar ni bilo lahko. Pri hiši ni ostalo ničesar. Mati je morala skrbeti za družino in njeno preživetje. V Idrijo je nosila jajca, saj so pri hiši ostale le še kokoši. V zameno je dobila testenine, riž ali moko. V Spodnji Idriji je bila domobranska postojanka in ti so kmalu ugotovili, da ima doma fant, ki je že dovolj star, da bi se moral zglasiti pri njih. Pavle se ni hotel javiti. Takrat je stanoval pri sosedu, Pri Fraterniku, saj domača hiša še ni nudila varnega zavetja pred zimo. Bilo je decembra. Zunaj sta bila sneg in mraz in s Fraternikovim fantom sta ležala na topli peči. Potrkalo je na vrata. Partizani. Tudi partizani so mobilizirali. Prišli so po domačega gospodarja, Fraternikovega Andreja, ki se je hitro napravil.

»Čigav je pa ta?« so pogledali in pokazali na peč.

»Ta je pa Lovretov, ki jim je pogorela hiša. Zdaj, čez zimo, bo pri nas!«

»Koliko si star?«
 »Šestnajst in pol«
 »Tudi ti greš z nami!«

Čeprav v tiski se je Pavletu odvalil kamen s srca:

»Rajši k njim kot k 'ta belim!« mu je šinilo skozi možgane.

Gospodinja je partizanom še postregla z večerjo in domačim žganjem, nato so odšli:

»Jutri, do dveh, da sta na štabu brigade na Veharšah!«

Domačega fanta so pustili, saj je imel šele štirinajst let. Z gospodarjem sta pripravila nahrbtnike, vanj zložila odeje, volnene nogavice in toplo obleko in pol litra domačega žganja. Na štabu brigade so jima pregledali nahrbtnike:

»Kaj je pa to?«

»Žganje. Če bom prehlajen, za malo potegniti.«

»To bo za ranjence!« je bil odgovor in žganje je romalo pod polico.

Mlad partizan je odšel z drugimi vrstniki, ki jih je bilo vsega skupaj osemdeset, v artilerijski bataljon 31. divizije. Celoten bataljon je štel 460 borcev. Pozimi so odšli na Kočevsko, spomladi, aprila, pa v Trst. Konec maja in v začetku junija so se morale vse vojaške enote umakniti iz Trsta. In vrnili so se na Cerkljansko, kjer so Pavla kot mladoletnika odslovili iz vojske novembra 1945.

Po vojni je dobil službo referenta za obrt in industrijo na okraju v Idriji. To funkcijo je opravljal tri leta, do maja 1952, ko so Okraj Idrija razpustili.

18. februarja 1951 se je z avtobusom odpeljal na sestanek obrtništva v Ljubljano. Ob štirih zjutraj se je s sopotniki usedel na avtobus v Idriji. Stari Zaurrer, last Sapa iz Ajdovščine, je imel sedeže

še s hrbti skupaj. Na enega takega se je usedel tudi Pavle, s hrptom obrnjen v smeri vožnje. Bila je zima, vendar je bila cesta kopna, brez snega. Pavle je dremaal, ko je nekdo zakričal:

»Pod cesto gremo!«

Pavle je najprej pomislil, da je mogoče kje kakšna smreka, ki bo ublažila padec avtobusa, ki je zdrsnil s ceste. A ta je kar padal in pristal 107 m globoko v grapi Zale. Močan udarec in vse se je umirilo. Avtobusu je zravnalo streho in sedeže in potnike razmetalo po grapi. Po desetih, petnajstih minutah so s petrolejkami prišli reševat s sosednje kmetije.

»Tu je en mrtev, tu je še eden in tu še eden,« so govorili.

Končna bilanca je bila sedem mrtvih, preostalih deset jo je odneslo z polomljenimi nogami, rokami ali rebri. Pavle je imel zlomljeno ključnico in dve rebri. Nepoškodovan je bil edinole voznik. S kraja nesreče je potem pobegnil in so ga dobili šele dva dni pozneje v gozdu nad Godovičem. Preiskava je pokazala, da je bil kriv za nesrečo. Pri Didiču, kjer je stanoval, so v družbi popivali dolgo čez polnoč. Zato je pri vožnji po ovinkih v Zali nenadoma zaspal za volanom. Sodišče ga je obsodilo na smrt z ustrelitvijo, vendar so kazen zaradi številne in mlade družine, ki jo je imel, omilili in je nato odsedel vsega skupaj osem let.

Na Tolminsko je Pavle prišel s premestitvenim nalogom. Sprejem na občini je bil neusmiljen. Zaman se je izmotaval:

»Poslušajte, ravno sem se malo naučil na obrtnike, zdaj pa me določate za cestarja. Tu nimam nobenih izkušenj! Te stroke ne poznam! Je pa res, da sem pomagal staremu očetu tolči gramoz, ki so ga Italijani uporabljali za ceste po Cerkljanskem.«

»Si že dober!«

In je ostal cestar do upokojitve.

Pavle je bil v naši LD glavni pobudnik za naselitev muflonov. Napisal je vlogo na LZ Slovenije in 25. oktobra leta 1973 je LD Ljubinj podpisala pogodbo z ZLD Gorica o nabavi treh ovnov in enajstih ovcah ter o brezobrestnem posojilu v višini 40.000 din za nabavo in vzdrževanje muflonov v obori. Trop muflonov so pripeljali z Brionov in jih izpustili v pripravljeno oboro na vrhu Konjšč, pod Ljubinskimi strujami. Po dveh letih prilaganja so trop muflonov, ki je bil že številčno okrepljen, izpustili v naravo.

Na božič, naslednje leto, so imeli v dopoldanskem času v gostilni Pri Kranjcu sestanek s cestarji. Potem so nekaj malega še pojedli in popili.

»Najbolje, da se popoldne malo sprehodim,« je rekel Pavle in pomislil na lov.

Do Blažonovga ovinka se je zapeljal z avtom, nato pa peš krenil po stezi skozi senožeti v Kobali, mimo Arnejeve doline, do Vodice. Zaslišal je, kako so nekje spodaj začele pokati veje.

»Gamsi! Gotovo so gamsi!«

Pomikal se je počasi naprej in oprezal. V grapi je opazil sveže sledove.

»Divji prašiči! Če pridem do grape, bo kar dobro!«

Potem jih je opazil. Dva sta se že umaknila proti Kacjanovemu grebenu, tretji pa se je obrnil navzgor, proti Kurniku. Pavletu se je dvignil srčni utrip. Z očmi je iskal naslon. V bližini je bil šipkov grm.

»Ni druge izbire. Tam se naslonim. Kar bo, pa bo!«

Križ na daljnogledu je iskal cilj, nato se je umiril na temni živali. Počilo je in divji prašič se je sesedel, se nato še z zadnjimi sunki moči prekopicnil čez glavo v grapo in tamkaj obležal. Ko je lovec prišel do njega s pripravljeno puško, je še malo dihal, vendar se je kmalu umiril. Bližala se je noč, tako da je divjega prašiča utegnil le še iztrebiti, nato pa je pohitel v gostilno na Ljubinju. Naslednji dan so mu pomagali spraviti žival iz grape vaščani in prijatelj, lovec. 130 kg težkega merjasca so povlekli do Šmanetovega ruta in nato po poti do ceste na Ljubinj.

Silvestrovo leta 1970. Hribe je pobelil sveže zapadli sneg, ki je dal slutiti, da so se gamsi pomaknili v doline in grape. Pavle se je z avtom zapeljal do Skuršena v Zadlazu. Prečkal je Hudo grapo in nato šel mimo Lepenščka v Sopot. Po-



Pavle Leban z merjascem iz Vodice

časi se je pomikal po zgornji poti in opazoval. Visoko zgoraj, v Sopatu, je opazil gamsovo kozo. Ko je menil, da je že dovolj blizu, je prislonil puško in pomeril. Koza je nakazala strel, vendar je izginila pod robom. Na nastrelu je opazil kri in po nekaj metrih tudi kozo, ki je nemočno stala spodaj. Streljal je še enkrat. Koza je obležala. Ko jo je hotel iztrebiti, je ugotovil, da je nož pozabil v avtu. Kaj zdaj? Na kamnu je prazen tulec naboja stolkel do take ostrine, da je z njim lahko prerezal vamp in pustil iz trebušne votline črevesje lisicam. Toda težav še ni bilo konec. Kam zdaj? Ali si optati kozo in jo nesti navzgor, do Podkuka, ali se podati navzdol, do Zadlaščice. Avto je imel spodaj. Kozo je deloma nesel, deloma vlekel v grapo Zadlaščice. Prišel je do vode nekoliko višje, do kraja, ki mu domačini pravijo Gorenc. Sonce je že zahajalo in iz grape je lezel mrak. Vrhovi planin so se še lesketali v zahajajočem soncu. Lesketalo pa se je tudi drevje in kamenje okoli vode, saj je pršenje sproti zmrzovalo. Brvi čez vodo pa ni bilo.

»Ali bo treba na silvestrski večer bresti ledeno hladno Zadlaščico?«

Odleglo mu je, ko je nekoliko višje opazil podrtó drevo, ki je ležalo čez vodo. Črn gaber, ki ga je mogoče podrla poletna nevihta, je s štirimi kraki ležal

čez Zadlaščico. Dajalo je vtis trdnosti. Poskusil je in najprej prenesel čez puško in nahrbtnik. Potem se je vrnil in po nekaj počasi povlekel še gamsovo kozo. Na drugi strani se je prav do vode spuščalo melišče. Po grušču navzgor pa ni ravno prijetno hoditi, posebno ne z dodatnim bremenom. En korak naprej, dva nazaj je šlo.

Zgoraj, ko je bil že na poti, se je Pavlu zazdelo, da je rešen. Toda do ceste in naprej na Perblo in v grapo do Mačka, pa potem še do avta je bil kar lep kos poti. In pred njim je bil še cel silvestrski večer, ko bo moral delati družbo prijatelji.

* * *

Triinsedemdesetega leta je lovil ruševca. S plesa na Mostu na Soči, ob tretji uri zjutraj, se je zapeljal kar na planino Stador. Po dolinah se je vlekla megla in rahlo je pršelo. Hotel se je ustaviti v novi koči, vendar so bila vrata zaprta z notranje strani. Ven je pogledal Evgen, Kopč. Malo je pomencal z očmi in pogledal po vremenu:

»Ne grem v takem. Je dež!«

In je legal nazaj v posteljo. Pavle pa se je malo bolje oblekel in krenil. Kmalu je bil vrh Kobilje glave in nato na Jalovniku. Stisnil se je k nekemu grmu in pri-

sluhnil. Začelo se je svitati. Sramežljivo so se začeli oglašati prvi ptiči. Nato pa:

»Čuušššš! Čuušššš!«

»Že kakšen Podmelčan«, si je mislil Pavle. »Ali ga kliče ali pa meni nagaja, če me je videl prihajati«, je podvomil.

»Čuuššššš! Čuuššššš!«

Nato je zagrulilo. Prav po svatovsko in fantovsko našopirjen se je oglasil petelin.

»Ooo!! Tega pa Podmelčani ne znajo!«

Oči je uprl v mrak in kmalu je opazil belo črno kočijo, kako se je vozila sem in tja po suhi travi. Pomeril je in megleno jutro je posrkalo pok. Ruševac je obležal. Proti Kurniku se je oglašil drugi in v Osredku tretji trubadurček. Črni svatje so se kar prebujali in začenjali z ljubezenskim obredom. Z uplenjenim ruševcem se je vrnil do kočje. Kopč je že vstal in kahal makarone. V koči sta nato skupaj pojedla in na lovski blagor popila še kozarec vina.

Leta 1987 se je Pavle upokojil. Po družinski tradiciji si v času med prvim novembrom in svečnico pušča brado.

* * *

Iz spominov, ga je predramil Citin lajež:

»Saj res. Lovi se do konca, do zadnjega atoma moči, do zadnjega diha!«



Narisala: Doroteja Kocmur Meštrovič



Foto: M. Rovšček – Diana

Novosti pri financiranju nekaterih skupnih nalog članic LZS

Upravni odbor LZS je na predlog Komisije za organizacijska in pravna vprašanja na svoji 10. seji, ki je bila v lovskem domu LD Logatec, 19. 11. 2008 sprejel **Pravilnik o financiranju določenih skupnih nalog članic LZS** (v nadaljevanju: **Pravilnik**).

Razprava je pokazala, da »na terenu«, po območnih lovskih zvezah in lovskih družinah, v kratkem času, ki je bil na voljo, še nismo najboljše dojeli, kaj vse novega prinaša **Pravilnik** v sistemu financiranja slovenske lovske organizacije ter kakšne cilje želimo doseči s tem.

V čem so novosti?

V novih Pravilih LZS (2007) smo si zapisali, da LZS lahko **izvajanje** določenih skupnih nalog (naštete so v 4. odst. 10. čl.) prenese na **usposobljeno članico**. Prenos pooblastil v izvajanje pa ne pomeni tudi prenosa javnih pooblastil, ki jih zakon izrecno daje samo LZS (npr. izdajanje lovskih izkaznic, izvajanje lovskih izpitov in izpitov za lovske čuvaje idr.). Pravila tudi določajo, da je treba prenos nalog in način financiranja urediti s posebnim pravilnikom, ki ga sprejme Upravni odbor Lovske zveze Slovenije.

Novi Pravilnik določa po-

goje, ki jih mora izpolnjevati usposobljena članica, našteva naloge, ki se prenašajo, in način njihovega financiranja, način izbire usposobljene članice in vsebino pogodbe z njo.

Usposobljena članica je lahko območna lovska zveza ali druga članica LZS:

- ki zagotavlja po pogodbi o zaposlitvi ali po podjemni pogodbi zaposlenega strokovnega tajnika z najmanj V. stopnjo strokovne izobrazbe;
- ki ima lastne ali pogodbeno zagotovljene primerne poslovne prostore, od tega najmanj eno ločeno pisarno in

primeren večji prostor za sestanke in izobraževanje;

- ki ima primerno pisarniško opremo, od tega najmanj: telefon, telefaks, širokopa-sovni internet, primerno zmogljiv osebni računalnik s tiskalnikom;
- ki lahko zagotovi primerno opremo za izvajanje izobraževanja (od tega najmanj tablo, projekcijsko platno, možnost elektronske projekcije slike, mize in stole za najmanj 20 udeležencev);
- ki ima urejeno pisarniško poslovanje in pregledno vodni arhiv;
- ki zagotovi opravljanje nalog za celoten volilni okoliš.

Na usposobljeno članico se lahko prenesejo vse skupne naloge iz 4. odst. 10. čl. Pravil LZS. Gre za naloge, ki se navezujejo na naloge območ-



Foto: S. Vesel

Posvet vodstva LZS s tajniki območnih lovskih zvez (4. 11. 2008)

nih enot Zavoda za gozdove (OE ZGS), na območna združenja upravljavcev lovišč (OZUL), na lovišča s posebnim namenom (LPN), na občine, na lastnike kmetijskih zemljišč in gozdov in na druge lokalne dejavnike. Izvajanje vseh skupnih nalog LZS iz Ljubljane bi narekovalo veliko okrepitev strokovne službe LZS. Njihovo decentralizirano izvajanje po območjih je vsekakor cenejše, ker vključuje že utečeno poslovanje območnih lovskih zvez in strokovne kadre različnih strok, ki jih v lovskih vrstah ne manjka.

Naloga usposobljene članice (v začetnem obdobju bodo to območne lovske zveze) bo, da v imenu in za račun LZS:

- organizira izvajanje izobraževanja za lovce in lovske čuvaje,
- vodi usposabljanje in naravovarstveno ozaveščanje lovcev ter komuniciranje z lastniki zemljišč in javnostjo,
- opravlja kandidacijske in volilne postopke za volitve organov in funkcionarjev Zveze za članice volilnega okoliša na svojem območju, in sicer v skladu s temi pravili in posebnim pravilnikom Zveze,

- skrbi za razvoj lovske kinologije,
- skrbi za razvoj lovskega strelstva,
- sodeluje z državnimi in strokovnimi organi v zadevah, ki se nanašajo na lovstvo in upravljanje z divjadjo,
- sodeluje z Zavodom za gozdove Slovenije pri pripravi strokovnih podlag za določitev oziroma spreminjanje mej lovskoupravljaljskih območij (LUO),
- skrbi za sonaravno upravljanje z divjadjo in v ta namen sodeluje pri oblikovanju in krepitvi LUO ter OZUL,
- pripravlja mnenja o ustanovitvi LPN, ki so sestavni del strokovne podlage, ki jo izdela ZGS,
- sodeluje pri pripravi strokovnih podlag za ustanovitev lovišč,
- sodeluje pri pripravi izhodišč za pripravo dolgoročnih načrtov LUO,
- sodeluje pri pripravi vsebine načrtov upravljanja z divjadjo in ukrepanja v njem okolju ter pri nadzoru uresničevanja načrtov,
- sodeluje pri pripravi strokovnih podlag za ohranitev in varstvo divjadi ter njene ga življenjskega okolja,
- sodeluje pri ugotavljanju stanja in spremljanja razvoja populacij divjadi in nje-

- nega okolja ter njune medsebojne usklajenosti,
- sodeluje pri spremljanju upravljanja z divjadjo,
- sodeluje pri pripravi strokovnih podlag za vzdrževanje in nego življenjskega okolja divjadi,
- sodeluje pri pripravi programov za strokovno in naravovarstveno izobraževanje lovcev,
- sodeluje pri raziskavah na področju divjadi in lovstva,
- sodeluje pri pripravi strokovnih izhodišč za izvajanje ukrepov za izboljšanje življenjskih razmer vseh vrst ptic in sesalcev v skladu s predpisi na področju ohranjanja narave,
- sodeluje pri pripravi strokovnih podlag za oblikovanje zavarovanih območij,
- sodeluje pri pripravi soglasij za posege v okolje divjadi,
- sodeluje pri pripravi meril za posege v prostor, ki bi lahko bistveno spremenili življenjske razmere divjadi,
- sodeluje pri sestavi izpitnih komisij za lovske izpite,
- predlaga člane v komisijo za opravljanje lovskočuvajskega izpita,
- sodeluje z OZUL,
- vzpodbuja kulturno dejavnost članic predvsem na področju lovskega zborovskega petja, skupin lovskih

- registrov, leposlovja in upodabljalnih umetnosti z lovsko tematiko,
- zagotavlja strokovno pomoč članicam,
- organizira plačilo članarine Zveze in distribucijo letnih nalepk za lovske izkaznice,
- opravlja druge naloge v skladu s cilji Zveze in sklepi Občnega zbora.

Financiranje navedenih skupnih nalog zagotavlja LZS in območna lovska zveza skupaj na štiri načine:

Prvi način predvideva finančni prispevek (dotacijo) za administrativni servis območnih lovskih zvez (strokovni tajniki, administrativni in drugi stroški poslovanja), ki ga financirajo območne zveze iz članskih prispevkov članic. Za ta namen bo letno namenila 10 % prihodka LZS iz članskih prispevkov članic, zmanjšane za stroške založništva (glasilo Lovec, Zlatorogova knjižnica). Ta sredstva se bodo v obliki dotacij vrnila območnim zvezam, tako da se bo polovica teh sredstev (5 %) porazdelila glede na število članic območne zveze, druga polovica (5 %) pa glede na število lovcev v območni zvezi.

Drugi način predvideva dotacije k stroškom dejavnosti območne zveze za lovsko kinologijo, izobraževanje, lovsko kulturo in lovsko strelstvo ter k stroškom prireditvev in projektov na teh območjih, in sicer: območna lovska zveza 80 %, LZS 20 %.

Tretji način predvideva skupno financiranje projektov in prireditvev državnega pomena (kinološke, kulturne, strelske in druge prireditve in projekti državnega pomena), ko bo nosilec organizacije območna lovska zveza, v razmerju: LZS 70 %, območna zveza 30 %.

Četrti način predvideva pokrivanje vseh stroškov (100 %) delnih občnih zborov ter kandidacijskih in volilnih postopkov za organe LZS.

Kakšne cilje želimo doseči s tem?

V komisiji za organizacij-

ska in pravna vprašanja menimo, da je opravljanje in financiranje določenih skupnih nalog LZS prek območnih lovskih zvez predvsem priložnost, da se območnim zvezam (čeprav jih ZDlov-1 ne šteje med lovske organizacije), priznata njihova utemeljena vloga in pomen v okviru slovenske lovske organizaci-

je. Seveda ob tem ne bo mogoče mimo zahtev članic po zmanjševanju stroškov za njihovo delovanje, po kakovostni strokovni pomoči članicam pri upravljanju lovišč in ne mimo zahtev po njihovem učinkovitem delovanju. Če naštetih ciljev ne bomo dosegli, bo sofinanciranje določenih skupnih nalog le še dodatno

administrativno breme in strošek članstva!

Območna lovska zveza mora zagotavljati opravljanje nalog za celoten volilni okoliš, torej tudi za tiste LD, ki so ponekod izstopile iz njihovega članstva. Gre za vse tiste naloge, ki so vezane na trajnostno gospodarjenje z divjadjo in se navezujejo na naloge lovskih organizacij: ZGS, naloge OZUL, na lovske družine - upravljavke lovišč (LD), na LZS, vključno z delovanjem LIS »Lisjak«. Vse te naloge se v praksi opravljajo v okviru t. i. »administrativnega servisa« območne lovske zveze. Zato bo morala pri teh aktivnostih območna zveza enakopravno obravnavati vse članice v volilnem okolišu, tudi tiste, ki so ponekod izstopile iz članstva območne zveze.

Ob teh nalogah pa je treba razlikovati naloge in dejavnosti, ki se financirajo iz prihodkov članic območne lovske zveze (LZ/ZLD) za določene namene, kot so lovska kinologija, izobraževanje, kultura, lovsko strelstvo in stiki z javnostjo. Ker nečlanice območne zveze k financiranju teh dejavnosti ne prispevajo ničesar, tudi ne morejo biti v enakem položaju kot članice območne lovske zveze, kadar gre za koriščenje ugodnosti iz teh dejavnosti (npr. nižja cena rodovnikov za legla lovskih psov, cena sodelovanja na strelskih in kinoloških prireditvah, nižja kotizacija za vse oblike izobraževanja, cena uslug lovskih kulturnih skupin itn.). K financiranju teh dejavnosti bo znašala dotacija LZS 20 %, članice območne lovske zveze pa bodo zagotavljale preostalih 80 % sredstev. Vprašanje je, ali naj bodo zaradi omenjenega cene navedenih ugodnosti za nečlanice za 80 % višje kot za članice območnih lovskih zvez? Menim da ne, saj gre še vedno za skupne naloge LZS, katerih izvajanje, vključno z ugodnostmi, ni odvisno samo od članstva v LZ/ZLD, pač pa smo si jih v Pravilih LZS določili kot skupne naloge vseh njenih članic. Znatno višja

cena za nečlanice območne lovske zveze (npr. za 40 %), pa osebno menim, da je utemeljena in da s tem ne bi kršili načela enakopravnosti članic LZS. Enakopravnost je namreč treba presojati glede na dejanski položaj članic in nečlanic območne lovske zveze. Ta pa se razlikuje prav v tem, da članice plačujejo članski prispevek območni lovski zvezi, nečlanice pa ne, zato tudi ne morejo imeti enakih ugodnosti kot članice.

Takšno razlikovanje ni glavni cilj sofinanciranja skupnih nalog LZS. Cilj in želja sta, da bi se dejavnosti območnih lovskih zvez pocenila, kjer je še vedno predraga, oz., da bi se razmere v okviru nekaterih LZ/ZLD uredile tako, da bi lahko začele izpolnjevati takšno poslanstvo do svojih članic, kot imajo to zapisano v svojih Pravilih. Opravljanje dejavnosti območnih lovskih zvez, pa tudi dejavnosti LZS kot krovne slovenske lovske organizacije moramo članice razumeti predvsem kot potrebno in koristno nadgradnjo ter strokovno in organizacijsko podporo pri izpolnjevanju zahtevnih nalog upravljalov lovišč. Na drugi strani morajo vodstva območnih zvez pa tudi vodstvo LZS s svojim odgovornim in aktivnim delom opravičiti zaupanje članic. Šele ko bomo to dosegli, ne bo treba prepričevati tistih LD, ki so izstopile iz članstva območnih lovskih zvez, naj pridejo nazaj. Same morajo uvideti, da ima enotna organiziranost svoje prednosti in da smo, če smo povezani, vendarle močnejši. Prednosti pa tudi nekaj stanejo!

Na seji UO LZS se je pokazalo, da še nismo vsi pripravljeni na novosti v sistemu financiranja in jih sprejemamo z različnimi zadržki. Tako je Pravilnik, ki prinaša opisane novosti, sprejet z dopolnilno prehodno določbo, po kateri se za leto 2009 območnim lovskim zvezam (ZLD/LZ) kot dotacija prerazporedi 20 % zbranih članskih prispevkov LZS, zmanjšanih za stroške za-



NOVINARSKA KONFERENCA NA LJUBLJANICI

Predsednik Lovske zveze Slovenije je 9. 12. 2008 sklical prednovoletno novinarsko konferenco. Zbranim novinarjem so predstavniki LZS na uri in pol dolgi vožnji z rečno barko po Ljubljani (po delu novega Krajinskega parka Ljubljansko barje) predstavili strateški dokument Vizijo LZS (predsednik LZS mag. S. F. Kropce), jih seznanili s skorajšnjim razpisom za podelitev koncesij za trajnostno upravljanje z lovišči (direktor strokovnih služb LZS Srečko Žerjav), problematiko sobivanja z velikimi zvermi in z najnovejšimi rezultati neinvazivne metode ugotavljanja številčnosti medveda v Sloveniji (Tomaž Skrbinšek, BF), s problematiko »zelenih mostov« za divjad v Sloveniji (Blaž Krže) in z novembra sprejeto vladno uredbo o Krajinskem parku Ljubljansko barje, ki je začela veljati sredi decembra (mag. Lado Bradač). Novinarji, med katerimi so bile večinoma predstavnice nežnejšega spola, so z dodatnimi vprašanji pokazali zanimanje še posebno za t. i. »medvedjo problematiko« in problematiko urejanja »zelenih mostov« za divjad, na katera so od predstavnikov LZS in raziskovalcev dobili še dopolnilna pojasnila. Prijazen kapitan ogrevane barke Livada je poskrbel, da se je prednovoletno srečanje s predstavniki sedme sile končalo v družabnem vzdušju ob skromni zakuski. – B. Leskovic

Foto: F. Rotar

ložništva, po ključu: polovico teh sredstev glede na število LD v volilnem okolišu in polovico glede na število lovcev v volilnem okolišu.

Škoda je enega leta! Upam, da bomo ta čas koristno porabili za odpravo dvomov

in nejasnost, da bi Pravilnik v polni meri zaživel leta 2010!

Niko Šušтариč,
predsednik Komisije LZS za
organizacijska in pravna
vprašanja

Lovci aktivno v programih varstva okolja

Mariborski župan **Franč Kangler**, sicer vnet privrženec in aktivni član zelene bratovščine, je poskrbel za vzorčno urejanje razmerij med lokalno skupnostjo in LD na področju varstva okolja. Podpisali so namreč pogodbe o sofinanciranju nalog varstva okolja in ohranjanja narave ter ozaveščanja ciljnih javnosti za LD Gaj, LD Kamnica, LD Košaki - Malečnik, LD Pobrežje - Miklavž, LD Radvanje, LD Ruše in LD Pernica. Podpisali so jih starešine oz. predstavniki omenjenih LD in mariborski župan Franc Kangler, ki je s tem dejanjem še enkrat potrdil veliko osebnostno naklonjenost lovstvu in ponudil vzorčni model mnogim županskim kolegom, ki že razmišljajo o podobnih odločitvah. Pred podpisom pogodb je župan Kangler v kratkem nagovoru med drugim poudaril, da je podpis še eno dobro znamenje za lovske organizacije na mariborskem območju, da jih lokalna skupnost ne bo pustila ob robu dogajanja, pač pa jih bo tudi s pomočjo sicer omejenih proračunskih sredstev aktivno vključila v aktualne naloge s področja varstva okolja. »Menim, da je naš model dober vzorec za ostale slovenske občine, tako za večje, kot tudi manjše, saj se v vseh soočamo z velikimi okoljevarstvenimi problemi, ki jih na terenu lahko učinkovito razrešujemo prav s pomočjo lovcev. Če kdo, potem lovci poznamo značilnosti terena, posebnosti in druge okoliščine, ki jih je treba obvladovati, kadar gre za reševanje ljudi in premoženja, pa tudi, ko gre za sanacijo divjih odlagališč ali za podobne aktivnosti. Problemi lovstva so mnogo širši, kot je to videti na prvi pogled. Javnost delovanje lovske organizacije ne pozna dovolj,

mnogi namreč ne vedo, koliko je bilo v preteklosti vloženega truda lovcev pri zatiranju oziroma preprečevanju stekline, lovci so bili tudi med prvimi, ko je bilo treba na terenu reševati poginule in obnemogle živali ob izbruhu ptičje gripe in še bi lahko naštevali. Zadnji primer stekline na ptujskem območju je le zadnji zgovoren dokaz, da pri okoljskih opravilih in tudi pri varstvu in reševanju brez lovcev enostavno ne gre. Odločili smo se, da bomo prizadevanja lovskih druženj tudi

finančno nagradili, resda z bolj simbolnim zneskom 700 oziroma 1000 €, a za začetek je tudi to nekaj. Posebej pa želim povedati, da je naš sistem sodelovanja in sofinanciranja nastavljen dolgoročno, kar pomeni, da bo tudi naslednji župan moral spoštovati pogodbene obveznosti in nadaljevati naše delo. Sredstva v proračunu smo našli tudi zaradi našega umnega ravnanja z denarjem, saj smo mnoge neracionalnosti preprosto odpravili in tako privarčevali denar tudi za sofinanciranje omenjenih dejavnosti,« je dejal župan Franc Kangler ob podpisu pogodb.

Županu se je v imenu LD, podpisnic, zahvalil starešina LD Kamnica **Milan Perko** in izpostavil, da je mariborski župan Franc Kangler očitno prvi župan, ki resnično razume vlogo in pomen lovske organizacije, njeno praktično delovanje in soočanje z mnogimi težavami na terenu. »Lovci smo veseli njegovega razumevanja in še posebej njegove jasne in glasne podpore v javnosti. S finančnimi sredstvi je to le nadgradnja njegovega korektnega delovanja v dobro zelene bratovščine, ki se je izkazovala že v preteklosti, ko je bil poslanec DZ. Lovci vemo, kaj nam je na področju varstva okolja za postoriti. Redno čistimo okolje, odstranjujemo divja odlagališča, pobiramo kadavre in drugo navlako, ki

zaradi še vedno mačehovskega odnosa ljudi nemarno zaide v gozdove, na travnike in še kam. Na našem območju smo zelo občutljivi tudi zaradi vodovarstvenega območja, tako da ne dovolimo nikakršnih presenečenj in vedno znova opozarjamo pristojne službe in organe. Verjamemo, da bo mariborskemu zgledu kmalu sledil še kakšen župan,« je dejal Perko, starešina LD Kamnica. **Bojan Urbančič**, starešina LD Ruše, pa je v nadaljevanju izpostavil barbarsko početje motoristov na Pohorju. Divje vožnje povzročajo hrup, ogrožajo vse po vrsti in zato lovci zelo resno razmišljajo o ukrepih v sodelovanju z drugimi okoljskimi organizacijami in pristojnimi službami. Postregel je s primerom, ko so povsem legalno in v skladu s predpisi organizirali lov na divje prašiče na Pohorju, ki pa so ga morali kmalu po začetku preprosto prekiniti, saj je v pogon zapeljala večja skupina motoristov. Lahko bi nastala katastrofa; le prisebnosti vodstva lova se lahko zahvalijo, da se je vse končalo, kot se je. Dogodek so takoj prijavili in predali policiji. V zimskem času imajo podobne težave z objestnimi vozniki motornih sani, je med drugim povedal starešina ruške LD.

Pogodba o opravljanju nalog varstva okolja in ohranjanja narave med drugim predvideva, da



Pred podpisom pogodb za opravljanje nalog na področju varstva narave je Franc Kangler, župan MO Maribor, poudaril, da je to dobro znamenje za lovske organizacije na mariborskem območju, da jih bo lokalna skupnost tudi s pomočjo sicer omejenih proračunskih sredstev aktivno vključila v aktualne naloge na področju varstva okolja.

Foto: M. Toš

bodo lovci kot eni od izvajalcev teh nalog sodelovali v pripravah programov ozaveščanja različnih ciljnih javnosti o pomenu varstva okolja, ohranjanja narave, s poudarkom na ekološki in naravovarstveni dejavnosti, trajnem gospodarjenju z divjadjo, varstva divjadi, izvajanja ukrepov varstva narave v življenjskem okolju divjadi in njenega izboljšanja ter drugih ekoloških in naravovarstvenih in z lovstvom povezanih dejavnosti. Naloga lovcev bo tudi seznanjanje predšolske in šolske mladine z nalogami lovske organizacije, vplivi divjadi na okolje, drugimi vplivi ekoloških dejavnikov na divjad, z negativnimi posledicami pretiranega vznemirjanja okolja zaradi gobarjenja, športa, rekreacije, voženj z motorji in motornimi sanmi zunaj za to določenih prog, zaradi odlaganja odpadkov na

kacija med MO Maribor in njenimi pristojnimi službami ter LD na terenu. Za uresničevanje pogodbe bo s strani MO Maribor zadolžena **Brigita Čanč**, višja svetovalka Urada za varstvo okolja, ki ji je delo lovskih organizacij dobro znano. S podpisom aneksa k sklepu o določitvi organizacij in društev, ki organizirajo enote za zaščito, reševanje in pomoč v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami Mestne občine Maribor, so se LD tudi obvezale, da bodo skrbela za: selekcijo in kadrovanje članov, mobilizacijsko pripravljenost in operativno usposobljenost, vzdrževanje ustrezne opreme, pripravo in izvedbo usposabljanja in sprotne obveščanje. MO Maribor bo za take namene zagotavljala 700 € finančne pomoči na leto.

Torej resnično zgleden pri-

lja in izrazili pričakovanje, da bodo koncesijske pogodbe dokončno rešile nekatera odprta vprašanja, ki se še vedno pojavljajo zaradi nerazumevanja nove lovske zakonodaje. Podpisu pogodbe so nazdravili s kozarčkom vina in obojestransko željo, da bi začeto sodelovanje nenehno nad-

grajevali in utrjevali. Župan Kangler je izrazil pričakovanje, da mu bodo županski kolegi kmalu sledili. Med prvimi naj bi bila, smo slišali, župana Pesnice **Vencislav Senekovič** in župan Miklavža **Leo Kremžar**.

Marjan Toš



Izobraževanje za delo na LIS v letu 2008

Komisija za Lovski informacijski sistem (LIS) ali na kratko Lisjak si je za leto 2008 zadala ambiciozen program tudi za usposabljanje članov, ki so zadolženi za delo z Lisjakom v lovskih družinah, območnih lovskih zvezah in območnih združenjih upravljavcev lovišč. Vsebine programov sem predstavil že v Lovcu, 6/2008, in smo jih med usposabljanji še dopolnjevali in prilagajali glede na predhodno znanje udeležencev.

Izobraževanja so potekala v dveh delih. V spomladanskem ciklu je bil poudarek na usposabljanju tajnikov LD za pravilno vodenje podatkov v članskem modulu in modulu organizacija, nato gospodarjev LD za vnose podatkov o odstrelu in izgubah (odvzemu) divjadi, lovski škodi in lovskih objektih, informatiki pa so se udeležili v glavnem celovitih usposabljanj (za delo na vseh modulih).

Žal smo ugotovili, da na izobraževanja svojih pooblaščenih članov niso napotile prav tiste lovske družine, ki vodenju podatkov ne namenjajo zahtevane in potrebne pozornosti, ki imajo še neurejene evidence in ki podatke odvzema divjadi vnašajo z nekajmesečnim zamikom oziroma, ki junija niso zabeležile še nobenega podatka o odvzemu divjadi. S to problematiko je komisija seznanila vodstvo LZS, zato je bil na pobudo predsednika sklican posvet z vodstvi tistih območnih lovskih zvez, ki naj bi v prihodnosti (po prenosu nalog z LZS) opravljale določene naloge za te lovske družine. Kot glavni razlog za tako stanje je bilo večkrat omenjeno pomanjkanje usposobljenih kadrov v LD in tudi premajhna ozaveščenost vodstev, da bi temu področju namenila večjo pozornost.

V jesenskem ciklu je bil poudarek usposabljanj na temo *Let-*

ni načrt lovišča kot celoto, kamor sodijo moduli Odstrel in izgube, Škode, Lovski objekti in Ukrepi za načrtovana dela v življenjskem okolju divjadi. Udeležili so se ga predvsem gospodarji in informatiki lovskih družin. Predstavili smo tudi kratko analizo o stanju podatkov v primerjavi s stanjem ob spomladanskem usposabljanju. Z gotovostjo lahko trdim, da je stanje neprijetno veliko boljše, podatki LD so v veliki večini ažurni, dopolnjeni in, kar je najpomembnejše, v lovskih družinah so Lisjaka že sprejeli za »svojega« kot dober in nepogrešljiv pripomoček pri načrtovanju vseh ukrepov pri gospodarjenju z divjadjo in loviščem. Cilj izobraževanj je bil zagotovo dosežen in ne bo odveč, če še enkrat zapišem: za uspešno prilagoditev (aplikacijo) je potrebno: dober program, ustrezna oprema in predvsem **usposobljeni člani!**

Ob vsem navedenem pa me kljub temu navdaja tesnoba občutek. Več kot 800 članov lovskih družin je bilo usposobljenih na območju od Prekmurja do Primorske, Gorenjske in Posavja, ki so opravljali in še opravljajo svoje zadolžitve. Vendar kako dolgo? V nekaterih družinah so na vrsti volitve, ko bodo izvolili nove ljudi – in izničili naša prizadevanja. Zadolžitve tajnikov in gospodarjev bodo prevzeli novi člani, ki jim je poznavanje programa še velika neznanka. In cikel izobraževanj lahko začnemo znova, vsakih toliko let, posledice pa se odražajo na kakovosti podatkov in velikih stroških usposabljanj.

Zato je priporočilo naše komisije, naj dela na Lisjaku opravlja čim več informatikov, ki praviloma niso člani organizacij v LD in svoje delo opravljajo naprej tudi po vsakih volitvah. Usposobljeni so za vse



Utrinek z lova na fazane, ki ga je 15. 11. 2008 priredil župan MO Maribor za predstavnike mariborskih lovskih družin v LD Duplek.

divja odlagališča, pa tudi s problematiko potepuških psov, ki med divjadjo povzročajo veliko škodo. V omenjenih programih bodo lovci morali seznanjati javnost tudi z značilnostmi in potrebami posamezne vrste divjadi, s strokovnimi prizadevanji za varstvo divjadi kot dela žive narave in s sorodnimi temami. S podpisom pogodb so se LD zavezale, da bodo nudile strokovno in drugo pomoč pri pripravi seminarov in diplomskih nalog dijakom in študentom, ko se bo ti odločali za okoljske teme ali teme, povezane z lovom in varstvom divjadi. Prav tako bodo morale omogočati ogled objektov in naprav zainteresirani javnosti. Tekoče bo treba spremljati dogajanje na terenu in sporočati tudi konfliktna stanja, ki pa jih je treba preprečevati. Zato bo nad vse dobrodošla ustrezna komuni-

mer, ki bi ga veljalo posnemati. Ne zgolj ali samo zaradi finančnih posledic dogovarjanja in sodelovanja, pač pa predvsem zaradi vsebine, ki sloni na zaupanju lokalne skupnosti do lovskih organizacij na terenu in na spoštovanju bogate tradicije slovenskega lovstva nasprotno. Ob tem ne bo odveč pripomba, da so predstavniki lovskih družin samokritično ugotavljali, da je treba nenehno slediti izzivom časa in dogajanja ter spremljati utrip domačega okolja. Javnost je do lovstva pač kritična, kar ni nič slabega. Priložnosti, da z delom dokazujemo svoje mesto pod soncem, je več kot dovolj, so še dejali starešine oz. predstavniki LD Gaj, Kamnica, Košaki - Malečnik, Pobrežje - Miklavž, Radvanje in Ruše. Župana so seznanili tudi z nekaterimi aktualnimi dogodki na področju varstva oko-

module v Lisjaku, imajo aktiven dostop do vseh podatkov lovske družine, udeležijo pa se le obnovenih usposabljanj v določenih časovnih obdobjih.

Naj končam z zahvalo inštruktorjem, ki so izvajali usposabljanje in so vedno pripravljeni pomagati v zadregah. To so: **Darko But, Damjan Golovrški, Zdravko Mastnak, Miha Pavčič, Borut Semenič, Jože Šadl in Samo Vončina**. Ponosen sem na to ekipo, ki veliko svojega prostega časa namenja izobraževanju in brez njih Lisjak vsekakor ne bi bil to, kar je.

Jože Samec



Sporočilo o popravkih skrajnih rokov

Ker so med oddajo mojega članka v uredništvo in objavo v Lovcu, 12/08, nastale nekatere spremembe skrajnih rokov za vnose podatkov, ob tej priložnosti sporočam tudi popravljene roke, ki jih, prosim, prav tako upoštevajte:

- vnos odvzema, raven LD, je do 10. 1. 2009;
- popravki zaključenih vnosov, raven LD, je od 15. 12. 2008 do 10. 1. 2009;
- pregled odvzema (odstrela in izgub); raven OZUL od 11. 1. 2009.

Jože Samec

Pisne zahvale organizatorjem

Piko na i nadvse uspešnemu 35. jubilejnemu srečanju slovenskih LPZ in rogistov, ki je bilo lani avgusta na Dolenjskem, v Šentjerneju in v Kostanjevici na Krki, so le dan pred Martino-



Marjan Fortin izroča pisno zahvalo županu Občine Šentjerneje Francu Hudoklinu. Drugi na fotografiji, z očali, je župan Občine Kostanjevica na Krki Mojmir Pustoslemšek, sicer član LD Kostanjevica, v ozadju poleg Fortina je še Mitja Kersnik.

vo soboto dali člani organizacijskega in programskega odbora. Takrat so se namreč še zadnjič v taki vlogi srečali na Dolenjskem. Delovnega družabnega srečanja so se poleg *Šentjernejskih rogistov*, ki so bili organizatorji 35. srečanja, udeležili tudi **Franc Hudoklin** in **Mojmir Pustoslemšek**, župana šentjernejske in kostanjeviške občine, **Marjan Fortin** in **Franc Rotar**, predsednik in podpredsednik Komisije LZS za kulturo in stike z javnostjo, ter strokovni tajnik komisije **Mitja Kersnik**. Ker se predsednik Fortin zaradi službenih obveznosti ni mogel udeležiti 35. srečanja, se je ob tej priložnosti še posebej zahvalil Šentjernejskim rogistom in obema županoma za vzorno organizacijo lovskega glasbenega dogodka. V imenu LZS je organizatorjem izročil tudi pisne zahvale in monografijo 100 let v kraljestvu Zlatoroga. Za tesno sodelovanje so se LZS zahvalili tudi Hudoklin, Pustoslemšek in predsednik KUD Šentjernejski rogist, **Marko Resetič**, ki je ob tem srečanju s svojimi rogistmi pripravil nepozabno lovsko glasbeno druženje.

F. Rotar

Vsak lovski dan je naša (lovska) razstava!

Žetalski lovci že dvainšestdeseto leto gospodarimo s 3.600 ha velikim loviščem, ki predstavlja celotno površino zdajšnje Občine Žetale. V tem času smo se dodobra vgradili v utrip kraja in ljudi. Čeprav smo krajeno dobro prepoznavni, se ved-

no znova kaže potreba po promociji lovske družine in lovske organizacije doma in širše. V ta namen žetalski lovci vsako leto ob občinskem prazniku pripravimo lovsko razstavo in tako prispevamo k lepši javni podobi naše LD Žetale in naše občine. Lani in letos smo razstavo pripravili nekoliko širše in jo tematsko natančneje predstavili. Naša želja ni bila zgolj pokazati na zid, poln obešenih trofejev, temveč obiskovalca popeljati skozi zgodbo in ga tako napeljati k razmišljanju o predstavljeni temi. Lani smo ost pozornosti uperili v ekološke težave (divja odlagališča, nezakoniti posegi v prostor, promet, klateški psi ...), letos pa smo se osredotočili na medsebojno prepletenost življenjskih habitatov naše divjadi. Na razstavi smo zelo nazorno predstavili obvodni prostor, mejice, pašnik, gozdni rob, mladi meša-

ni gozd in dorasel debelni mešani gozd ter tako predstavili zgradbo našega celotnega lovišča. V takšno predstavitev prostora smo namestili dermoplastične preparate tamkaj živečih živali. Zunaj avtohtonega prostora smo razstavili nekaj eksponatov, ki so za naše okolje tuje, so pa paša za oči, na kar smo obiskovalce posebej opozorili. Poleg predstavitve razstavnih eksponatov je bil naš namen tudi navezati čim več stikov z obiskovalci. Zato smo namerno zanemarili pisno predstavitev posameznih eksponatov in razstavnih sklopov. Tako smo obiskovalce spodbudili k aktivnejšemu opazovanju in predvsem, da so več spraševali lovce. Izredno zanimivo je bilo opazovati, kako ljudje ugibajo, kaj je sploh razstavljeno in kako so nato presenečeni nad določenimi informacijami. Lovci smo se zelo potrudili in jim izčrpno odgovarjali na številna vprašanja. Prav neverjetno je bilo naše spoznanje, kako malo znanja na temo lovstva in divjadi ima večina obiskovalcev. Dejstvo je, da veliko ljudi tudi ne prepozna živalskih in rastlinskih vrst, ki so dokaj pogoste in številčno zastopane v našem okolju. Zato je še kako dobrodošlo tovrstno izobraževanje. Takoj je mogoče tudi opaziti, da večina nasprotovanja lovu izvira prav zaradi nepoznavanja okolja, živali in dela lovske organizacije. Odlika dobrega lovca naj bo, poleg dobrega poznavanja lovišča in divjadi tudi, da v javnosti suvereno zagovarja lovska stališča in tako promovira slovensko lovsko organizacijo. Strpno, kulturno, predvsem pa strokovno pravilno komuniciranje o lovski problematiki naj bi bila odlika



Del predstavitve našega razgibanega žetalskega lovišča v pomanjšanem merilu ...

Foto: S. Korez

slehernega slovenskega lovca; tudi takrat, ko je v lovstvu nenaklonjenem okolju. Vzvišenost, arogantnost ter prezir do drugače mislečih kažejo le na neukost (in še kaj drugega) posameznika, česar pa si zdajšnji lovec ne sme privoščiti. Lovstvu in lovцем vedno manj naklonjeno družbeno okolje nam mora biti izziv za naše drugačno vedenje. Lovci se moramo zavedati, da smo venomer na očeh javnosti, zato se moramo temu primerno tudi obnašati.

Lovci svoje prave podobe ne gradimo le na javnih prireditvah; vse se začne in konča v naših loviščih, ki jih obiskujemo vsak dan. Ljudje nas najbolje prepoznajo prav po obnašanju v našem okolju. Med obhodom lovišča se lovec velikokrat srečuje z drugimi uporabniki prostora in primerno je, da z njimi prijazno pokramljamo, prisluhnemo njihovim morebitnim pritožbam in strpno rešujemo morebitne spo-

30 let pobratenja

Osmega novembra smo se člani pobratenih lovskih družin **Slovenske Konjice** in **Rakek** srečali na skupnem lovu v lovišču LD Rakek. Nekaj lovcev iz LD Rakek in LD Slovenske Konjice smo se udeležili dveh pritiskov, na katerih smo videli jelene, košute, teleta in kune. Tudi streljali smo, in sicer po kuni belici in na jelena.

Boginja lova Diana nam je naklonila kuno belico. Jelenu, ki ga je poskušal upleniti lovec iz pobratene LD, pa je boginja lova namenila še nekaj življenja v prelepih notranjskih gozdovih.

Ob 30. obletnici smo si predstavniki obeh LD izmenjali spominski sliko. Rakovčani smo izkoristili srečanje še za podelitev odlikovanj Lovske zveze Slovenije in reda za lovske zasluge III.



Foto: S. Trebec

Tridesetletnico pobratenja LD Slovenske Konjice in LD Rakek so člani obeh pobratenih družin povezali tudi s skupnim lovom v lovišču LD Rakek.

re. Tudi na našo zunanjo podobo nikar ne pozabimo; tako kot ponosno oblečemo slavnostni lovski krog, je lepo, da se tudi za lov primerno oblečemo in tudi tako ljudem pokažemo, da smo dostojni nasledniki naše stoletne tradicije, ne pa nekakšni »gozdni razbojniki«.

Zato se zavedajmo, da je vsak naš lovski dan pravzaprav naša lovska razstava, ko slovenski lovci postavljamo na ogled in v presojo svojo podobo in svoje ime. Bodimo svetel vzgled svojim tovarišem v drugih okoljih, s katerimi si delimo košček naše lepe narave. Ohranimo naš mali raj in obranimo dobro ime ter dostojanstvo naše organizacije, ki sta stara več kot sto let.

Silvo Korez
LD Žetale

stopnje našima dolgoletnima članoma, in sicer **Božidarju Vengustu** in **Ivanu Isteniču**. Odlikovanji sta jima izročila predsednik Zveze lovskih družin Notranjske - Cerknica in naš član **Edvard Lenarčič** ter starešina LD Rakek **Mitja Matičič**.

Ob srečanju lovskih tovarišev pobratenih LD smo poskrbeli tudi za naše življenjske spremljevalke (žene, matere) in jim ob tej priložnosti pripravili ogled znamenitosti Notranjske (makete Cerkniškega jezera, gradu Snežnik in tamkajšnjega Polharskega muzeja), nato pa smo vse skupaj 'začinili' s tovariškim srečanjem, na katerem je za glasbo in plesno vzdušje poskrbel kar lovec iz naše pobratene lovske družine s svojo harmoniko.

Sergej Trebec

Smo res lahko ponosni prav na vse doseženo?

Članek mojega prijatelja in lovskega tovariša **Marjana Fortina** Bodimo ponosni na naše poslanstvo, v 10. št. Lovca 2008, me je vzpodbudil k razmišljanju in mi kar nekaj dni ni dal miru.

Naj takoj zapišem, da se z Marjanovim člankom in vsebino v njem v celoti strinjam. Še posebej sta mi všeč neposrednost in človeškost, ki ju bralec začuti, ko prebira njegove zapisane stavke.

Prav je, da smo lovci ponosni na svoje minule in sedanje dosežke. Res pa bi bilo slabo, če bi bili samo ponosni in bi zaspali na lastnih lovorikah; čas bi nas povozil, kot radi rečemo.

Z mojim prispevkom in razmišljanjem ne polemiziram z vsebino članka, še manj z avtorjem. Želim le opozoriti na nekatere zadeve, ki me motijo, in menim, da bi bilo treba o njih nekoliko bolj razmisliti in morda tudi kaj spremeniti.

Naj začnem z lovskim klobukom. Menim, da bi bilo primernejše, če bi se lovec v zaprtem prostoru in v prisotnosti dam ali celo na koncertu razkril in klobuk odložil v garderobo. Zdaj opažam, da ostane nekaj lovcev pokritih (s klobukom na glavi) in nekaj (tudi do 2/3) odkritih. Razmere kar kličejo po spremembi in poenotenju. Naj svoj predlog podkrepim, da je še vojaštvo naše prejšnje države Jugoslavije poznalo bonton odkrivanja v zaprtem prostoru in ob prisotnosti nežnejšega spola.

Nadaljujem s strokovnostjo lovcev. Tudi jaz sem prepričan, da je strokovnost naših lovcev na zavirljivi ravni. A žal se tam tudi konča. Pred vsakim dopisom našega ali tujega uradnika se naša strokovnost konča in se kar nekam potuhne. Pohlevno le kimamo in morda pripomnimo: »Če ne bomo ubogali, bomo dobili odobrenega za odstrel enega jelena manj.« Tako nas še kar naprej učijo strokovnjaki iz zahodne Evrope, kako naj gospodarimo z medvedom in ali naj imamo mrhovišča založena ali ne. In tudi mi se še kar naprej prepričujemo in prepiramo, ali smo dovolj strokovni ali ne. Za nesrečnega nemškega Bruna (medveda, ki ga ni več) so nemški lovci na pomoč poklicali severnjake in ne strokovnjakov z juga (Slovenije)!

Naše strokovnosti tudi Zavod

za lovstvo, ki ga nekateri tako vneto oglašujejo in kujejo v oblake, ne bo rešil. Spoštovani lovski tovariši, ni težko nekaj ustanoviti; težko in drago je tisto tudi vzdrževati! Predlagam temeljit razmislek o takih in podobnih avanturah. Menim, da bi bilo racionalneje poiskati pravi način in enakopravno obliko sodelovanja z Zavodom za gozdove in visokošolskimi ustanovami; predvsem pa bi bilo vse skupaj cenejše!

Ni še preteklo veliko vode, ko smo slovenski lovci kar nekajkrat kandidirali in volili, pa to spet ponavljali in zopet kandidirali in zopet volili in na srečo tudi izvolili. Ponavljanje me niti ni toliko motilo, kot me je motilo, da so nekateri dolgoletni funkcionarji, ki niso dobili niti podpore v lastnih družinah, lahko kandidirali v drugih, njim »prijateljskih« družinah. Verjetno mi bodo pravniki takoj ugovarjali in glasno ugotovili, da to ni v nobenem nasprotju z zakonom in pravili LZ Slovenije. Res, ni v nasprotju z zakoni in pravili, je pa v nasprotju s splošnim mnenjem članstva lastne družine, kjer je tak lovec član, in še bi se našel kak ugovor, ki je povezan z moralo in etiko. Predlagam spremembo pravil LZS: kdor kandidira, mora imeti podporo tudi v svoji LD. Menim, da je treba takoj prenehati s sedanjo prakso kandidiranja, sicer bodo posledice nepopravljive! Sprašujem se, kakšen je kandidat, ki mu njegova matična LD ne zaupa in ga ni pripravljena podpreti kot kandidata!? Odgovora sta mogoča dva: ali je nekaj narobe s kandidatom ali pa s preostalim članstvom njegove LD.

Na koncu mojega prispevka naj se ustavim še ob lovskem tovarištvu in zeleni bratovščini. Če sem pošten, sta bila to temeljna razloga, da sem se tudi jaz včlanil v družino slovenskih lovcev že kar nekaj let po »Abrahamu«. Če bi o lovcih in lovstvu vedel toliko, kot vem zdaj, se verjetno ne bi nikoli včlanil med lovce. Zdaj pa mi je nerodno izstopiti, zato nergam enkrat na levo, drugič na desno; večje koristi in učinkov pa tako ali tako ni.

Ob neki priložnosti mi je odgovorni za lovstvo na Ministrstvu za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano dejal, da je sto in več podobnih primerov sporov o lovskih mejah, kot je naš.

Nimam namena pisati o našem primeru, a za boljše razumevanje naj vas obvestim, da se je spor končal pred Častnim razsodiščem LZ Slovenije v korist naše

LD. Toda »funkcionarji«, lovci druge strani se z razsodbo še vedno niso sprijaznili. Poiskali so »VIP« (veze in poznanstvo) in si tisto, česar jim ni priznalo Častno razsodišče LZ Slovenije, pridobili s pomočjo VIP-a. Žal so tudi pri tem sodelovali ugledni lovci. Žalostno, večina teh lovcev je že prej ali pozneje prejela visoka lovska priznanja, čeprav jim odlikovanj ne zavidam.

Če navedba odgovornega z ministrstva velja (ker sta za spor potrebna najmanj dva), je najmanj dvesto in več lovski družin od 418 v sporu oziroma so bile v sporu. Torej le na temelju tega o zeleni bratovščini in tovarštvu še vedno lahko samo sanjamo. Tovarštvu pa bo in je že na večji preizkušnji, saj imamo tržni družbeni red – kapitalizem, iz katerega izhaja, da le za denar dobiš skoraj vse. A dovolj denarja imajo le maloštevilni med nami!

Srčno upam, da bo moje pisanje vsaj nekatere odgovorne v lovski organizaciji vzbudilo, da bodo premišljevali in kaj koristnega rešili tudi v smereh, ki sem jih omenil v prispevku. Pozneje bom ocenil, če se je bilo sploh koristno oglasiti ...

*Franc Hiti
LD Martin Krpan - Bloke*

Visoka obletnica koč na Trojni

V prijetnem vzdušju je 13. septembra 2008 potekalo praznovanje častitljivega jubileja 50-letnice lovske koč **LD Dobrna**, ki se ga je poleg številnih lovcev, predstavnikov raznih društev in Občine Dobrna udeležilo tudi veliko kmetovalcev iz naselij na območju naše LD.

Ob zvokih Celjskih rogistov se je ob 15. uri začel kulturni program, v katerem so sodelovale



Pozdravni govor ob dogodku je pripravil Maksimiljan Arlič, predsednik SK ZLD – Celje.



Takšna je bila prva koč na Trojni (LD Dobrna) leta 1958.

tudi vaše pevke Aktiva kmečkih žena in Ansambel Fušarji. Kulturni program je povezovala **Stanka Štravs**. Starešina LD Dobrna **Miran Freitag** je v slavnostnem govoru opisal zgodovino in pomen lovske koč v minulih 50 letih. Prisotne je pozdravil predsednik SK ZLD Celje **Maksimiljan Arlič** in opisal dejavnost slovenske lovske organizacije v trenutnih razmerah. Pozdrave in

neverjetno je slišati, da smo morali les za bruna, iz katerih je bila prva koč, razžagati ročno na za to pripravljenem odru ob gradbišču. Ni bilo še ustreznih izolacijskih materialov, ki bi podaljšali življenjsko dobo brunarice.

Leta 1988 je padla odločitev, da brunarico podremo in postavimo novo koč, ki bo lahko služila vsem potrebam tedanjega časa. Le 100 m od koč smo zgra-



Nastop Celjskih rogistov ob 50-letnem jubileju obstoja koč na Trojni

uspešno delo je LD zaželel tudi župan Občine Dobrna **Martin Brecl**.

Prisotni so si lahko ogledali razstavo fotografij, ki so prikazovale začetek gradnje stare lovske koč, njeno obnovo ter zunanjo ureditev zdajšnje koč. Dišalo je po golažu, ki smo ga postregli po končanem kulturnem programu, kar je že prijetno vzdušje pod šotori še izboljšalo kljub kislemu vremenu.

Ob tej priložnosti smo obujali 50 let stare spomine, povezane z gradnjo in vsemi težavami, ki so jo spremljale, ko je bil dostop do gradbišča mogoč samo po strmih koloovozu z živinsko vprego. Ni bilo vode, ne elektrike in še marsikaj drugega, kar omogoča sodoben način gradnje. Skoraj

dili strelišče za umetne golobe, ki z avtomatskimi napravami še vedno služi za organizacijo meddružinskih strelskih tekmovanj. Letos smo uredili tudi novo strelišče za streljanje z MK puško.

Ob tem je treba zapisati, da je bilo treba pošteno zavihati rokave, da zdaj koč lahko služi svojemu namenu. Pri vseh gradbenih delih smo bili deležni velike podpore krajanov, posestnikov – lastnikov zemljišč in drugih. Poleg lovcev našo koč radi obiskujejo turisti, planinci, pohodniki, skupine šolarjev in drugi; vsem so odprta vrata.

»Še se vidimo!« je bilo slišati iz vrst udeležencev, ko se je dan prevesil v noč, prireditveni prostor pa se je polagoma začel prazniti.

Anton Mogu

Lovska pesem Uršlja gora tudi na filmskem traku

Dobrih štirinajst let je že od takrat, ko je ob vznožju Uršlje gore prvič organizirano zapel **Lovski oktet LD Prežihovo - Kotlje**. V idiličnih Kotljah, ki jih je v svojih črticah še najbolj izvirno in lepo opisoval domačin, revolucionar **Lovro Kuhar - Prežihov Voranc**, so se končno uresničile dolgoletne želje nekaterih najstarejših kotljskih lovcev. Tudi v Kotljah se je namreč začela razvijati lovska glasbena kultura. Od takrat skoraj ne mine nobena lovska ali krajevna prireditev, na kateri ne bi ubrano zapeli tudi domači lovski pevci.

Čeprav kotljski lovski pevci v začetku niso pričakovali, da



Pevci kotljske LD in pevke KUD Solzice iz Kotelj so pri Prežihovem spomeniku nad Kotljami, vsi združeni, s pogledom, uprtim na Uršljo goro, zapeli lovsko pesem v njeno čast.

bodo toliko časa ostali skupaj, zlasti v to ni verjel njihov pevodja **Mitja Šipek**, priznani koroški igralec, pisec in pevodja, so, kot vse kaže, vedno bolj zavzeti za petje in sodelovanje tudi z drugimi pevskimi skupinami. Navezujejo nova in nova poznanstva, ki se prej kot slej rada povežejo tudi v glasbeno sodelovanje. Zaradi svojega petja in družabnosti, zlasti še ob vodstvu 82-letnega Šipka, so vedno bolj prepoznavni in jih povsod dobro sprejmejo. Ne malo zaslug za njihovo petje ima tudi priznana koroška pevovodkinja **Monika Plestenjak**, ki Šipku že kar nekaj let večkrat priskoči na pomoč pri zahtevnejših pevskih vajah, ko je treba zapeti po notah.

Plestenjakova je doslej vodila kar nekaj priznanih koroških pevskih skupin, zdaj vodi ženski Pevski zbor KUD *Solze* iz Kotelj. Priča smo bili skupnemu snemanju kratkega glasbenega filma ob vznožju Uršlje gore. Monika, ki je za snemanje sestavila kratek scenarij, je bila tudi glavna organizatorica snemanja, kamera je bila v rokah priznanega koroškega TV-snemalca **Bojana Todoroviča**, nam je zaupala, da bo celoten film posnet po dokaj stari slovenski pesmi *Rad bi vedel, kako kmetič poseje svoj oves*, »ovs«, kot pravijo Korošci. »To lepo domačo pesem, ki mi je ostala v lepem spominu, sem davnega leta 1946 prvič in tudi zadnjič slišala na neki ohceti na Kozjanskem. Četudi se že skoraj vse življenje ukvarjam s petjem, te pesmi nisem našla v nobeni pesmarici. Tudi v knjigi *Slovenska ljudska pesem*, avtorice dr. Zmage Kumer, ne. Da bi jo pomagala ohraniti za zanamce, sem se odločila, da jo s svojimi pevkami in lovci ohranimo tudi na filmskem traku,« je povedala Plestenjakova. Mitja Šipek pa je dodal: »**Pevke, ki jih vodi spoštovana Monika ter moji lovski pevci smo na kmetijah ob petju prikazali delo pri sejanju in žetvi ovsu. A najbolj pomembno je, da bo ta glasbeni film pomagal ohraniti kar nekaj šeg in navad koroškega kmečkega prebivalstva iz pred mnogih desetletij. Korošci se dobro zavedamo, da je pesem najglasnejši klic na druženje, ki ga nobena kriza ne more izničiti, in je v današnjem času prav tako potrebna kot kruh,**« je poudaril Šipek.

Vrhunec dobrega sodelovanja pri snemanju je bil prav zagotovo pred bronastim spomenikom Prežihovega Voranca na Prežihovini nad Kotljami, ko so vsi



Lovci lovske družine Ljutomer ob zaključku leta; med njimi sta tudi župnik Župnije Ljutomer Jože Vehovar in upokojeni župnik Izidor Veleber ter Rogisti LD Križevci.

zdrženi in v slavnostnih oblekah zapeli Šipkovo lovsko pesem *Uršlja gora*, ki jo je Plestenjakova po vodilni melodiji dopolnila z notami za štiriglasno petje; zlasti še na krstni predstavitvi filma, ko so kotuljski lovski pevci za uvod zapeli Šipkovo *Koroško pesem*, ki pravi: »Korošci smo zmeraj za mušter bili ...« in je že skoraj ponarodela.

Franc Rotar

Zaključno druženje lovcev LD Ljutomer

Pred leti so se lovci LD Ljutomer, ki so združeni v Zvezo lovskih družin Prekije, kamor spadajo še lovci iz LD Mala Nedelja, Križevci pri Ljutomeru, Sveti Jurij ob Ščavnici, Apače, Radenci in Gornja Radgona, odločili, da bodo vsako leto ob začetku jeseni v farni cerkvi svetega Janeza Krstnika v Ljutomeru pripravili lovsko mašo za žive in pokojne lovce. Letos je bila lovška maša z druženjem v župnijskih prostorih Župnije Ljutomer na zahvalno nedeljo, 9. novembra. Ob tej priložnosti so opravili nekakšen pregled celotnega lovskega poslanstva na področju lova in varstva okolja.

Na zaključnem druženju se je zbralo 35 lovcev, med njimi tudi člani zelene bratovščine iz Male Nedelje. Lovsko mašno vzdružeje je bilo obogateno z dvema lovskima praporoma. Pri maši, ki jo je za lovce daroval ljutomerski župnik **Jože Vehovar** ob somaševanju upokojenega župnika **Izidorja Veleberja**, je sveto berilo pri maši bral lovec **Robert Pregrat**. Rogisti LD Križevci pri Ljutomeru so zaigrali nekaj lovskih koračnic in drugih pesmi.

tomar vključenih 96 članov. Letos so lovci opravili kar nekaj del, kot je denimo čiščenje revirja, postavljanje in obnova lovskih prež, opazovalnic, krmilnic. Največja naloga in skrb lovcev je zimsko krmiljenje živali. Lovska družina Ljutomer je stara že 60 let. Njihov starešina je **Ernest Fišinger**, svoj lovski dom pa imajo v Podgradju, kjer se družijo, načrtujejo naloge in imajo shranjene tudi svoje lovske trofeje.

Bojan Žerdin

Druga lovška maša v Koprivni

V zgornji Mežiški dolini v dolini Koprivne ob vznožju Olševe izvira reka Meža. Na tamkajšnjih več stoletnih trdnih koroških kmetijah in domačijah izredno težko kmečko in gozdarsko življenje zmorejo le kleni in trmasti Koprivci, ki svoji dolini



Koroški lovci s te in one strani meje pred idilično Kumrovo kapelico v Koprivni. Gregor Vrabčič, starešina LD Koprivna - Topla (tretji desno v prvi vrsti).



Druga lovška maša v Koprivni je bila v cerkvi sv. Ane v Koprivni, ki izhaja iz 14. stoletja.

dajejo še posebno privlačnost. Tam živijo tudi mnogi člani LD Koprivna - Topla. Kumrova kmetija, ki leži blizu državne meje z Avstrijo, ima kar štiri mlade lovce; dva sinova in dve hčeri. To so **Klemen, Marko, Veronika in Karolina**. Le streljal stran so tudi »lovške« kmetije, ob katerih je dolga desetletja imela svojo karavlo JLA. Na strmeh pobočju Jelenovega vrha, na višini 1221 metrov, že od 14. stoletja stoji preprosta gotska cerkva svete Ane. V Sloveniji in tudi v tujini je cerkev prepoznavna po najznamenitejšem redkem oltarju črne Matere Božje. Na Jelenovem vrhu, s katerega je čudovit razgled na Peco, ob vznožju katere leži idilična dolina Tople, na Olševo in na številne samotne domačije, ki jih že stoletja varujejo mogočne planine in gozdovi, je bila 9. novembra lani druga slovenska lovska maša v Koprivni.

Koprivci in tamkajšnji lovci so bili ponosni ob pogledu na številne obiskovalce, zlasti na lovce, oblečene v lovske kroje, ki so na lovskih klobukih razkazovali svoje bogate gamsove čope. Z njimi so sploh prepoznavni koroški lovci! Lovci so prišli tudi z avstrijske Koroške in iz drugih krajev naše domovine. Da se je po več kot desetih letih spet zgodila lovska maša tudi v Koprivni, imata največ zaslug priljubljeni in cenjeni črnjanski župnik mag. **Tone Vrisk** in prizadevni **Gregor Vrabčič**, starešina LD Koprivna - Topla, ki nista skrivala zadovoljstva. Po tistem, kar smo doživeli ob drugi koprivski lovski maši, lahko zagotovo zapišemo, da bosta storila vse, da bodo v Koprivni prirejali lovske maše tudi v prihodnje.

Lovsko mašo (tisto nedeljo je bila sploh zadnja maša pri sv. Ani leta 2008), ki jo je maševal župnik Vrisk, mašne pesmi so peli pevci Lovskega okteta LD Peca - Mežica, so koprivski lovci organizirali v spomin na sv. Huberta, zavetnika lovcev in gozdarjev, na preminule svoje lovske tovariše in domačine, kot je na začetku lepega lovskega dogodka povedal starešina Vrabčič. Zagotovo so se lovci s Hubertovo mašo še bolj tesno povezali s kmeti, gozdarji in drugimi lovci, s katerimi že tradicionalno dobro sodelujejo.

LD Koprivna - Topla šteje 58 lovcev. Že davnega leta 1949 je razvila prvi lovski prapor, novega pa leta 2007, ko je dostojno proslavila 60-letnico svojega po-

slanstva. S svojim 4.900 ha velikim loviščem, v katerem imajo kar štiri lovske bivake, eden stoji celo 1.600 metrov visoko na Peci, spada med večje koroške LD. Koprivski lovci, ki že leta tradicionalno organizirajo srečanje s kmeti in zemljiškimi posestniki, so končno dočakali dan, ko bodo tudi oni lahko organizirali nekatere stare lovske običaje, med katere brez dvoma sodi slovenska lovska maša.

V spomin na drugo lovsko mašo pri sv. Ani v Koprivni sta svoje prispevala tudi koprivska lovca Kumrove kmetije **Marko in Klemen**. Na zunanji strani domače kapelice sta namreč dovo-



Pogled na češki dvorec Kuks

lila upodobiti svetega Huberta in sv. Marka. Čudovite svete podobe, ki jih drugod na Koroškem nimajo, avtorja **Toneta Rojca** iz Ljubljane, je ob lovski pesmi blagoslovil župnik Tone Vrisk, ki bogoslužje opravlja kar v šestih cerkvah v Zgornji Mežiški dolini. Mnogi Koprivci in lovci so lovsko druženje sklenili na Kumrovi kmetiji, kjer so jih koprivski lovci pogostili z odličnim lovskim golažem in, kot se za tak lovski dogodek in Martinovo nedeljo spodobi, tudi z osvežilno pijačo.

Franc Rotar

LPZ Dekani in Notranjski rogisti nastopili v Kuksu

Lovski pevski zbor Dekani, ki ima že nekaj let stike z učiteljskim pevskim zborom iz Kutne Hore, so povabili na 15. svečanost svetega Huberta v Kuks na Češkem. Skupaj z **Notranjskimi rogisti** so nastopili v cerkvi sv. Trojice, ki je v sklopu dvorca Kuks, na bolnišničnem dvorišču in v lapidariju, ki je bil



Lovski pevski zbor Dekani med nastopom v lapidariju dvorca Kuks

prijatelje in učence. S seboj so prinesle dobrote in značilno češko pijačo – becherovko.

Drugi dan so nas gostitelji povabili na ogled živalskega vrta, ki je eden najsodobnejših v Evropi in je bil po arhitekturi zgled za gradnjo praškega živalskega vrta. Po ogledu smo se počasi poslovili in se odpravili proti domu.

Zgodovinski pregled slovesnosti sv. Huberta

Slavnega konjeniškega generala **Johanna Sporcka** (1595–1679), ki se je odlikoval v vojnah proti Švedom, Turkom, Tatarom in Madžarom, so za njegov uspeh bogato denarno nagradili; povišali so ga v generalporočnika in mu podelili številna posestva, med drugim tudi Kuks.

Njegov sin, grof **Franz Anton von Sporck**, je po očetovi smrti prepotoval vsa središča takratne Evrope, kjer so ga zaradi očetove slave lepo sprejeli. V Versaillesu si je pridobil omiko in umetniško izobrazbo; od tam je na Češko prenesel ljubezen in igranje na lovski rog, čeprav se sam ni nikoli naučil igrati. Svoja služabnika, **Vencla Swedo** in **Petra Ro-**

prej vojaška bolnišnica. Na vseh prizoriščih so s svojim ubranim petjem in odličnim igranjem pripravili prijetno presenečenje za poslušalce, ki so skupini nagradili z dolgim aplavzom.

V lapidariju, ki zdaj služi kot razstaveni prostor za alegorične kipe, so nas gostitelji prisrčno pozdravili in obdarili. Po izmenjavi daril smo se zahvalili za povabilo za udeležbo na slovesnosti.

Slovesnosti na gradu Kuks so potekale ves dan. Vzporedno so potekale še naslednje prireditve: prodaja lovskih pripomočkov, dresura konj, prikaz lova s sokoli, lokostrelsko tekmovanje, tekmovanje v oponašanju jelenjega rukanja, predstavitev vinoteke itn.

Prvi dan opoldne je bil slovesen sprevod članov reda sv. Huberta in podobnih redov s predstavniki vseh sodelujočih na slovesnostih. Sodelujoči so prišli iz vseh koncev Evrope: iz Slovenije, Češke, Nemčije, Avstrije, Belgije itn.

Pri večerji so pevke iz Kutne Hore pripravile presenečenje za pevce iz Dekanov, saj so se pripeljale kar 60 kilometrov daleč, da so pozdravile svoje slovenske



Med nastopom v cerkvi svete Trojice, ki je v sklopu dvorca.

liga, je napotil na izobraževanje v Versailles. Z uvajanjem t. i. parforstnega lova in uporabe lovskega roga je grof von Sporck povzdignil lovsko kulturo na francosko raven. Leta 1695 je ustanovil *odlikovanje svetega Huberta*, podobno francoskemu odlikovanju *Saint Hubert*, bavarskemu *Hubertusorden* in drugim podobnim redom. Od ustanovitve so podelili 29 odlikovanj oz. redov svetega Huberta; od smrti grofa Sporcka jih niso več podeljevali. Po stoletjih so podeljevanje tega odlikovanja oz. reda sv. Huberta obnovili in tako letos praznovali že petnajsto ponovitev svetohubertske slovesnosti.

Gregor O. Rettinger

in Sušjaka podali še gonjači s svojimi zvestimi štirinožnimi prijatelji. Z ležišč so dvignili več skupin ščetinarjev, ki so se, kot vedno, zelo spretno izmikali lovčemu na stojiščih. Kljub temu nam je vseeno uspelo upleniti dva ozimca, tri jelenja teleta, eno junico in eno lisico.

Na zbornem mestu smo opravičili pozdrav lovini ter se zahvalili boginji Dijani za bogato bero. Lovovodja je upleniteljem izročil vejice ter vse udeležence lova povabil na Juršče v Kulturni dom, kjer nas je čakala topla malica. Skupaj smo se povесelili in si obljubili, da se bomo spet srečali prihodnje leto.

Anton Šajn



Foto: A. Šajn

Pozdrav lovini po tradicionalnem novembrskem skupnem lovu članov LD Tabor - Zagorje in LD Pivka

Tradicionalni skupni lov LD Tabor - Zagorje in LD Pivka

Že osmo leto zapored smo se lovci dveh sosednjih lovskih druženj – LD Tabor - Zagorje in LD Pivka – zbrali na tradicionalnem skupnem lovu. Tudi tokrat se je v čudovitem nedeljskem jutru 16. novembra na zbornem mestu v vasi Palčje zbrala lovška družina obeh LD s svojimi gosti. Vse udeležence lova je nagovoril starešina LD Tabor Zagorje **Janez Marinčič**, nato pa sta besedo prevzela vodji lova: gospodar LD Pivka **Stane Smrdelj** in lovovodja LD Tabor - Zagorje **Jeronim Zadel**. Po skrbnih napotkih kaj in kako bomo lovili, je sledilo opozorilo glede varnosti pri ravnanju z orožjem in obnašanju na stojiščih. Po žrebanju stojišč so lovci po vrstnem redu krenili na stojišča. Čez slabo uro so se v goščave Jerusija

60 let LD Gorica

V športnem parku Java - Orehovlje je 7. septembra 2008 LD Gorica praznovala svojo 60-letnico delovanja. Program prazne se je začel s pesmijo LPZ Zlatorog - Vipava in govorom starešine LD Gorica **Harijem Bogatajem**, ki je tudi povezoval program. Sledil je nagovor člana UO LZS **Jake Čeferina**, predsednika ZLD Gorica **Primoža Boneta**, tajnika LKD Gorica **Jožeta Velikonje**, župana mestne občine Nova Gorica **Mirka Brulca** in starešin LD Grgar **Zvoneta Kelherja**, LD Lijak **Aleksandra Košute** in člana DSL F-JK - Doberdob **Pepija Florenina**. Po nagovoru gostov je sledil kulturni program dijakov OŠ Bilje ter podelitev priznanj in posebnih priznanj ZLD Gorica ter odlikovanj LZS. Točke programa prireditve so s pesmijo povezovali člani omenjenega lovskega pevskega zbora, ki se jim LD Gorica za udeležbo iz

srca zahvaljuje. Ob koncu programa je sledilo druženje ob polni mizi in veseli glasbi, za kar so poskrbele žene lovcev LD Gorica in Društva žena Orehovlje.

Lovski tovariši, ustanovitelji LD Gorica, pripovedujejo, da so ob koncu vojne, dokler je čez naše lovišče potekala meja med conama A in B, hodili na lov v 18 km oddaljeno vas Vrtovin. Seznanjeni so bili z lovstvom in lovsko zakonodajo v preostali Sloveniji, zato so se začeli organizirati in čakali trenutek, ko bosta odpravljeni coni A in B. To se je zgodilo leta 1947, ko so se na teh območjih po zaselkih ožje Goriške začeli lovci združevati in organizirati. Pripravljalni odbor za ustanovitev **Lovske družine Gorica**, v katerem so bili lovski tovariši **Marjan Šebenik**, **Alojz Žibernik**, **Narcis Fabricio**, **Franc Golja**, **Franc Keber** in **Jožef Trampuž**, je spodbujal pristojne organe tega območja za določitev meja in dodelitev lovišča ter ustanovitev LD.

Ustanovitelji LD Gorica so organizirano lovili že leta 1948 na območju večine lovišča zdajšnje LD Gorica, kot dokazujejo lovške karte prvih lovcev in poznejših ustanoviteljev naše LD Gorica. Tako je bilo poskrbljeno za zakoniti lov in onemogočanje krivolova. Zato velja za začetek organiziranega lova leto 1948, ko člani praznujemo rojstvo naše LD Gorica. Formalno pa so ustanovitveni akt dobili naslednje leto s podpisano Pogodbo o upravljanju lovišča, št. 115/85, in sicer so jo podpisali 27. julija 1949 v tedanji solkanski kinodvorani (poznejših prostorih Primorskega dramskega gledališča). Ustanovnih članov je bilo 24, lovišče pa je merilo 3560 ha.

Na lov v bolj oddaljene kraje so se takrat lovci pripeljali s kolesi, saj takrat praktično ni bilo drugih prevoznih sredstev. Seveda je bila pot po nekajurnem lovu domov težka, saj se lovec z lova ni mogel vrniti pred nočjo. Takrat sta bili v glavnem dve zbirni mesti za lov na območju goriške LD, kjer so se zbirali lovci. Za lov na polju – spodnji del lovišča – je bilo zborna mesto Križ - Cijan, za zgornji del pa na travniku »pri Gašperuti, pod Kapelo«. Pozneje je nastalo še zbirališče pred Gostilno Pri Milčetu (zdajšnji Komel), in sicer kot iztočnica za Lijaški predel in Loke, ter pri Gostilni Bajta (Pri Koniču oziroma Pri Tončetu) za Rožno dolino in Staro Goro.

Vedeti je treba, da je bila na nižinskem delu do leta 1955 po-

vršina našega lovišča le redko poraščena z gozdom. Takrat je bil gozd Panovec pretežno grmovje z veliko robide. Domala pri vsaki vaški hiši so redili govejo živino in prašiče, zato je bila zemlja, kjer je le bilo mo-goče, obdelana in pokošena.

Po letu 1950, po začetku intenzivne gradnje mesta Nova Gorica in pozneje, ko se je začela hitra industrializacija, pa tudi urbanizacija in zaposlovanje v industriji, so ljudje začeli zapuščati obdelovalno zemljo; najprej na slabših tleh in težje dostopnih krajih. Zaradi opuščanja košnje so se začele zaraščati senožeti in pašniki. Tudi v gozdu je postajalo vse bolj mirno. Ljudje so postopoma opuščali steljarjenje, drva so nadomestili z drugimi gorivi in življenjske razmere za divjad so se spreminjale hitro in radikalno.

Prav nasprotnemu procesu pa smo bili priča na poljih z boljšo zemljo ter na zemljiščih z vinogradi, osnovanimi na novo, in sadovnjaki. Z uporabo različne mehanizacije in strojev za obdelavo zemlje in uporabo kemičnih zaščitnih sredstev v kmetijstvu se je večalo tudi vznemirjanje divjadi, zaradi česar so se na takih površinah vedno hitreje slabšale življenjske razmere.

Divjad, ki je živila v gozdu in na zaraščenih predelih, pa se je dobro razvijala. Tako se je večala predvsem številčnost srnjadi in kmalu po letu 1955 se je v lovišču že pojavljala tudi divji prašič; tja do leta 1960 še občasno in le pozimi (zaradi kostanja in želoda). Po letu 1965 so goriški gozdarji začeli z večjimi sečnjami akacije v Panovcu, na Stari Gori in Lamovju. Na posekanih površinah, še posebno na dobrih, vlažnih rastiščih, so nastale neprehodne goščave, poraščene z grmovjem, mlado akacijo in robido. Tak teren je bil odlično kritje in je nudil idealne življenjske razmere za divjega prašiča, ki je kmalu postal stalna divjad.

Številčno zmanjševanje poljske divjadi se je v letih 1965 do 1970 že zaradi navedenih razlogov v našem in v okoliških loviščih hitro stopnjevalo, sicer pa je bil proces značilen za vso Slovenijo in nenazadnje tudi za vso Srednjo Evropo. V tistem času je poljska jerebica popolnoma izginila iz našega lovišča, še pred njo pa tudi selivska prepelica. Fazan, ki je očitno mnogo bolj prilagodljiv oziroma praviloma sploh ne gnezdi na odprtem polju, se je ohranil, a tudi njega je bilo vse



Lovci LD Gorica ob proslavi 60-letnice svojega delovanja

manj. Zato so lovske družine začele z organiziranim izpuščanjem mladih fazanov »kebekov« iz umetne vzreje, vendar se je njihova številčnost kljub vsem prizadevanjem vztrajno manjšala.

Poljskega zajca, katerega številčnost je bila pred navedenimi posegi v krajino zelo velika, je ob istem času zajela še velika epidemija bruceloze, ki se je sicer počasi »unesla«, vendar si tudi poljski zajec številčno ni več opomogel. Do leta 1962, npr., so lovci v našem lovišču na Vrtojbenskem polju lovili zajce celo v mreže in jih izvažali v Francijo. Samo v enem popoldnevu leta 1962 so – kot beremo v poročilu o lovu – na tak način odlovili 59 zajcev. To je tudi podatek, ki pove, da je Zahodna Evropa zaradi obremenjevanja okolja izgubila malo divjad že nekaj let prej kot mi v Sloveniji.

Tudi dandanes so življenjske razmere za malo divjad vse slabše in slabše, vzroki za to pa so bolj ali manj podobni in znani: od obremenitve naravnega okolja z vsemogočimi strupi (zaščitnimi sredstvi in gnojili), vznemirjanja, do posegov na terenu, kot so melioracije, komasacije, urbanizacija prostora, razvijajoča infrastruktura, gradnja prometnic in podobno ...

Zaradi zelo razvejane infrastrukture lahko rečemo, da imamo zelo razkosano lovišče. Naše lovišče je zdaj pretežno ravninsko, z najnižjo točko ob reki Vipavi, kjer dosega približno 20 m nadmorske višine, na severnem delu pa sega v sredogorje z najvišjo točko 698 m. Celotna površina lovišča znaša 6.928 ha; od tega je kar 1.878 ha nelovnih površin.

Glede divjadi se naše lovišče lahko pohvali z veliko vrstno pestrostjo. Od parkljaste divjadi

je najštevilčnejša srnjad, sledita ji divji prašič in gams in v zadnjem času tudi jelenjad. Pri mali divjadi je glede na odvzem na prvem mestu fazan, vse manj pa poljski zajec in raca mlakarica.

Kinologija, vzreja in usposabljanje lovske psov imajo v naši LD dolgo tradicijo, ki sega vse v njene začetke. Zdaj ima LD Gorica 42 uporabnih lovske psov različnih pasem, kar nam zavidajo tudi druge okoliške LD.

Od ustanovitve se je članstvo hitro večalo. Leta 1955 je LD Gorica štela 39 članov, leta 1967 pa že 73. Zdaj LD Gorica šteje 104 člane. Res je sestava članstva starostno visoka, saj je povprečna starost članov 57 let, kljub temu pa nam ne manjka mladih navdušencev, in sicer za delo v lovišču, pa tudi za lov. Gostje v našem lovišču, ki prihajajo iz vse Evrope ali celo iz ZDA, nam zavidajo raznovrstnost divjega živalstva in dobro organiziranost lovstva.

Lovska družina Gorica ima v vasi Volčja Draga v lasti lovske prostore in hladilnico, kjer trenutno potekajo dela za dokončanje objekta in namestitve potrebne opreme. Obstajata trdna volja in namen, da bodo vsa dela končana kmalu.

Kljub določenim težavam v lovišču se zdi, da imamo včasih še največ težav lovci med seboj ... Vse prepogosto smo priče zavisti, samovoljnemu razlaganju Pravil in lovske etike, nepotrebne obrekovanju, podtikanju in prerekanju ... Kljub temu smo lahko ponosni na našo organizacijo, na opravljeno delo in na naloge, določene za prihodnost. Samo upamo lahko, da bo tudi naslednjih 60 let naše LD enako pestrih, delavnih in družabnih, tako bogatih, kot so bila minula.

Harij Bogataj

Prijetno druženje z učenci OŠ Tabor II v Mariboru

Z razredničarko učiteljico **Danico Reisman** sem se dogovoril za obisk lovca v njihovi šoli, kar se je tudi zgodilo 16. 10. 2008. Na dogovorjeni dan so me pričakali učenci prvega, drugega in tretjega razreda šole, z njimi pa so bile njihove učiteljice. Sprejeli so me zelo prijazno in priznati moram, da je druženje kar prehitro minilo. Klepet je bil sproščen in pristen. Otroci so v pisni obliki izrazili občutje ob obisku lovca, kar dokazuje, da je bilo naše srečanje prijetno. Ob tej priložnosti sem jim podaril plakat s parkljarji, ki živijo v naši domovini. Njihovi pohvalni zapisi so povedali vse o srečanju lovca v njihovi šoli.

Drago Vešner,
predsednik Komisije LZ Maribor
za stike z javnostjo

to pomeni?« sem bil radoveden. Rekel je, da je to nekakšen lovski učitelj in da sta to zanj Joža in Žitar. Potem pa se je začelo zares, saj je eno leto hodil venomer naokoli z mentorjema. Gradili so preže, kosili travo, oskrbovali solnice za živali in drugo. Po vsakem delu so radi šli skupaj na pivo in se pogovorili še o drugih delih, ki so jih morali opraviti. Ko je prišla jesen, atija ob nedeljah dopoldan nikoli ni bilo doma. Mami je rekla, da je odšel na lov. Pri kosilu sem ga ponavadi vprašal, kaj je delal in kakšne živali je videl. Dostikrat je rekel, da nič, včasih pa, da so videli srno, muflona, zajca in lisico. Pred zimo je ati doma oznanil, da gre pripraviti krmo za živali. Rekel je, da bodo nesli seno, kosta in koruzo. Če je bilo vreme lepo, smo jaz, sestra Ana in mami odšli z njim na sprehod do bližnjega krmišča in pogledali, če imajo živali res vse to za prigrizek.



Z našega oktobrskega druženja v Osnovni šoli Maribor II

Moj ati je postal lovec

Pozdravljeni, ime mi je Martin. To ime sem dobil po mojem pradedku **Martinu Škulju**. Moj prapradede Martin je bil tudi lovec.

Pred dvema letoma, ko sem bi še čisto majhen, moja sestra pa dojenček, je ati rekel pri mizi: »Jaz bom pa jagr.« Ta izraz sem prvič slišal in sem si mislil, da bo mogoče pekel piškote. Pa sem se zmotil. Rekel je, da bo hodil v naravo opazovati živali. Vprašal sem ga, če tudi zajce, pa mi je odgovoril: »Seveda!« Nato je nekega dne prišel domov in rekel, da so mu določili mentorja. »Kaj pa spet

Po novem letu nekaj časa ati ni šel na lov, saj se je moral pripravljati na lovski izpit. Le po opravljenem izpitu bo dobil lovsko izkaznico in postal »pravi lovec« z vsemi pravicami, mi je razložil. Cela dva meseca je hodil na predavanja. Mami je govoril, da ga učijo ga. Sely, Tone, Simon in še drugi. Najbolj je bil vesel, ko je opravil izpit. Dal si je sešiti praznji lovski krog in odšel na podelitev spričeval. Bil je prav lep v lovski opravi.

Zelo sem ponosen na svojega atija, ki je postal lovec. Tudi sam se odločam, da bom naprej gasilec, potem pa še lovec. Mami pravi: »Jabolko ne pade daleč od drevesa.«

Martin (5 let)



Branko Drezgić je 21. 9. 2008 praznoval 70-letnico rojstva.

Branko se je rodil 21. 9. 1938 na Prevaljah. Po končani osnovni šoli se je vpisal na srednjo tehnično strojno šolo v Ljubljani, ki jo je tudi uspešno končal. Po odsluženem vojaškem roku, leta 1959, se je zaposlil v Tovarni rezalnega orodja na Prevaljah. Nekaj let pozneje se je zaposlil v podjetju Instalater - Prevalje in v Železarni Ravne, kjer je opravljal delo referenta za varstvo pri delu ter delo konstruktorja. Želel se je dodatno izobraževati, zato se je ob delu vpisal na višjo šolo za organizacijo dela v Kranju, kjer je diplomiral leta 1979. Po končani diplomski se je zaposlil kot vodja vzdrževanja in pozneje opravljal naloge namestnika direktorja v Tovarni lesovine in lepene na Prevaljah, kjer je nato delal vse do upokojitve.

Ljubezen do narave ga je spodbudila, da se je leta 1958 včlanil v LD Jamnica, katere član je vse do današnjih dni. Želja biti lovec, naravovarstveno prepričanje, prežeto z voljo do dela v LD ter ljubezen do divjadi ga prevzemajo še danes. V svojem 50-letnem lovskem stažu v LD Jamnica je Branko zapustil opazen pečat, katerega rezultati so vidni na vsakem koraku. Posledice njegovega dela so opazne na mnogih področjih delovanja LD. Na mnogih, za družino pomembnih akcijah je bil zraven, mnogokrat je bil tudi organizator in nosilec opravljanja načrtovanih nalog.

Branko se je takoj po opravljenem lovskem izpitu aktivno vključil v delovanje organov LD, saj je bil že leta 1963 izvoljen v UO LD. S svojim strokovnim znanjem je veliko prispeval k dobremu delovanju LD, še posebno na področju gospodarjenja z divjadjo in loviščem ter na področju izobraževanja in kinološke dejavnosti.

V časovnih obdobjih 1984 do 1987 in 1992 do 2000, ko je opravljal funkcijo gospodarja LD, se je zavzemal za strokovno in racionalno gospodarjenje z divjadjo in loviščem ter pri uresničevanju gospodarskih načrtov. Svoje bogato znanje in lovske izkušnje je nesebično prenašal na mlajše rodove. Poleg funkcije gospodarja je v obdobju 1964 do 1966 opravljal funkcijo tajnika (1963 do 1975 in 1982 do 1983), funkcijo prosvetarja, od leta 1969 do 1975 je bil kinolog, od leta 2006 pa vse do danes pa opravlja funkcijo predsednika DK LD.

Kljub opravljanju funkcij – vedno strokovno in z vso odgovornostjo – je bil aktiven tudi na področju vzgoje in izobraževanja mladih lovcev, saj je bil več let mentor lovskim pripravnikom, v zadnjih letih pa aktivno deluje tudi kot predsednik komisije za izobraževanje. Tudi sam se je v lovstvu neprestano izobraževal. Leta 1976 se je vpisal v dopisno šolo za lovske tehnike in jo istega leta tudi končal.

Zelo aktiven je bil tudi v lovski kinologiji. V vseh letih članstva so ga na njegovih lovskih pohodih spremljali zvesti in dobro izšolani štirinožni prijatelji različnih pasem, vedno usposobljeni predvsem za delo po krvnem sledu. S svojo vztrajnostjo, izkušnjami in znanjem je s svojimi

psi našel precej obstreljene divjadi. Marsikateri vodnik psov mu je hvalen za strokovno uporabno nasvete, ki jih je rad dajal predvsem mlajšim vodnikom pri njihovih začetkih.

V spomladanskih mesecih Branka še vedno najbolj pritegne petje divje- ga petelina v času njegove rasti-ve. Mnoga jutra preživi na petelinjih rasti-ših Suhega vrha, Jamnice in Strojne.

Za zasluge in uspešno delo v lovski organizaciji je LZS spoštovanega lovskega tovariša Drezgića odliko- vala z znakom za lovske zasluge, reda III. in II. stopnje; za aktivno delo v lovski kinologiji pa ga je KZS odlikovala s srebrnim in zlatim zna- kom za kinološke zasluge. Za zavze- to delo v matični LD in njegov pri- spevek h gojitvi divjadi je dobil več družinskih priznanj ter plaketo.

Ob tvojem življenjskem jubileju, dragi Branko, in za vse, kar si v 50 letih prispeval lovstvu in naši LD, ti izrekamo zahvalo in ti želimo, da bi tudi v prihodnje še dolgo aktivno so- deloval pri delovanju LD in nam dajal zgled.

LD Jamnica – G. R.



Lovski tovariš in prijatelj **Franc Žejn** je 20. 10. 2008 praznoval svojo 80-letnico. Rodil se je leta 1928 na Hardeku, poklic trgovskega poslovo- dje pa je vse do upo- kojitve opravljal v trgovskem podjetju Mercator - Zarja v Ormožu.

V LD Ormož je vstopil leta 1953. Ni bil samo pravičen lovec in dela- ven član zelene bratovščine, ampak je rad pomagal tudi pri vzgoji mladih lovcev, da so le-ti postali pravi goji- telji divjadi in dobri lovski tovariši ter prijatelji.

V matični lovski družini so mu bile zaupane različne funkcije: bil je član Upravnega odbora LD v času od 1965 do 1975, od leta 1975 do 1987 je bil predsednik NO LD, eno man- datno obdobje pa je bil predsednik disciplinske komisije. Dolga leta je bil tudi predsednik komisije za oc- nejvanje škode zaradi divjadi.

Leta 1983 je opravil izpit za lov- skega čuvaja. Zaradi svojega priza- devanja, dela na področju gojitve divjadi, je bil leta 1988 odlikovan z znakom za lovske zasluge, leta 1994 pa z redom za lovske zasluge III. stopnje.

Francček, za tvoj okrogli jubilej in 55 let lovstva ti lovski prijatelj želi- mo obilo lepih trenutkov, poveza- nih z lovom. Skupaj s prijatelji in tvojimi dragimi domačimi preživi še veliko mimih in lepih let.

LD Ormož – B. M.



V začetku decem- bra (7. 12. 2008) bo praznoval vi- soki življenjski ju- bilej, 80-letnico, **Janez Klun** iz Ribnice.

Ljubezen do narave in divjadi je Janez podedo- val po svojem starem očetu, ki je bil generacijski sopotnik enega od po- budnikov in ustanoviteljev nastaja- nja slovenske lovske organizacije, Jožeta Rusa - Žagnjega Johana.

Mladega gradbenega tehnika je

Lovska družina Ribnica sprejela v svoje vrste 10. junija 1947, od takrat pa je neprekinjeno njen član kar 62 let. Poklic in delo sta določala slu-žbovanje v različnih krajih, v tujini in doma, kjer so ga kot gosta prijazno sprejeli v Vuzenici in drugih loviščih na Koroškem in Štajerskem ter v Me- dimurju. Del Janezovih spominov je povezan tudi s Krškimi poljem in Bu- šečo vasjo s »Klunovimi toplicami«, last njegovega sorodnika.

Živo se spominja svojih lovskih začetkov in izobraževanja predvsem prek glasila Lovec in knjige Naš lov. Bil je tudi naš blagajnik (1978 do 1980) in starešina v letih 1989 do 1990. Za brak-jazbečarje ga je nav- dušil legendarni lovski čuvaj Franc

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

95-letnico
Franc Žejn, LD Pivka

90-letnico
Ivan Pušnik, LD Braslovče
Janez Strmec,
LD Šmartno pri Litiji

85-letnico
Franc Borštnar, LD Trebnje
Stanislav Gregorič, LD Gradac
Anton Lešnik,
LD Gaj nad Mariborom
Srečko Turk, LD Mala Gora

80-letnico
Ernest Bransberger,
LD Cankova
Jože Farčnik, LD Udenboršt
Vincencij Gorše, LD Dolenja vas
Ivan Jelenc, LD Selca
Anton Koroš, LD Libeliče
Franc Laubič, LD Dramlje
Anton Logonder, LD Križna gora
Pavel Logonder, LD Križna gora
Simon Mlakar, LD Krško
Franc Obreza, LD Golavabuka
Martin Pirečnik,
LD Rečica ob Savinji
Milan Slanovec, LD Kamnik
Venceslav Sušnik, LD Lukovica
Martilda Šoba, LD Makole
Anton Štimec, LD Osilnica
Ivo Vedenik, LD Prebold

75-letnico
Francišek Ačko, LD Poljskava
Slavko Čink, LD Školj - Brje
Franc Čuk, LD Radenci
Franjo Deutchbauer,
LD Ljutomer
Fanika Goltnik, LD Vransko
Franc Horvat, LD Rače
Božidar Izlaker,
LD Šmartno pri Litiji
Pavle Jeršin, LD Velika Loka
Jožef Kastelic, LD Trebnje
Ivan - Stanko Kravanja,
LD Bovec
Franc Mrzlikar,
LD Gorenje Jezero
Anton Oblak, LD Grahovo
Franc St. Ojsteršek,
LD Podsreda
Adolf Pahor, LD Fajti hrib

Škulj, pozneje pa se je odločil in sko- raj vse življenje vodil in tudi vzrejal kratkodlake jazbečarje. S tem je po- vezana tudi pobuda in gradnja umet- nega rova v našem lovišču, ki jo je vodil prav Klunov, po domače Kova- čev Janez. Janez je človek umirjene narave ter preudarnih besed in de- janj. To, da se je za odstrel srnjaka odločal le na vsake 2 do 3 leta, je več kot zgovoren dokaz, da je temu res tako. Ribniški lovci se pridružujemo čestitkam ob njegovem jubileju z že- ljo, da bi bil naš Janez še naprej reden udeleženec skupnih lovov. Predvsem mu želimo zdravja in obilo veselja s težko pričakovanim mladim jazbe- čarjem.

LD Ribnica – B. K.

Salvator Podgornik, LD Ljubinj
Ivan Podrzavnik, LD Remšnik
Jožef Pregrad, LD Plešivica
Emil Pugelj, LD Bukovca
Anton Puppis, LD Logatec
Jurij Rozman, LD Tržič
Ernest Sajovic, LD Izlake
Jožef Smolič, LD Mirna
Alojz Šikar,
LD Paloma - Sladki Vrh
Jože Špilak, LD Mlajtinci
Pavel Svab, LD Vitanje
Oktavij Toškan, LD Marežige
Pavel Trček, LD Vrhnik
Štefan Vukan, LD Apače
Jože Zadnikar, LD Tomišelj
Jožef Zavnjak, LD Tabor - Erzelj
Albin Zlatič, LD Bukovca
Mirko Zupančič, LD Otočec
Pavel Žakelj, LD Šentjošt

70-letnico
Vera Arnuš, LD Boč na Kozjaku
Jožef Bauman, LD Cirkovce
Andrej Bitenc, LD Laze
Jože Bregant, LD Mira Peč
Anton Čož, LD Kresnice
Franc Dečman, LD Duplek
Josip Došen, LD Krka, Goričko
Anton Gorjanc, LD Pivka
Jakob Gorjanc, LD Hrenovica
Janez Gumilar,
LD Prosenjakovci
Vincenc Jagodic, LD Vodice
Ivan Jazbec, LD Jezero - Komen
Janez Klemenc, LD Kamnik
Viljem Kristančič, LD Fajti Hrib
Stanko Krošelj, LD Globoko
Albin Lah, LD Raša - Štorje
Zvonimir Lorbek, LD Hoče
Jožef Lunežnik,
LD Šmartno na Pohorju
Anton Mlakar, LD Jelenk
Franc Napret,
LD Rečica pri Laškem
Marjan Oblak, LD Vodice
Leon Palčič, LD Medvode
Ernest Plazar, LD Boštanj
Anton Polanc, LD Prežihovo
Štefan Sagadin, LD Poljskava
Albin Sajnk, LD Jurklošter
Aldo Sedej, LD Idrija
Franc Skok, LD Dekani
Ferdinand Stopar,
LD Podčetrtek
Aldo Zlatič, LD Izola

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.



Foto: J. Pap

V pogonu je potrebno veliko znanja, pa tudi imeti nalet!

Nedelja, 16. 11. lani, je bilo. Sončno jutro z rahlo burjo, kar obetavno vreme je bilo za uspešen lov članov **LD Tabor - Dornberk**, skupine Branik. Le 16 zbranih lovcev niso bili pravi porok za uspeh, a pri vseh je bilo opaziti optimizem in občutek po pričakovanem lovskem uspehu.

Gospodar je skrbno pripravil načrt pogona in določil lovovodjo ter preostale pomočnike in naloge razdelil posameznikom. Naš cilj so bili divji prašiči, saj se nam je letos zaradi njihove številčnosti škoda kar podvojila. Območji lova sta bili načrtovani in povezani z največjim pojavom škode. Prvi pogon ni bil uspešen, vendar so sledovi divjih prašičev dokazovali veliko prisotnost te divjadi. Po lovski malici je padla odločitev, da opravimo še drugi pogon med vasjo Vrh in reko Vipavo oziroma vasjo Batuje. Ko so bila mesta lovcev na stojniških zasedena, so gonjači s štirinožnimi pomočniki začeli s svojim

delom. Razdraženost psov, vztrajen in srdit lajež, na trenutke tudi boječ, sta napovedovala, da se bomo na tem območju le srečali z divjimi prašiči. V pritisku je sodeloval tudi starosta naše skupine (vendar ne po letih, temveč po lovskem stažu), **Marjo Birsa**. Njegov pasji pomočnik, nemški prepeličar Caj, je imel že boleče in resno srečanje s prašiči; tako resno, da mu je ostala poškodba desne zadnje noge. Kljub manjši invalidnosti Caj še vedno opravlja svoje naloge skrbno in zelo dobro ter je uspešen pomočnik svojemu gospodarju.

Gonjači so se prebijali skozi gosto podrast in bodeče robidovje, ki je na nekaterih mestih debelo kot palec in neprehodno brez pomoči mačete, škarij in delovnih rokavic. Pasji lajež, ki se je ustavil in potekal na mestu, je potrjeval, da so v podrastu psi obkolili prašiče. Lovec Marijo je imel veliko srečo; ko so psi preganili prašiče iz robidovja, je stal na manjši čistini in »spregovorila« je njegova dobra stara kragujevčanka, kal. 8 x 57 IS, seveda opremljena z optično piko. Za nas, mlajše lovce, ko smo le poslušali poke in repetiranje – po-

novno polnjenje puške – je bilo vse to nevidno. V dobrih dveh minutah je odstrelil tri mladiče – ozimce, težke od 17 do 22 kg. Kot v filmu, bi kdo rekel. In takemu mojstru »klobuk dol«! Naš Marijo je znan kot »zagnan« in vesten lovec, obenem pa velik ljubitelj orožja. Povrh vsega je tudi dober strelec. Pod Vrhom, v svoji rojstni vasi, je v mladih letih prebrskal vse kaverne, da bi našel kakšno orožje, ki je ostalo

od vojne. Velikega uspeha ni imel, vendar je bila njegova strast vseeno potešana.

Po končanem lovu sta vodja lova Adam Plahuta in gospodar LD poskrbela, da so bile opravljene vse predpisane družinske in druge administrativne formalnosti ter smo prašičem odvzeli kri za veterinarsko analizo. Sledilo je še zadnje dejanje – pozdrav lovini, ki je bil zaradi uspeha sproščen in začinjen z obilo ve-



Foto: B. Birsa

Uplenitelj Marjan Birsa prejema lovski blagor za tri uplenjene ozimce v enem pogonu.

selja. Še prijetnejše vzdušje se je razvilo v lovski koči na zadnjem pogonu, ko so na dan privrele tudi druge vesele prigode naših lovcev.

Pred dobrim letom sem opisal lov na Čuku, ko je bil naš nekdanji tajnik **Edvin Birsa** enako uspešen, zdaj pa je to ponovil **Marijo Birsa**. Kdove, se sprašujem, ali bo kdaj na vrsto prišel tudi **Boris Birsa**. Da ne bo pomote: nismo si v sorodu, smo si pa med seboj dobri lovski tovariši. Čestitali smo Mariju za lekcijo dobrega lovca in strelca ter mu zaželeli še veliko uspešnih nedeljskih skupnih lovov.

Boris Birsa

*kaverna = mesto za shranjevanje orožja, vkopana v zemljo ali vklesana v kamnito steno

Doslej edino reševalno vozilo za poškodovane in bolne živali v Sloveniji

Dvanajstega novembra so v Veterinarski bolnišnici Šentjur javnosti in tamkaj zbranim novinarjem predstavili prenovljene prostore in posodobljeno opremo. Zaradi razširitve programa na interno veterino in kirurgijo za male živali so obstoječo opremo posodobili še z novim veterinarskim laboratorijem, digitalnim ultrazvokom in prenosnim rentgenom, hkrati pa so posušeno prenovili prostore. Predstavili so doslej v Sloveniji tudi edino reševalno vozilo za prevoz poškodovanih ali bolnih živali.

Veterinarstvo Šentjur deluje že od leta 1957, kot d. o. o. pa že enajsto leto in ima kar sedem zaposlenih strokovnjakov. Njegova glavna dejavnost je preventivno in kurativno terensko in ambulantno zdravljenje velikih domačih živali, opravljajo pa tudi veterinarske storitve za male živali, in sicer koncesijsko cepijo pse, ambulantno zdravijo interne bolezni, novost pa je oddelek za kirurgijo za male živali – diagnosticiranje in operativni posegi. »Zaradi uvedbe novega programa smo se odločili za posodobitev opreme in prenovitev prostorov Veterinarstva Šentjur. Dosedanja oprema nam namreč ni omogočala opravljanja kirurških posegov in laboratorijskih preiskav za male živali. S tem sledimo našim postavljenim ciljem, saj želimo v prihodnjih letih po-



Notranjost veterinarsko opremljenega reševalnega vozila bolnišnice Šentjur

stati ena izmed vodilnih veterinarskih ustanov za male živali v Sloveniji in ohraniti kakovostno zdravstveno oskrbo velikih živali v Savinjski regiji,« je o novih pridobitvah povedal direktor Veterinarske bolnišnice Šentjur, **Matej Zupanc**, dr. vet. med.

Zaradi celovitejših ponudbe storitev so se v Veterinarski bolnišnici Šentjur odločili za nakup reševalnega vozila za živali. To je Volkswagnovno vozilo na štirikolesni pogon, primerno tudi za hribovita območja. »Zanj smo se odločili zaradi želje ponuditi kar najbolj kakovostne veterinarske storitve. Reševalno vozilo za prevoz poškodovanih ali bolnih malih živali Veterinarske bolnišnice Šentjur je zaenkrat edino tovrstno v Sloveniji, kar nas uvršča med pionirje na tem področju. V vozilu ima vso potrebno opremo za nudenje nujne veterinarske pomoči. Opremljeno je tako z EKG-jem, kisikom, vakuumsko blazino, prav tako ima spremlja-joči veterinar v njem možnost dajanja infuzije. V njem so nosila in kletka ter ustrezen prostor za lastnika, ki lahko žival tudi spremlja,« je še povedal direktor Zupanc.

Storitev prevoza malih živali je samoplačniška. V primeru, da lastnik poškodovane ali bolne živali ne more pripeljati na veterino, jih lahko pokliče in naroči prevoz. Reševalno vozilo odpelje žival od doma ali s katere druge lokacije. Veterinar jo ustrezno oskrbi in pripravi za prevoz. Sledi prevoz poškodovane živali v Veterinarsko bolnišnico, po želji jo lahko spremlja tudi lastnik. Podoben postopek je pri prevozu oskrbljene živali nazaj na dom, predvsem po različnih

operacijah. Reševalno vozilo za živali ni namenjeno zgolj intervencijskim prevozom, temveč tudi opravljanju povsem običajnih ambulantnih veterinarskih storitev na terenu, kot so cepljenje živali, redni pregledi itn.

B. L.

Veterinarska bolnišnica Šentjur,
tel.: (03) 749 3210;
GSM: 041/370 568;
e-naslov: veterinarstvo.
sentjur@siol.net

Pirnatova umetniška upodobitev medveda (v bronu) - darilo LZS

Livarski mojster **Borut Kamšek**, lastnik družinskega podjetja **Livartis, d. o. o.**, iz Volavlj je 27. 11. 2008 Lovski zvezi Slovenije podaril bronasto skulpturo sedečega medveda, delo priznanega slovenskega akademskega kiparja **Janeza Pirnata**. Umetniško delo, visoko 35 cm, je nastalo kot osnutek večje skulpture, ki jo je LZS postavila v Tehniškem muzeju Slovenije v Bistri 11. 10. 2000 ob zaključku šestletnega raziskovalnega projekta medved.

Mojster Kamšek izhaja iz znane slovenske livarske družine. Mojstrstva obrti se je izučil v očetovi livarni v Zgornjem Kašlju. Samostojna livarska dejavnost v družini je stara 35 let, mojster Borut pa lastno delavnico v Volavljah upravlja že 15. leto. Delavnica je specializirana samo za odlivanje umetniških del po postopku izgubljenega voska. Za LZS je odlil že reliefno ploščo za pročelje vile Zlatorog (Hribar/Lovrenčič, 1999) in omenjeno bronasto plastiko medveda v Tehniškem muzeju Slovenije v Bistri. V pestri zbirki tovrstnih



Medved, umetniško delo akademskega kiparja Janeza Pirnata

Foto: G. Bolčina – Diana

del je tudi obnavljanje bronastih skulptur ob vhodu v parlament RS. Podjetje Livartis odliva dela številnih najuglednejših slovenskih kiparjev. Mojstru Borutu Kamšku se za darilo najlepše zahvaljujemo.

Gregor Bolčina

Naša prva lanska skupna jaga

19. vinotok 2008: Travniki, pokriti z mrazom, so napovedovali hladno jesensko jutro. Ker pa se je počasi že kazalo sonce, se je napovedoval lep prvi skupni lov LD Pristava.

Skupaj s sinovoma smo se peš odpravili na zborna mesto. Vsak s svojim nahrbtnikom z obvezno

pozdrav lovini smo predse položili kar štiri poljske zajce in dve šoji. Glede na zdajšnjo številčnost male divjadi v naših loviščih menim, da smo bili z rezultatom lova lahko vsi zadovoljni.

Vsi smo bili veseli, da se je prvi skupni lov končal brez morebitnih neljubih dogodkov. Skupaj smo se fotografirali, nato pa nadaljevali druženje na zadnjem pogonu ob kozarčku domačega, kjer smo izmenjali občutke o lovskem dogajanju tistega dne. Vse je bilo še posebno nekaj novega za moja mala nadebudneža, za katera upam, da bosta šla po očetovih »lovskih stopinjah« in nadalje ohranjala lovsko tradicijo ter skrbela za našo divjad.

Mihec Počivalšek
LD Pristava



Udeleženci lanskega prvega skupnega lova na malo divjad v lovišču LD Pristava

malico in signalnim brezrokavnikom, jaz pa še s šibrenico in pasom z naboji. Na zbornem mestu, imenovanem Smrdljiva voda, v kraju Hajnsko je bilo že zbranih nekaj lovskih tovarišev. Do devete, ko smo začeli, se nas je zbralo kar 18. Brez obveznih začetnih pozdravov in po stari lovski navadi prijateljskih stiskov rok ni šlo. Tam sta bila tudi igri-va in neutrudna prepeličarka Dina vodnika **Tončka Čokelca** in resasti jazbečar Aso **Frančka Stropnika**. Po skupnem pozdravu in uvodnih besedah lovovodje ter gospodarja smo se razdelili v pogon in na stojišča ter se podali dnevu in novim doživetjem naproti. Pot nas je vodila prek hribov in dolin krajev Hajnsko in Nezbiše, kjer smo imeli malico, nato pa naprej v Jerčin, Pristavo pri Mestinju in nazaj v Hajnsko. Dan se je že krepko prevesil v popoldan, ko smo se vsi zbrali pred Stropnikovim vikendom. Za

Včasih je bilo več prijateljstva in medsebojnega razumevanja ...

Jože Kapel iz Poličkega Vrha pri Jarenini v Slovenskih goricah je 22. novembra praznoval 95. rojstni dan. Ob visokem jubileju je prejel številne čestitke in pozdrave, ki jih je bil izjemno vesel. Še posebno ga je razveselil obisk pesniškega župana **Venčeslava Senekoviča** in njegovih lovskih prijateljev, na čelu s starešino Lovske družine (LD) Pesnica - Jarenina **Igorjem Prahom**. V lovski delegaciji sta bila še nekdanja dolgoletna funkcionarja te LD **Ivo Šabeder** in **Slavek Polanec** ter tajnik LZ Maribor **Andrej Ivancič**. Lovci so mu izročili priložnostno darilo in se mu zahvalili za velik osebni prispevek k razvoju LD Pesnica - Jarenina.



Lovska delegacija je obiskala in voščila 95-letnemu zaslužnemu lovcu Jožetu Kaplu, ki jim je povedal, da je bilo včasih med lovci veliko več iskrenega tovarištva in razumevanja.

IZJEMNA TEŽA LANŠČAKA

11. 10. 2008 je v lovišču LD Pišce v ZLD Posavje, na južnih pobočjih pogorja Orlice, **Damjan Rožman**, revirni gozdar Zavoda za gozdove OE Brežice in hkrati tudi lovec, uplenil divjega prašiča – lanščaka, ki je iztrebljen tehtal kar neverjetnih 142 kg. Bil je popolnoma zdrav, imel je že precejšno zalogo maščobnega tkiva, kar je razvidno s fotografije. Čekani so dolgi 16 cm. Starost, ker je bil uplenjen prašič izjemno velik, je pomagal oceniti tudi predsednik Komisije za pregled odstrela uplenjene divjadi in oceno trofej pri Posavskem OZUL, **Niko Marn** st. Kaj je uplenjeni lanščak počel v svojem življenju, da se je lahko razvil v takšnega orjaka, lahko le ugibamo ... Najverjetneje je predvsem jedel in spal.



Okuhana čeljust je potrdila, da je bil res še lanščak.

Kapel je s svojo zavidljivo starostjo med najstarejšimi slovenskimi lovci in je bil tudi med ustanovitelji LD Jarenina leta 1945, ko je postal lovec. V lovstvu je doslej opravljal številne odgovorne funkcije in si vedno prizadeval za spoštljiv odnos do narave. Zavzemal se je za pravo lovsko tovarništvo in iskreno prijateljstvo, ki ga zdaj včasih pogreša. Leta 1954 je sodeloval pri združitvi LD Jarenina in LD Pesnica v enotno LD Pesnica, ki se je leta 1995 preimenovala v LD Pesnica - Jarenina. Na lovstvo ga vežejo lepi spomini, je dejal ob obisku prijateljev na njegovem domu, kjer preživlja jesen življenja. Zdravje mu še kar služi, le na lov ne more, ker ga preveč bolijo noge. Nazadnje je bil na lovu pred 4 leti. Vedno ga je vleklo spogledovanje z zvitorepkami, rad pa se je udeleževal tudi skupnih jesenskih lovov. Včasih so se ti lovi zavlekli, nam je povedal in dodal, da je bilo takrat več časa in tudi več medsebojnega razumevanja. Veliko so mu pomenili sprehodi lovišču, v katerem je skrbel za urejenost lovskih naprav in za zimsko krmiljenje divjadi.

Vodstvo LD Pesnica - Jarenina se mu je ob jubileju iskreno zahvalilo za njegovo predano in požrtvovalno delo v zeleni bratovščini, saj je bil več mandatov član Upravnega in Nadzornega odbora LD, vodil je komisijo za popis škode od divjadi in deloval v drugih organih te LD. Predvsem pa je z osebnim zgledom pomagal utrjevati spoštovanje in ugled lovstva v javnosti, kar mu je vedno uspevalo. Lovci so 95-letnemu ustanovitelju zaželeli predvsem veliko zdravja in dobre volje.

M. Toš

Predstavitve sokolarstva in prvega lova s sokoli v Pomurju

Predstavili ptice ujede, izurjene za sokolarjenje

Slovenska zveza za sokolarstvo, Sokolarstvo Pomurje in Zveza turističnih in kulturnih društev Beltinci so v beltinskem parku ob močnem gradu pripravili predstavitev svoje dejavnosti – sokolarstva, ptic ujede, s katerimi je mogoče sokolariti. Ob tej priložnosti so predstavili prvi lov s sokoli v Pomurju. Vse to je potekalo na



Na prvem lovu s sokoli v Pomurju so sokolarji v Beltincih predstavili kar nekaj sokolov. Za to priložnost mora biti dobro uigrana naveza: človek – pes – ptica.

območju Gomilic in Gančan. Za to priložnost so v Beltincih predstavili tudi ptice sokolarjev. Na zanimivi prireditvi v Beltincih se je javnosti predstavilo kar 14 lastnikov sokolov, ki so se za to priložnost oblekli v posebna »sokolarska praznična oblačila«, v posebne kostume.

Rdečo nit sokolarstva so popestrili Prekmurški rogisti s svojimi nežnimi lovskimi melodijami. Sicer pa, kot so povedali v Beltincih, se je lov s sokoli razvil v Aziji, v Evropi pa je ta lov razširjen kot športna dejavnost, kajti na tak način se povežeta lovec in narava ter ptica. Sokolarji pri svoji obliki lova ne uporabljajo strelnega orožja, ampak le pripomočke sodobne elektronske tehnike. V Evropi je sokolarstvo začelo zamirati v drugi polovici 18. stoletja. V Sloveniji je sokolarstvo staro že okrog 800 let, vnovič pa se je začelo obujati okrog leta 1980. Dandanes zveza združuje štiri sokolarska društva. Sokolarji so v Beltince prinesli na ogled sokolarske ptice, domorodne vrste, vzgojene v domačem okolju.

Tako je v Evropi v zadnjem času celo izumrla ptica – sokol selet, in sicer zaradi uporabe pesticidov v kmetijstvu. Sokoli namreč skrbijo za ravnovesje vrst v naravnem okolju. V sokolarstvo zvezo je vključenih okrog 100 članov, od katerih jih je kar 50 sokolarjev, ki so dejavni v štirih društvi, in sicer v Pomurju, na Štajerskem, Notranjskem in Gorenjskem. Pomursko sokolarstvo deluje od leta 2006, vanj pa je vključenih devet članov, pri čemer imajo trije sokolarske ptice. Ptica, ki jo član goji za namene sokolarstva, mora

namreč leteti vsak dan, kajti le na tak način si pridobi psihično in telesno kondicijo za letenje, nastopanje oziroma tekmovanje.

Bojan Žerdin

Zazriva, rehabilitacijski center za ujede na Slovaškem

Letošnje poletje sem nekaj dni preživel v rehabilitacijskem centru za ptice ujede v Zazrivi v Nacionalnem parku Velika Fatra na Slovaškem. V Zazrivi imajo veliko izkušenj s ponovnim vključevanjem ujed v naravo, saj v zavetišču v oskrbo sprejmejo tudi več kot 30 planinskih orlov na leto, ki jih dobijo s širšega

območja treh držav: Slovaške, Češke in tudi Poljske (Zakopani). Posredovali so mi njihove izkušnje, ki jih imajo s ponovnim vračanjem mladih planinskih orlov v naravo.

Od leta 2000, ko so začeli s sistemskim spremljanjem stanja (monitoringom) te vrste, so v zavetišče sprejeli in pozneje v naravo vrnili 36 mladih planinskih orlov. Vse izpustitve, razen ene, so bile uspešne. Uspešnost vračanja zagotovijo tudi tako, da vsakega izpuščenega orla opremijo z manjšim radiooddajnikom z anteno, velikosti 3 x 1 cm, ki ga namestijo na repno pero. S pomočjo oddajnika je mogoče spremljati uspešnost izpustitve naslednjih 6 mesecev oziroma, dokler orel ne zamenja repnega peresa. Tudi na Slovaškem so prvi poleti mladih orlov lahko negotovi in nekateri imajo lahko malo nesreče; tako kot jo je imela mlada orlica v bližini Škofje



Rehabilitacijski center za ujede – Zazriva na Slovaškem



Mlad planinski orel s poškodovano perutjo v rehabilitacijskem centru v Zazrivi

Loke. Mladi orli prvi polet pogosto končajo v dolini oziroma na neprimernih mestih, kjer bi lahko ponovno hitro vzleteli. Opazili so, da jih v takih primerih starši spremljajo, nahranijo, mladiči pa se pogosto tudi sami in peš povzpnejo na primerno mesto, od koder lahko vzletijo. Na tleh so mladiči lahka tarča raznih plenilcev, kot so lisice in potepuški psi. Včasih mladiči pristanejo tudi na takih mestih, kjer jih starši ne morejo oskrbeti s hrano, npr. bližina prometnih cest ali naselja. V takih primerih mladiči zaradi poskusov poleta izgubijo veliko energije, oslabijo in se izčrpajo. Če jih zajame še obdobje slabega vremena, se lahko podhladijo in poginejo. Rehabilitacijski centri za ujede in druge pomoči potrebne živali so sestavni del aktivnega varstva in ohranjanja narave v razvitih državah. V tujini je v navadi, da imajo takšni centri dobro vzpostavljeno sodelovanje ne samo s strokovnjaki in strokovnimi ustanovami, ampak tudi z interesnimi združenji, kot so denimo ornitologi in lovci.

Mag. Ivan Ambrožič

Trofeje in trofeizem

»Da so se pravi lovci ubra-
ali divjega lovca, so na
svoje lovske kočice obešali jelenje
ali srnjačje rogove. V bližino
take kočice si divji lovec ni upal,
ker bi si v rogovju raztrgal svojo
dušo ...«, je Jože Tomažič zapi-
sal v *Bajkah o gradišču v Pohor-
skih pravljicah*, izdanih leta 1942.

Trofeja. Del ali delček telesa neke pravično uplenjene živali. Ta del pa je trofeja samo za uplenitelja živali. Za druge je zgolj neko srnjačje, jelenje ... rogove, roglji gamsa ali pa tudi suljičica kljunača, košutini prodniki ... Trofeja je povezana le z upleniteljem. To pravilo in dejstvo se vleče že iz davne prazgodovine, ko so ljudje menili, da imajo deli močnih ali nevarnih živali (predvsem tistih, ki so jih ulovili težko in z veliko mero nevarnosti za svoje življenje) čudežno moč, ki od domovanj odvrača vse slabo. To so naši Pohorci vtakli tudi v svoje pravljice.

Z razvojem orožja in optike v zadnjih stoletjih se je nevarnost na lovu neprimerljivo zmanjšala. Skoraj zanesljivo so dandanes najnevarnejše živali v gozdu klopi. Srednjeevropski prostor, kamor kot dediščina Avstro-Ogrske spada tudi naše lovstvo, pa je v zadnjih 150 letih »kult trofeje«

povzdignil pod samo nebo! Prve razstave trofej datirajo v drugo polovico 19. stoletja. Najprej so uplenitelja oblikovali stihjsko. Pač glede na vtis, ki ga je napravila njegova trofeja (verjetno je kdaj pa kdaj temu botroval tudi vpliv oz. imenitnost uplenitelja!?). Kmalu, že konec 19. stoletja, pa so se pojavile prve pobude in formule za enotno ocenjevanje trofej. Tovrstna prizadevanja so dosegla svoj vrh leta 1937, ko je posebna komisija CIC oblikovala in pripravila ocenjevalne formule, ki so z manjšimi popravki v uporabi še zdaj.

Kljub vsem pozitivnim posledicam neprekinjenega in enotnega ocenjevanja trofej se je s tem nehoti razmahnil tudi t. i. »trofeizem«, po domače: pehanje za čim močnejšimi rogovi, roglji, čekani divjega prašiča itn. ... Lovci se vse pogostejše pogovarjamo samo še o točkah CIC. Pravila in pogoje odstrela rogatega dela neke populacije smo izpili do skrajnosti (z vsemi mehanizmi in kazenskimi ukrepi vred). Mulasti del populacije (navadno mladiči in ženski osebki) pa – »ni važno?!?!«. Še več: mladičev tudi ne odstrelujemo tako, kot je prav, na začetku lovne dobe, »ker so še »prelahki« (?) Proti koncu decembra pa vložimo vse napore, da bomo sploh uspeli izpolniti načrt odstrela (saj smo rogati del 100 % odstrelili in ga je nujno treba »pokriti«), tudi ni pomembno, kolikšni (razviti) so mladiči, mladice ali srne?!?. Srnam se verjetno kolca, da si lovci nismo izbrali še katerega dela njihovega telesa za trofejo (ki bi bil merljiv in ki bi jih razvrščal vsaj v kategorijo A ali B, če bi bilo le mogoče pa tudi v C) in bi bile tako vsaj nekatere bolj ali manj varne pred histeričnim izpolnjevanjem načrta v zadnjih dneih lova nanje.

Strast do zbiranja starin me kdaj pa kdaj zanese tudi na ljubljanski boljši trg. Še ne tako davno nazaj sem med starimi »piskri in rešeti« opazil troje gamsjih rogljev. Roglji triletne kozice in kože v šestem letu so bili zelo sveži, s snežno belima deloma lobanj in vzornom pripravljeni, vendar brez podložne deščice. Zelo zasmoljeni roglji gamsjega kozla in delček lobanje pa so pričali, da je gams zapustil svoja pasišča že pred časom, saj je bila kost že pergamentno rjavkaste barve. Pritrjeni so bili na podložno deščico iz tisovine, okrog rogljev pa je bila namotana zelena vrvica z bronasto medaljo Lovišča Triglav - Bled (zdaj Tri-



Foto: G. Bolčina

Uradna značka mednarodne lovske razstave v Berlinu leta 1937, na kateri so bile prvič uporabljene tako imenovane CIC-ocenjevalne formule, ki so z manjšimi popravki v uporabi še zdaj.



Foto: G. Bolčina

Utrinek z boljšjega trga v Ljubljani. 12,5 € (~ 3000 nekdanjih slovenskih tolarjev) za posamezne roglje.

glavski narodni park). Čeprav nisem imel namena, da bi jih kupil, sem nagovoril prodajalca in ga vprašal po uplenitelju in ceni. Upleniteljeva duša se je menda pred nedavnim sešla z dušami teh gamsov, domači pa za ohranjanje trofej niso zainteresirani. Cena? 12,5 € (~ 3000 nekdanjih slovenskih tolarjev) za posamezne roglje.

Naslednji dan mi trofeje z »boljšjaka« niso dale miru. Najprej sem pogledal Cenik za tuje lovske goste. Odstrel gamsa z roglji v bronu, torej z najmanj 100 točkami CIC, stane kar 1.460 € + 50 € dnevne lovne pristojbine. Poklical sem nekaj preparatorjev in vprašal, koliko računajo za pripravo gamsovih rogljev. Cene so se gibale okrog 12,5 € (~ 3000 SIT), kar je – za potrebno delo v kombinaciji s sitnostmi v majhnem stanovanju in najpogostejše še z nerazumevanjem domačih – razumna cena (osebno sicer zagovarjam, naj uplenitelj sam pripravi trofejo svojega plena, vendar marsikdo za tako delo

nima ustreznih možnosti ...). Torej, roglji gamsa, katerega odstrel bi stal najmanj 1.510 €, pripravljeni in tudi pritrtjeni na podložno deščico, s pripeto medaljo, so postali naenkrat 120-krat cenejši (ko uplenitelj ni več med živimi) – vsakdo jih lahko dobi za borih 12,5 € (~3000 SIT)?? Kako je vendar to sploh mogoče?

Preberimo ta stavek še enkrat: »Torej, roglji gamsa, katerega odstrel bi stal najmanj 1.510 € ...« Roglji: odstrel. Roglji = kos lobanjske kosti in roževine, odstrel = spomini na lovske pohode, vloženi trud, občutki ob gibanju in občudovanju narave v gorskem svetu, morda na začetne neuspehe, nepozabna jutra, lovsko tovarištvo spremljevalca ... in na koncu lovsko pravičen odstrel divjadi ter pridobljena trofeja, ki nam je ostala kot spomin na lov na tisto žival. No, ob tem je »lov« v oborah za pravega lovca kupovanje ljubezni v rdečih četrtilih, »lov« v premajhnih oborah pa spominja že kar na onanijo!

Dragi lovski tovariši, te vrstice sem napisal zato, da bi vas spomnil in položil na vašo dušo, naj vam ostanejo spomini na neki lov čim lepši, kajti le spomini vam bodo prava in dejanska vrednost trofeje. Naj vam to ne bo le spomin na neki nezakoniti strel iz avta v soju žarometov, morda na strel v blatnem vrtilčku, ki naj bi bil »obora« ... Čar lova in vrednost trofeje odkrivajte le in zgolj na pravem lovu, ne samo v močni trofeji! Naj nam bo trofeja začetnica za čim več lepih spominov na pravi lov! Pogosto je močnejši trofejni del živali res povezan s starostjo živali, starost pa z izkušnjami, ki vplivajo na zapletenost in razburljivost lova. Posledično je lov zahtevnejši in dolgotrajnejši na neko divjad povezan tudi z več občutki in spomini. Ob upleniteljevem pogledu na tako trofejo se poraja tudi sorazmerno več bogatih lovskih občutkov.

Spoštujem tudi lovce, ki lovijo lisice in sive vrane. Obe živali sta lovsko zahtevni (če morda vrane na začetku ne, pa vsaj po nekaj izkušnjah s pokom), posebni trofeji (zdaj, ko krzno ni več tako v modi, je odiranje in strojenje lisic prej delo in izguba), ne pa da bi še kaj dali lovcu. Lov nanju je zaradi njunih izostrenih obrambnih čutov in »intelligence« že pravi izziv. Ne omenjajmo še dejstva, da poleg človeka in (s človeškega vidika krutih) boleznimi nimata resnejšega naravnega sovražnika. Glede na njun vpliv v naravi je njuno dodatno uravnavanje številčnosti nujno potrebno. Zainteresiranost lovcev za lov nanju pa se vseeno vztrajno manjša. Ali k temu res botrujeta predvsem padec cen kožuhovine in ukinitve »točk« za krepelje?

Zgodba z boljšega trga ni osamljena. Tisti roglji so imeli še srečo; saj so vseeno nekje le končali, kajti znane so mi tudi slovenske zgodbe o polnih kontejnerjih trofej, ki so končali na deponiji. Časi zgodbic o petičnih tujcih, ki »bodo prišli in odkupili trofeje«, so mimo! Samo na nemških spletnih straneh se na elektronskih avkcijah vsak dan konča na desetine dražb raznih rogovij jelenov, srnjakov, rogljev gamsov, rogov muflonov, čekanov, celo kakšen kozorog se najde vmes. A cene zanje so presunljivo; morda bi v trgovini več odšteli za podložno deščico, kot je končna cena prodajnega blaga marsikatere avkcije!

Gregor Bolčina,
LD Trnovo

Čevlji za vse lovške razmere

Globalizacija v svetu je tudi nam približala najboljše in najnovejše dosežke v lovski opremi, obleki in obutvi. Prav slednja je za dober, ugoden in varen lov še kako potrebna. Minili so časi, ko so ugledni čevljarski mojstri čevlje delali po naročilu, primerne za sredogorje in visokogorje. Tisti čevlji so bili težki, največkrat podkovani (okovani) in šele po urah nošnje so dobili pravo obliko. Zdaj lahko na trgu dobimo domače in tuje izdelke čevljarske industrije, ki kar tekmujejo v inovativnosti, udobju in tudi ceni. V naslednjih vrsticah bomo podrobneje opisali norveško obutve VIKING, ki jo v zadnjem času, po zaslugi uvoznika in distributerja podjetja KO - MO, d. o. o., z Raven na Koroškem lahko dobimo tudi v nekaterih slovenskih specializiranih trgovinah.

Že ime tovarne, ki se lahko pohvali s skoraj 100-letno tradicijo, pove, da prihaja iz Skandinavije, zato tudi večino svojih izdelkov prodaja na severu Evrope in v Rusiji, torej v ekstremno slabih vremenskih razmerah. Izdelki iz skupine VIKING, ki sodi med pet največjih izdelovalcev obutve GORE-TEX na svetu, sodijo v višji kakovostni razred. Za razliko od Skandinavije so pri nas približno 30 % cenejši kot v Skandinaviji in tako cenovno primerljivi z najkakovostnejšo obutvijo za prosti čas. Paleta izdelkov je zelo široka, omejili pa se bomo na izdelke za lov in prosti čas. Tu predstavljamo devet izvedb čevljev za pohodništvo in lov, pet pa jih je v posebnem programu LOV. Razlikujejo se po namembnosti, delno tudi po izvedbi oz. kombinaciji sestavnih delov, seveda pa tudi po imenih, kot so Lovec, Lovec PRO, Lovec gozdnih kur, Lovec na jele in Lovec ostrostrelec. Vsi čevlji oz. bolje škornji so izredno lahki, saj tehtajo le okrog 2 kg. V zgornjem delu so v celoti narejeni iz usnja ali v kombinaciji usnje-tekstil. Takšen čevljev je še lažji in namenjen daljšim pohodom, poleg tega je še dodatno toplotno obdelan. Posebnost je podplat UGC, ki so ga razvili v svojem razvojnem oddelku in s pomočjo poslovnih partnerjev. Sestavljen je iz štirih slojev s poliuretanskim srednjim delom, medtem ko je zunanji del podplata narejen tako, da je guma mehkejša, razvejano oblikovana,

oprijem pa drži na vse strani enakovredno. Za razliko od planinskih oz. alpinističnih čevljev, ki imajo trši, ojačan podplat, je lovski dokaj mehak, kar zagotavlja mehko in udobno hojo, saj tudi po večurnem pohodu noge ne bolijo. Oprijem je dober na skalnatem in gozdnatem terenu, še posebno pa se kakovost podplata izkaže pri hoji po terenu navzdol. Za zimske razmere so pripravljene posebni utori, ki s preprosto nameščenimi žeblički nadomeščajo dereze. Višina čevlja, že skoraj škornja, zagotavlja varen korak, saj daje gležnju potrebno trdnost, prav tako pa ščiti golen pred morebitnimi udarci vej ali kamenja. Jezik je povezan s čevljem, ojačan, kar daje nogi še dodatno oporo in zaščito. Zato pa se je treba pri obujanju nekoliko bolj potruditi, saj površnost ni mogoča. To velja tudi za zavezovanje, ki vzame več časa, vendar sta nato udobje in hoja veliko boljše. Nova spoznanja, ki so jih uporabili pri izdelavi obuvala, kot so uporaba posebnih izolacijskih materialov, GORE-TEX in zaščitnih mrežic, nogi zagotavljajo potrebno toploto, saj ne potrebujemo debelih volnenih no-

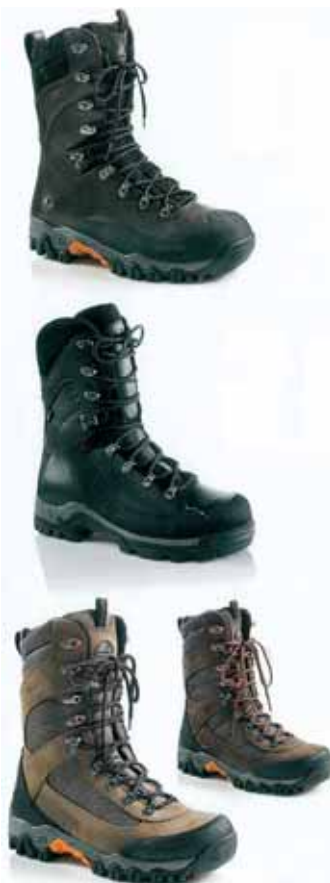
gavic, pač pa so dovolj že kakovostne nogavice iz sodobnih tkanin. Visoki čevljev (osnovna izvedba LOVEC) je v celoti iz usnja in je povsem vodo neprepusten. Mazanje z mastjo sploh ni priporočljivo, saj bi tako zaprli pore za prehod zraka in potem usnje ne diha. Primernejše je normalno čiščenje s ščetko in vodo ter uporaba primernih zaščitnih pršil.

Pri nas je mogoče kupiti visoki čevljev ali »škorenj« VIKING šele zadnji dve leti; doslej so prodali nekaj deset modelov. Lastniki so tudi po enem letu izjemno zadovoljni z njimi, saj so jih nekateri preizkusili v vseh letnih časih in razmerah. Eden takšnih je Sašo Zdovc iz Kotelj, predan in zavzet lovec od malih nog. Njegovo lovišče je nižinsko (močvirje, visoka mokra trava, blato) in gorsko (melišča, skalovje), tako da jih je v enem letu preskusil v spremenljivih vremenskih razmerah (temperatura, vlaga). Doslej je različne čevlje menjal skoraj vsako leto, saj so se hitro obrabili, bili so neudobni, puščali so vodo. Vedno pa si je želel na vsakodnevnih lovskih pohodih dobre lovske čevlje z največjo zaščito, udobjem in varnim korakom. Ob vseh naštetih prednostih obutve VIKING LOVEC (HUNTER) je Sašo v pogovoru še posebej poudaril zelo tih korak na različnih strukturah tal, kar omogoča uspešen lov tudi na zalaz. V dežju, soncu in snegu na Uršlji gori in po več prehojenih kilometrih sta bili nogi vedno suhi, brez potenja in bolečin. Čevljev mu je nudil pravo mero toplote, predvsem pa varen in tih korak v vseh vremenskih razmerah in na različnih terenih.

Škorenj sodi v višji srednji cenovni razred (priporočena cena je 199 €), vendar je razmerje med ceno in kakovostjo vsekakor na strani slednjega. Trenutno jih lahko kupite na Koroškem (trgovina Mojcasport) ali jih naročite pri KO - MO, d. o. o., Na Šancah 2, 2390 Ravne na Koroškem (tel.: 02/821-50-30). Prodajajo jih tudi v Šempetru in Rogiški Slatini, želijo pa jih ponuditi tudi v specializiranih trgovinah z lovsko opremo, kajti le tam jih lahko kupcem tudi ustrezno predstavijo.

Izdelki VIKING HUNTER (LOVEC) so vsekakor vrhunska nordijska obutve za vse vremenske razmere, čas in reliefe. Za severnjake pa vemo, da veljajo za izjemne in zahtevne lovce.

Reklamna predstavitev
KO - MO, d. o. o.



Modeli čevljev (od zgoraj navzdol) Vikinh Deer hunter, Viking Hunter Pro in Viking Grouse Hunter



Konec julija se je na mestnem pokopališču v Celju otožno oglašal lovski rog, ki je oznanjal zadnji lovski pogon našega lovskega tovariša **Slavka Kovarja**. Njegov boj s hudo boleznijo se je končal 21. 7. 2008.

Od Slavka smo se poslovili z velikim spoštovanjem in lovskimi častmi, kar je na pogrebu dokazovala velika udeležba prijateljev, znancev, predvsem pa lovskih tovarišev.

Slavko se je rodil 7. 8. 1929. Lovstvo mu je bilo tako rekoč v krvi, saj je že kot triletni otrok na lovih spremljal svojega očeta in je imel že takrat svojega lovskega psa. Na njegovi bogati lovski poti je bil eden redkih izbrancev, ki je lahko združeval svoj hobi in poklicno pot.

Takoj po osvojitvi je bil član LD Log - Šentvid, od leta 1951 do smrti pa je bil član LD Kajuh Šmartno v Rožni dolini. Bil je tudi član LD Solčava, po letu 1976 pa častni član LD Skale. Na celjski območji zvezi je bil poklicni tajnik od leta 1957 pa do 1991. Tudi ko se je že upokojil, je še do leta 1997 vztrajal pri prenašanju svojega znanja na mlade in druge lovske tovariše. V Lovski družini Kajuh je opravljal praktično vse vodstvene funkcije.

Vsa leta lovskega udejstvovanja je bil poleg svojega rednega dela tudi član številnih komisij. Kot strokovni tajnik je s svojim bogatim strokovnim lovskim in kinološkim znanjem pomagal lovskim družinam pri pripravi prvega lovskega katastra in vodenju lovske statistike.

Kot velik strokovnjak na področju lovske kinologije je bil soavtor prvega lovskega priročnika in lovčevega priročnika, mednarodni kinološki sodnik, stalni dopisnik strokovnih člankov v reviji Lovec, stalni član izpitne komisije, član v raznih organih LZS, pa tudi velik ljubitelj nemških prepeličarjev in je imel velike zasluge za razširitev te pasme in njeno uporabnost med lovci. Slavko je bil velik gojitelj divjadi. Tako je bil v tistih davnih časih eden od pobudnikov naselitve muflona na Šmohorju in Boču, damjeka v Škalah in alpskega svizca na Smrekovcu in Lepenatki.

Ob koncu zapisa želim poudariti, da skoraj ni bilo lovskega področja, ki bi bilo Slavku neznano. Vse bogato znanje je velikokrat razdal drugim prek našega glasila Lovec. Dobro se je zavedal, da spomini zbledijo, vse zapisano pa ostane.

Za vse zasluge, ki jih je imel pri razvoju slovenskega lovstva, je bil Slavko ob proslavi 100-letnice slovenskega lovstva kot eden redkih posameznikov odlikovan tudi s posebno priložnostno plaketo. Žal se zaradi bolezni prireditve že ni mogel udeležiti.

Slavko je bil med lovci vselej spoštovan, saj je bil s svojevrstnim načinom kritičen do vseh. Redko se je oglašal, kadar pa se je, je imela vsaka njegova beseda veliko težo in pomen.

Slavko, iskreno se ti zahvaljujemo za vse, kar si naredil v dobro narave in slovenskega lovstva. Želimo ti miren zadnji počitek na celjskem pokopališču.

**LD Kajuh - Šmartno
v Rožni dolini - F. K.
SK ZLD - Celje
Lovska zveza Slovenije**



V začetku maja lani smo se ob prisotnosti številnih prijateljev, znancev in najvišjih predstavnikov lovskih organizacij iz Slovenije in Italije na tinjanskem pokopališču (blizu Kopra) poslovili od vsestransko zaslužnega lovskega tovariša **Jurija Ukmarja** (Giorgia Umarija), ki je umrl 26. aprila 2008.

Jurij, za prijatelje Giorgio, se je rodil pred 67 leti v Škedenju, ki je bil še do nedavnega pretežno slovenski predel Trsta. Tam je tudi živel, si ustvaril zavedno slovensko družino in kot neodvisni obrtnik opravljal poklic mehanika v lastni delavnici. Večino prostega časa je posvečal vsehsplošni lovski dejavnosti. V polovici sedemdesetih let prejšnjega stoletja je postal član Društva slovenskih lovcev Doberdob, ki združuje slovenske lovce z območja Dežele Furlanije-Juljske krajine. Postal je tajnik društva in to zadolžitev opravljal od leta 1982 do leta 1998, ko so se začele njegove zdravstvene težave. Z veliko osebnostno zagnanostjo si je prizadeval za uresničevanje programa in ciljev društva Doberdob. Najprej je bilo treba poskrbeti za vsehsplošno izobraževanje lovcev s splošnega in kulturnega vidika. Organizirati je bilo treba razna predavanja, ki so jih vodili predvsem slovenski strokovnjaki. Med prvimi 'doberdobci' je opravil izpit za lovskega tehnika in k temu spodbujal tudi druge člane. Zelo si je prizadeval, da bi se društvo čim bolj odprlo širši javnosti, predvsem do šolske mladine. Večkrat je predaval po šolah in otrokom predaval naravoslovne filme in diapozitive. Bil je tudi pobudnik ustanovitve lovskega pevskega zbora, ki pri nas že od leta 1985 skrbi za ohranjanje lovske kulture. Tajniško funkcijo pri zboru je opravljal skoraj dvajset let. Vse skozi se je trudil za vzpostavljanje iskrenih in prijateljskih odnosov z lovci in lovskimi organizacijami v Sloveniji. Njegova je tudi zasluga, da je Lovska zveza Slovenije sprejela društvo Doberdob med svoje članice.

Prav tako se je zelo zavzemal za vzpostavitev dobrih odnosov z italijanskimi lovci in njihovimi organizacijami; dvajset let je bil v upravnem svetu italijanske lovske federacije. Bil je starešina LD Repentabor v Občini Repentabor. Za vse zasluge ga je LZS Slovenije odlikovala z redom za lovske zasluge III. in II. stopnje.

Prav zadnja leta je Jurij namenjal veliko časa področju ocenjevanja lovskih trofejev na deželnem, državnem in mednarodnem nivoju. Bil je član italijanske delegacije za ocenjevanje trofejev pri Mednarodnem svetu za lovstvo in ohranitev divjadi - CIC. Na tem področju je tesno sodeloval s slovenskim strokovnjakom Veljkom Varičakom, čigar knjigo o ocenjevanju trofejev je Jurij prevedel v italijansko in jo tudi uspešno predstavil tamkajšnji lovski javnosti.

Jurij je bil po značaju skromen, miren in izredno delaven. Bil je dober organizator, zelo natančen in vztrajen pri uresničevanju postavljenih ciljev, zlasti še na področju lovstva in lovske kulture na območju Furlanije-Juljske krajine. Od njega smo se poslovili z lovskim pogrebom, 'njegov' pevski zbor pa mu je še zadnjič zapel v slovo. Za njim zevala velika vrzel.

**Društvo slovenskih lovcev
Furlanije-Juljske krajine -
Doberdob
S. B. - K. F.**



Bil je lep poletni dan, 18. junij 2008, ko je med naše člane Lovske družine Žetale prispela žalostna vest, da se je smrtno ponesrečil naš častni član **Alojz Zajšek**. Pokojni se je rodil 12. 6. 1925 v Kozmincih na kmetiji kot kmečki sin. Tam je odrasčal in doživljal trdo haloško življenje na kmetiji svojih staršev.

Druga svetovna vojna je tudi njemu spremenila ritem kmečkega življenja. Vključil se je v NOB na svojem območju in postal partizan, borec Tomšičeve brigade. Po končani 2. svetovni vojni se je vrnil v domači

kraj in postal aktiven družbenopolitični delavec na vseh področjih.

V lovske vrste se je vključil leta 1963 in dve leti zatem opravil lovski izpit. Izkazoval se je kot vester član in s svojim aktivnim delom veliko doprinesel k razvoju in napredku naše LD. Deloval je v raznih organih LD (nadzorni odbor, disciplinska komisija) ter odgovorno opravljal svoje obveznosti. Član UO je bil v letih 1968 do 1982. V času gradnje lovskega doma je bil v gradbenem odboru, kjer je kot napreden kmet izdatno prispeval svoj lastni delež z raznim gradbenim materialom. Za vestno delo v lovskih vrstah je ob odprtju lovskega doma prejel plaketo LD in status častnega člana LD Žetale.

Spoštovani lovski tovariši Alojz, tvoja lovska puška je utihnila za vedno. Ne bomo se več srečevali na lovih, niti pri tebi doma, kjer si nas rad pogostil. Hvala za vse, kar si na svoji dolgi lovski karieri doprinesel k ohranitvi narave in divjadi. Hvala ti za lepe trenutke, ki smo jih preživeli skupaj.

Naj ti bo lahka slovenska zemlja, kjer zdaj počivaš!

LD Žetale - V. Ž.



Ribniški lovci in naši lovski prijatelji smo se nedavno poslovili od solovca **Stane Goršiča** (umrl je 12. 9. 2008), še enega v vse redkejši vrsti lovskih veteranov naše Ribniške doline in LD Ribnica, v katero je bil sprejet leta 1960. Potem, ko se je pred nekaj leti srečal s hudo zdravstveno preizkušnjo in se ponovno vrnil v naše lovske vrste, smo želeli in upali, da mu bo omogočena mirna lovska jesen. Vendar je vsemožna usoda odločila drugače. Stane je v večna lovišča odšel v najlepšem letnem času, septembra, ko lovčevu srce bite hitreje in ko so lovčeva pričakovanja in upanja najgloblja. Spominjali se ga bomo kot živahnega in vedno nasmejanega, pa tudi kot odgovornega in uspešnega ribniškega gospodarstvenika ter kot našega starešina v obdobju od leta 1964 do 1965, od 1969 do 1971, od 1980 do 1982 ter blagajnika (1985 do 1987).

Stane je naravo in divjad doživljal na globok, doživet način, značilen za tiste, ki so rojeni v senci gozdov in ki vedo, da je naravo treba ljubiti in jo spoštovati. V zgodovino se ni zapisal po številu trofejev, pač pa po spoštovanju vseh oblik življenja.

Verjetno je usoda vsakega od nas povezana z nečim, česar ne poznamo, pa vemo, da obstaja. Biti lovec pa je namenjeno le redkim, recimo izbrancem, ki jim Narava odkriva številne in nove skrivnosti, zato pa terja, da jo spoštujemo in ji služimo. Takim ciljem je služil tudi Stane.

V mesecu in času slovesa so rukali jeleni v Veliki gori, ki je bila Stanetu najljubši del lovišča. Glas rukajočega jelena, ki že tisočletja vznemirja in oznanja začetek novih življenj, pa tudi konec življenja. Stane je imel do jelena še posebno globok odnos, takega, kot si ga ta kralj gozda zasluži.

Zgodovina se sicer ponavlja, vendar za ljudmi ostajajo njihova dejanja in dela. Tako bo tudi spomin na Staneta Goršiča dolgo in globoko zapisan v vseh nas, ki smo ga poznali, spoštovali in cenili in bili del neke skupne, srečne generacije.

LD Ribnica - B. K.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Zdenko Evgen Kobal, LD Kozlek, * 17. 8. 1936, † 14. 9. 2008.
Teodor Jagodnik, LD Kozlek, * 17. 7. 1940, † 4. 10. 2008.
Ogneslav Skumavec, LD Jesenice, * 12. 8. 1932, † 28. 11. 2008.
Franc Cebin, LD Kočevje, * 9. 2. 1913, † 14. 10. 2007.
Jožef Tomažič, LD Nanos, * 17. 7. 1952, † 29. 11. 2008.
Janko Žgavec, LD Javornik, Črni Vrh, * 20. 12. 1926, † 21. 9. 2008.
Anton Križ, LD Banja Loka, Kostel, * 12. 6. 1920, † 12. 10. 2008.
Martin Kropf, LD Mala gora, * 4. 9. 1955, † 3. 12. 2008.
Milan Suša, LD Artiče, * 21. 7. 1928, † 27. 10. 2008.
Štefan Lukan, LD Tuhinj, * 25. 12. 1946, † 15. 10. 2008.

Dušan Gosar, LD Vodice, * 12. 12. 1933, † 12. 7. 2008.
Rudi Zrinski, LD Pečarovci, * 19. 06. 1911, † 7. 11. 2008.
Matevž Žerak, LD Žetale, * 18. 9. 1951, † 12. 11. 2008.
Anton Majcen, LD Šentrupert, * 4. 4. 1961, † 31. 10. 2008.
Franc Peternel, LD Medvode, * 18. 11. 1930, † 28. 7. 2008.
Ludvik Kološa, LD Medvode, * 23. 5. 1925, † 2. 10. 2008.
Damjan Gregorič, LD Lijak, * 3. 3. 1924, † 3. 11. 2008.
Mirko Slatinek, LD Gradišče, * 18. 3. 1933, † 6. 11. 2008.
Slavko Valant, LD Dravinja, Majšperk, * 5. 3. 1941, † 14. 11. 2008.
Peter Muhvič, LD Predgrad, * 21. 11. 1921, † 16. 10. 2008.
Daniel Jagodic, LD Jezersko, * 8. 9. 1955, † 13. 11. 2008.
Franc Vidmar, LD Cerknica, * 28. 2. 1935, † 17. 10. 2008.

Umrli časten spomin!

Preizkušnja naravnih zasnov psov jamarjev v LD Starše

Pod organizacijskim okriljem LD Starše se je v lovskem domu omenjene LD zbrala ekipa kinologov iz domačih in okoliških lovskih družin. Za gostoljubnost in prijazen sprejem sta bila najbolj zaslužna starešina **Peter Pipenpacher** in gospodar **Janko Sitar**. Gospodar, kot se



Foto: R. Kreplj

Z jesenske preizkušnje naravnih zasnov psov jamarjev. Najboljši pari so prejeli tudi pokale.

spodobiti za nekoga, ki ima takšen naziv, je poskrbel za jutranjo kavico in pozneje še za malico. Po kar nekaj prehojenih kilometrih v lovišču se je vsak udeleženec rad okrepcal in počakal na razglasitev rezultatov tekmovanja.

Na že kar tradicionalni jesenski preizkušnji naravnih zasnov psov jamarjev je bilo opaziti prevlado pasme nemški lovski terier in resasti ter kratkodlaki jazbecar. Udeležba kinologov tekmovalcev je bila precejšnja. Preizkušnje so se udeležili tudi mladi lovci in pripravniki. Lovski pripravniki imajo v svojem učnem načrtu kinologijo, kar pomeni spoznati psa ter njegove velike razsežnosti uporabe. Kot je značilno za to vrsto tekmovanja, je tudi na tej preizkušnji mladih psov prevladoval ekipni duh. Lovski pripravniki so lahko spoznali, kako pomembna je pri delu vez med lovцем in njegovim psom. Biti združen v enoto, »dihati in delati kot le eden« se je spet izkazalo kot njihov slogan.

Posebno ponosni smo bili spet na domače predstavnike. **Jože Firbas** je s svojim psom zbral največ točk in tako sta s svojim rezultatom dosegla prvo mesto. Nekaj smole je imel **Branko Kirbiš** s pasjim pomočnikom,

vendar se je na koncu vseeno uvrstil med prve tri. Čestitke obema!

Za vse sodelujoče tekmovalce je poskrbelo sponzorsko podjetje **Purina ProPlan**, ki se ukvarja s prodajo vrhunske kakovostne hrane za pse. Podjetje ima v svoji ekipi strokovnjake za ustrezno predstavitev te hrane. Morda smo prav zato čez dva tedna gostili strokovnjakinjo v našem lovskem domu, ki je uspešno opravila predstavitev hrane in na splošno utemeljila pomen kakovostne prehrane za pse.

V prihodnje si želimo še več takšnih ali podobnih druženj.

Rajmund Kreplj,
referent za društveno dejavnost

Jesenska vzrejna preizkušnja (JZP) ptičarjev

V organizaciji Lovsko-kino-loškega društva Ptuj je bila v nedeljo, 5. oktobra 2008, v lovišču LD Središče jesenska vzrejna preizkušnja.

Preizkušnje se je udeležilo 9 vodnikov s svojimi pomočniki. Sedem jih je opravljalo jesensko vzrejno preizkušnjo (JZP), dva pa širšo poljsko (ŠPP).

Ocenjevali sta dve skupini sodnikov: prva na polju, ki jo je vodil **Rudi Rakuša** ob asistenci **Jožeta Štebiha**, in druga na vodnem delu, ki jo je vodil **Mirko Korošec**. Pomočnika sta bila znana vodnika ptičarjev: **Janez Horvat**, ki je tudi zastopal LKD kot njegov predsednik, in vodja terena pri vodnem delu **Adolf Potočnik**.

Ocenjevanje je potekalo strokovno in korektno, saj ob koncu prireditve ni bilo nobenega ugovaranja.

Naj na začetku poudarim, da smo imeli na jutranjem sestanku sodniškega zbora določene pomisleke. To, da neki pes še ni bil telesno ocenjen, ni bilo tako pereče in smo zadevo rešili na ustaljen način. Problem pa je nastal, ko je slovenski vodnik pripeljal psa na preizkušnjo s tujim (hrvaškim) rodovnikom. S soglasjem sodniškega zbora in vodje

preizkušnje smo zaplet nekako rešili in vodniku dovolili, da je opravljal preizkušnjo. V prihodnje je nujno, da LKD pri razpisu preizkušenj in tekem dosledno zahtevajo, da je treba ob prijavi priložiti obojestransko fotokopijo rodovnika. Tako se bomo izognili neljubim situacijam, pomislekom in nesoglasjem.

Vremenske razmere so bile dokaj idealne. Mrzlo jutro s slano je obetalo lep sončen in topel dan. Na polju so bili pridelki v dobri meri že pospravljeni, le tu in tam je bila še njiva z neobrano koruzo. Divjadi je bilo v glavnem dovolj, le neizkušenost, temna ali kaj drugega je nekaterim vodnikom povzročalo manjše težave. Priznati moramo, da letošnja sezona ni bila ravno ugodna za malo divjad in tudi plenilci so naredili svoje, kar se je odražalo na terenu. Toda ravno nasprotno kot spomladi, ko se je prezimujoča mala divjad širila po lovišču, se je v tem jesenskem času osredotočila okrog remiz. Pri tem sta se pokazala tudi lovška žilica in znanje vodnikov - lovcev. Povsem nam mora biti jasno, da se je na skoraj golem, mokrem in preoranem polju in ob nemiru, ki smo ga ustvarjali, mala divjad pomaknila v robove mejic in v remize. Tudi tokrat se je to pravilo pokazalo kot utemeljeno. Toda kljub vsemu smo preizkušnjo uspešno opravili.



Foto: F. Kmjak

Sodnik pozorno spremlja delo ptičarja v vodi.

Širšo poljsko preizkušnjo sta uspešno opravila oba vodnika s svojima ptičarjema.

Vodnik **Sejdalija Babajić** iz LD Kidričevo je vodil nemško kratkodlakarko **Luno Semeljačko**. Psička je bila uspešna v vseh predmetih. Nekaj preglavic so ji povzročali naučeni predmeti, predvsem prinašanje in pri vodnem delu prinašanje in iskanje v globoki vodi. Pri vseh predmetih je zbrala skupno 181 točk. Nemški žimavec **Alf**, ki ga je vodil **Kazimir Najdenik** iz LD Jurovski Dol, je bil nekoliko slabši pri vseh predmetih. Predvsem je zastal pri predmetih ubogljivosti, prinašanju in vodnem delu. Preizkušnjo je opravil s 173 točkami.

Jesensko vzrejno preizkušnjo so uspešno opravili tudi vsi nastopajoči vodniki s svojimi psi. Najuspešnejši je bil vodnik **Ljubo Klemenčič** z epagneul bretonom **Flikom** Ajdovska burja, lastnice Lidije Šmigoc iz LD Cirkulane. Bretonček je pokazal solidno znanje. Boljše delo, saj smo to pričakovali, bi lahko pokazal pri vlečki in sploh pri prinašanju divjadi. Zaradi lovske strasti je bila tudi ubogljivost ocenjena slabše. Preizkušnjo je uspešno opravil z odličnimi 194 točkami. Vodnik **Ivan Traven** iz LD Medvode je vodil prikupno, še ne enajst mesecev staro nemško kratkodlakarko **Janno Adin dom** z odličnimi naravnimi in delovnimi zasnovami. Psička je pokazala vse odlike nemškega kratkodlakarja. Zaradi starosti in s tem neizkušенosti, včasih tudi na račun vodnika je dobila nekaj slabših ocen, ki pa so bile še vedno v visokem povprečju. Za svoj nastop je dobila solidnih 190 točk. Nemški žimavec **As Gomanjski**, vodnika **Francna Turnška** iz LD Kidričevo, je dosegel solidnih 187 točk. Dobro vodeni rjavi serec je bil nekoliko slabši od preostalih dveh pri šarjenju za raco. **Astra Gomanjska**, z vodnikom **Francem Čavničarjem** iz LD Središče, je dosegla 183 točk. Psička je bila nekoliko slabša pri naučenih predmetih, še posebno pri prinašanju in delu po vlečki. Ni se posebno odlikovala pri vodnem delu – pri prinašanju race, kar je izključno vodnikova napaka. Vodnik **Štefan Hoheger** iz Prekmurskega LKD je vodil nemškega žimavca **Gili od Sirača**. Povprečen in lovsko uporaben pes, ki je dokaj dobro voden, je imel smolo, da v prvem turnusu ni prišel na divjad. Pozneje, ko se je divjad pomaknila v remize, je kljub toplemu in su-



Udeleženci jesenske vzrejne preizkušnje ptičarjev v Središču ob Dravi

hemu vremenu uspešno končal preizkušnjo; dosegel je 182 točk. S 172 točkami je opravil preizkušnjo nemški žimavec **Ado Murškočrnski**, lastnika Dušana Petka iz Osluševcev pod vodstvom **Venčka Bezjaka**. Pes je bil v povprečju več vseh dela na polju, »šepal« je pri vodljivosti in vodnem delu, vključno s prinašanjem race.

Iz istega gnezda psarne Gomanjske je opravil preizkušnjo **Adi Gomanjski** s 159 točkami. Dokaj slabši kot njegov brat in sestra je imel težave pri vodnem delu, pri prinašanju in stoji. Tudi poslušnost mu je bila na trenutke tuja. Pes ima sicer vse dobre zasnove, vendar z vodnikom nista našla pravega sožitja.

Če strnem celotno preizkušnjo, je le bila opravljena uspešno: za nekatere bolj, za nekatere manj. Vsi nastopajoči psi imajo zelo dobre lovske zasnove, ki jih je treba še utrjevati in izkoristiti sebi v prid. Drugo vprašanje pa so vodniki. Iz celotne preizkušnje je mogoče ugotoviti, da so prav oni imeli največ težav. Predmeti, kot so prinašanje, ubogljivost, rutina pri vodnem delu in še kaj, morda vlečka, so pokazali, da nekateri vodniki ali pa večina od njih od psa niso zahtevali temeljitosti pri takšni disciplini.

Po končani preizkušnji in razglasitvi rezultatov smo se zadržali v lovskem domu na druženju in pogostitvi, ki nam jo je pripravila LD Središče.

***Franč Krnjak,**
vodja preizkušnje*

Vzrejna pregleda in preizkušnji psov jamarjev

Klub ljubiteljev psov jamarjev (KLJP) je 18. in 25. oktobra 2008 organiziral vzrejna pregleda z vzrejno preizkušnjo za pse jamarje. Prireditvi sta bili za pasemski skupini organizirani ločeno za terierje, uporabne za lov (III. skupina), in jazbečarje (IV. skupina). Že tradicionalno so sodelovali lovci, in sicer v loviščih **LD Vrhnika** in **LD Brezovica**. Ob tej priložnosti se za večletno gostoljubje vodstvom obeh LD in njihovim lovcom, ki nas spremljajo na terenu, še enkrat javno zahvaljujem.

Kot sem omenil že v uvodu, sta prireditvi sestavljeni iz vzrej-

nega pregleda in vzrejne preizkušnje. Prvi del obsega natančen telesni pregled in preskus značaja (streluplahost) vsakega psa, drugi del pa poteka na polju. Pse v skladu s *Pravilnikom za preizkušnjo naravnih zasnov* ponovno preizkusimo na sledu zajca, terierje pa še v vodi. Delo v rovu smo prepisali iz ocenjevalnih listov z opravljenega PNZ.

Zakaj opravljamo ponovni preizkus dela na polju? Preprosto iz dveh razlogov: prvič, da ponovno preverimo sledoglasnost posameznega psa in tako potrdimo njegove dobre delovne zasnove (nos) in vodljivost, drugi pa zato, da lahko psu, ki ima opravljen preizkus pri dveh različnih sodnikih, prepisemo oceno iz sledoglasnosti na preizkušnjah višjega razreda (PP, UP, VUP). Ker so to pretežno lovski psi, skupek obeh ocen iz pregleda in preizkušnje da vzrejno vrednost psa (prva ocena pomeni telesno oceno, druga pa oceno z delovne preizkušnje). Delovne preizkušnje ni treba opraviti pri jazbečarjih dolgodlakim in pritlikavim pasmam in kunčarjem ter terierjem (razen nemškega lovskega terierja, za katerega je preizkus obvezen). Čeprav smo LKD-je v začetku leta pisno obvestili, naj PNZ in preizkušanje psov v rovu opravijo pred vzrejnimi pregledom in v skladu z našim pravilnikom, pa povsod ni bilo tako. Zato bomo v prihodnje razmislili o celotnem preizkusu; tudi z delom v rovu, saj nam tak način preizkusa ponovno omogoča nov Zakon o zaščiti živali. Pregled psic in psov, ki so opravili vredni pregled, je prikazan v *preglednici 1*.

Sklepna ocena letošnjega vzrejnega pregleda psov jamarjev, ki ga je opravila strokovna komisi-



Preizkušanje jazbečarjev na planem je potekalo v lovišču LD Brezovica.

ja KLPI, je naslednja: **pri resastih jazbečarjih** imamo ustrezno število psov in psic za nadaljnjo vzrejo. **Pri kratkodlakih jazbečarjih** imamo sicer zadovoljivo število psic, veliko pomanjkanje pa je pri plemenjaki (psih). **Preostale pasme jazbečarjev** se pojavljajo bolj za vzorec, zato jih ne štejemo kot lovsko pomembne pasme.

Podoben vzorec je pri terierjih, kjer imamo **pri nemških lovskih terierjih** ustrezno število vzrejno pregledanih in preizkušnih psov, pri preostalih terierjih pa je številčnost lovsko uporabnih psov skromna.

Če se osredotočimo na tri, za lovce najpomembnejše pasme (kratkodlakega in resastega jazbečarja ter nemškega lovskega terierja), ugotavljamo, da pri kratkodlakih jazbečarjih slovenske vzreje praktično ni večjih težav z vzrejo, razen njegove skromne številčnosti. Pri resastih jazbečarjih ugotavljamo precejšno neenakost pri kakovosti dlake, medtem ko so delovno zelo zanesljivi. Pri nemških lovskih terierjih se je v domači vzreji pojavilo nekoliko več napak pri zobovju. Zato smo take pse na pregledu izločili iz nadaljnje vzreje, saj nam njihova nekoliko večja številčnost omogoča kako-

vostnejšo izbiro pri psih in psicah, namenjenih vzreji. Prav tako je ta pasma delovno zelo zanesljiva, kar je gotovo zasluga vzrejnih preizkušenj.

Prav tako opažamo, da večina vodnikov jamarjev svoje pse pripelje na telesne ocene in opravi PNZ, precej manj pa se jih odloča za vzrejni pregled, medtem ko jih je na preizkušnjah višjega ranga (PP, UP, VUP) tudi zelo malo. Tako se je pripetilo, da je kljub prizadevanjem organizatorjev (KLPI in LKD Nova

Gorica) in velikemu finančnemu zalogaju (dograditev umetnega rova v LD Volče) letos ponovno odpadel VUP za terierje. Vendar bo strokovna komisija pri paritvenih kombinacijah odslej dala prednost delovnim linijam psov, torej tistim, ki so opravili delovne preizkušnje najvišjega ranga (CACT, CACIT). V zadnjem času sicer nekateri lastniki lovskih psov jamarjev pripeljejo svoje pse na razstave lovskih psov (CAC), ki jih organizirajo LKD-ji. Vendar se je treba zavedati, da

so to predvsem lovsko uporabni psi, zato je najpomembnejša njihova delovna kakovost.

Za konec velja ponovno opozoriti vodnike psov in odgovorne v LD in LKD, da je v skladu s *Pravilnikom o uporabi lovskih psov v loviščih* treba s terierji, ki lovijo malo divjad, opraviti tudi preizkušnjo v prinašanju. Za vse pse jamarje, ki jih uporabljamo za vodno delo (terierje in jazbečarje), pa je treba opraviti še preizkušnjo v prinašanju iz vode. Take preizkušnje so lahko organizirane v sklopu PNZ ali pa kot samostojne uporabnostne preizkušnje.

Matjaž Roter,
kin. sodnik



Telesni pregled resastega jazbečarja Šaka, lastnika Sava Vovka, ki se je dobro izkazal pri delu na planem.

Uporabnostna preizkušnja po KS v Kobaridu

V LD Kobarid smo 11. 10. 2008, na lepo oktobrsko soboto, v sodelovanju in okviru programa, ki ga izvaja **Lovsko-kinoško društvo Gorica - Nova Gorica**, organizirali uporabnostno preizkušnjo po krvnem sledu za vse pasme lovskih psov.

Že v petek, 10. 10., popoldne smo se s sodniki zbrali pred lovskim domom v Kobaridu. Prijavljenih je bilo 7 vodnikov z njihovimi pasjimi prijatelji, tako da so njihovo delo prišli ocenjevati trije sodniki: **Jože Batič** iz Lokavca pri Ajdovščini, **Ervin Feragotto** iz Tolmina in **Niko Mrak** iz Spodnje Idrije s pripravnikom za kin. sodnika. Skupaj s spremljevalci so se odpravili na teren v okolico Kobarida in na Matajur, kjer so položili krvne sledove. Spremljevalci so bili že prej zadolženi za pregled terena in izbiro prog za položitev sledov.

Za uporabnostno preizkušnjo po krvnem sledu smo položili 900 do 1000 m dolge sledove na različnih lokacijah in pripravili uplenjeno srnjad za na konec sleda. Vsi sodniki so se strinjali, da je teren zelo lep in hkrati zahteven za delo psov, ker je na tamkajšnjem območju veliko različne divjadi.

Po začetnem pozdravu delegata LKD Gorica **Otona Zabreščaka** je vse prisotne nagovoril tudi gospodar LD Kobarid **Zuodar Marjana**, ki je na kratko predstavil Lovsko družino Kobarid in njeno delovanje ter vsem udeležencem zaželel obilo uspeha na preizkušnji. Vodja sodnikov Jože Batič je na kratko razložil pravila ter opozoril, da so

Preglednica 1:

Pregled psov jamarjev (18. in 25. 10. 2008; Vrhnika, Brezovica)

FCI IV.						
Št.	Pritlikavi dolgodlaki jazbečar – ženske	Poležen(a)	Št. točk	Vzrejna vrednost	Vzrejno dovoljenje	Lastnik
1	LEJLA KRAGUJEVAČKI AS	4. 6. 2007			01/08	Janez Hajdinjak
Kratkodlaki jazbečar – ženske						
1	DANA	9. 4. 2006	200	II/I	01/08	Magda Debenjak Kozič
2	AJDA AREŠKA	25. 12. 2005	192	I/II	02/08	Albin Pehant
Resasti jazbečar – ženske						
1	VILMA QUEEN KUNIGUNDA	6. 4. 2007	200	II/I	01/08	Tomaž Tržan
2	DONA	3. 3. 2006	175	I/II	02/08	Vlado Vesel
3	ČARA RADOMERSKA	17. 5. 2002	192	I/II	03/08	Janko Filipič
4	BURJA	1. 5. 2007	183	II/II	04/08	Katka Kovačec
5	ASKA	30. 5. 2007	200	II/II	05/08	Tomaž Ličen
6	ČARA TEMNARSKA	25. 9. 2007	200	II/I	06/08	Klemen Juvančič Lazarini
7	DAŠA RESENIŠKA	7. 1. 2008	192	II/II	07/08	Franc Ferle
Resasti jazbečar – moški						
1	CALPUS DIDGEREDOO	4. 4. 2007	200	II/I	08/08	Tomaž Pavčnik
2	ŠAK	18. 6. 2007	200	II/I	09/08	Savo Vovk
3	VIKY QUEEN KUNIGUNDA	6. 4. 2007	200	I/I	10/08	Zdenko Belšak
FCI III.						
Nemški lovski terier – ženske						
1	ČRNA	28. 6. 2007	188	I/I	01/08	Rado Hlade
2	GITA NEBEŠKA	11. 5. 2007	175	I/I	03/08	Evgenij Cener
3	COTA	21. 3. 2007	188	I/I	05/08	Boštjan Končan
4	BRITA	13. 1. 2007	180	I/II	06/08	Dušan Korimšek
5	ASTRA HEKTOR	4. 4. 2007	188	I/I	07/08	Ivan Fišer
6	UNA SA SIRIJUSA	19. 8. 2005	172	I/I	08/08	Goran Pukart
7	DIGA	16. 9. 2007	163	II/II	09/08	Peter Kovačec
Nemški lovski terier – moški						
1	KONDOR AGRARSKI	12. 1. 2007	188	I/I	10/08	Ljubomir Bohak
2	ASTOR	5. 5. 2007	172	II/I	11/08	Sašo Munda
3	CAF	3. 8. 2007	183	II/I	12/08	Tine Kovač



V soboto, 11. 10., smo se zbrali ob 8. uri pri »štalah« ob cesti, ki vodi v vas Svino. Prišlo je 6 vodnikov s psi (nemški prepeličar, brak jaz-bečar, dva barvarska barvarja in dva hanovska barvarja). Prišli so tudi lovski pripravniki iz različnih LD LZGP.



Barvarska barvarka z vodnikom Ivom Lebanom (LD Volče) in hano-vrski barvar z vodnikom Aleksandrom Grosarjem LD Kobarid (na fotografiji prvi z leve)

sledovi zahtevni zaradi številne divjadi in predstavil sodnike. Položenih je bilo 7 sledov. Ker se en vodnik ni udeležil preizkušnje, je na en sled odšel vodnik z že preizkušenim psom. Na sled sta odšla le za vajo, in pes ga je uspešno izdelal. Vodniki so izžrebali številke sledov in se odpravili vsak na svoj del terena.

Po končanem delu je bil zaključni zbor pri lovskem domu LD Kobarid, kjer so sodniki razglasili rezultate. Poučno so opisali delo posameznega psa ter napake vodnika in psa na sledu.

Ciril Sovdat

Uspešna lokalna uporabnostna tekma po KS

Že ob ustanavljanju LKD Posavje - Krško leta 1978 je bil eden od temeljnih vzrokov za

ustanovitev tudi organizacija šolanja in uporabe lovskih psov za iskanje po krvnem sledu, za kar se je še posebno zavzemal naš član **Rudko Mlinarič**. Preizkušanje psov še vedno uspešno nadaljujemo, saj vodimo spisek vodnikov preizkušenih lovskih psov - krvosledcev z vsemi potrebnimi podatki o dosegljivosti vodnikov. Spisek sproti popravljamo in pošiljamo vodstvom vseh LD na našem območju. V zadnjih desetih letih je bilo na našem območju od 18 do 25 aktivnih iskalcev obstreljene divjadi, ki so v obdobju od leta 2004 do 2007 našli 92, 96, 88 in 98 glav obstreljene velike parkljas-te divjadi.

Glede na potrjeni predlog **Franca Svetca** in žal že pokojnega **Alojza Arka** že vrsto let pred vsako lovsko sezono skličemo posvet vodnikov krvosledcev, kamor povabimo tudi predstavnike vseh vodstev območnih



Foto: B. Tucovič

Skupinska fotografija vseh uvrščenih na lokalni tekmi po KS v LD Raka

LD, kinološke referente, vodnike mladih lovskih psov, druge lovce in seveda lovske pripravnike. Na takem posvetu ponavadi organiziramo strokovno predavanje na temo krvosledništva, nato posamezni vodniki predstavijo praktične primere in opišejo opažanja pri iskanjih v minuli sezoni, opravimo pregled in osvežimo naš seznam psov in vodnikov. Ob tem se dogovorimo za kraj in čas strokovne predavitve za vodnike lovskih psov, ki se v tekoči sezoni nameravajo udeležiti uporabnostne preizkušnje v delu po krvnem sledu za vse pasme lovskih psov.

Na strokovni predavitvi za vodnike zagotovimo strokovno predavanje in praktični preizkus dela psov po KS, kjer se vodniki seznani z napakami in dobijo potrebne napotke, kako lahko odpravijo slabosti. Vsekakor gre v tem primeru predvsem za popularizacijo krvosledništva in tudi pripravo na udeležbo na uporabnostni preizkušnji. Glede na veliko zanimanje in pozneje tudi velik osip pri uspešnosti se nam poraja vprašanje, če je tolikšna popularizacija racionalna, saj se

moramo zavedati, da pa čisto vsak vodnik lovskega psa le ne more uspešno iskati po krvnem sledu.

Letošnja **Lokalna uporabnostna preizkušnja** v delu po KS za vse pasme lovskih psov je bila v soboto, 31. 5. 2008, z začetkom ob 8. uri pred lovsko kočjo LD Raka. Že ob pripravi smo nalezeli na težavo – preveč zainteresiranih vodnikov.

Čezmerno število je od prireditelja LKD Posavje - Krško terjalo nemalo logističnih dejavnosti in prizadevanj, ki jih brez pomoči prizadevnih članov **LD Raka** nikakor ne bi mogli izpeljati. Na prireditvi smo povabili delegirana kinološka sodnika **Mirka Stražišarja** in **Janija Krivca**, poleg njih pa smo povabili še kinološka sodnika **Franca Svetca** in **Srečka Ercka**. Zadolženi člani LKD Posavje - Krško, skoraj polovica članov iz LD Raka in vsi kinološki sodniki smo se zbrali že v petek ob 16. uri pred lovsko kočjo LD Raka. Ker je to tradicionalna prireditvi in so domači lovci že izkušeni, smo sledove položili do 18.30, ko smo se ponovno sešli pred



Uvrščeni na lokalni preizkušnji po KS: prvi z desne **Milan Žnidaršič** (prvovrščeni), drugi z desne **Jože Opalk** (tretjevrščeni) in **Boris Strašek** (drugovrščeni)

lovsko kočo in podrobno razčlenili posamezne naloge za naslednji dan.

V soboto smo se na Raki zbrali ob 7.30 in pričakali vodnike. Po zboru, na katerem so se vodniki seznanili s podrobnimi in jasnimi navodili kinoloških sodnikov, je sledilo žrebanje startnih števil in odhod na teren. Na sledu je odpovedalo 5 tekmovalnih parov, preostalih 7 pa je preizkušnjo uspešno opravilo. Tako je bilo ob 11.30 delo na terenu končano. Sodniki so samo še zbrali in vpisali podatke ter ob 13. uri razglasili rezultate preizkušnje.

Z II. nagradnim razredom so preizkušnjo opravili:

lovski terier **Laki (Roni)** z vodnikom **Petrom Šošteričem**, 92 t. in II. D n. r.; hanovrska barvarka **Bella Kobariška** z vodnikom **Jožetom Golobičem**, 108 t. in II. C n. r.;



Udeleženci memoriala Antona Oseljia pred lovsko kočo LD Dobrovo na Koradi

bavarski barvar **Bari Meniševski** z vodnikom **Cirilom Tratnikom**, 114 t. in II. B n. r.; bavarski barvar **Don Volčanski** z vodnikom **Marjanom Rustjo**, 120 t. in II. A n. r.

S I. nagradnim razredom so preizkušnjo opravili:

slovaški kopov **Oli Lojanski** z vodnikom **Jožetom Opalkom**, 124 t. in I. C n. r.; bavarski barvar **Biser Meniševski** z vodnikom **Borisom Straškom**, 144 t. in I. B n. r.; brandel brakinja **Čita** z vodnikom **Milanom Žnidaršičem**, 146 t. in I. A n. r.

Vsi vodniki so prejeli diplomo, najboljši trije pa še pokale.

Zbor kinoloških sodnikov je bil navdušen nad brezhibno opravljeno preizkušnjo, zato je vodstvu LKD Posavje - Krško izrekel vse pohvale. Seveda vsega

naštetega ne bi bilo brez dobrega sodelovanja in požrtvovalnosti lovcev LD Raka.

Branko Tucovič

Memorial Antona Oseljia 2008

Vsakoletno druženje vodnikov visokonogih goničev LKD Idrija, Obalno-Kraškega LKD Koper in LKD Gorica - Nova Gorica traja že skoraj 20 let. Pobudnik srečanj, ki imajo tudi tekmovalni značaj, saj med seboj na *lokalni uporabnostni tekmi visokonogih goničev* tekmujejo ekipe vseh treh LKD, je bil prav pokojni kinološki sodnik in prvi predsednik LKD Gorica **Anton Oseli**.

Leta 2002 smo naše druženje in tekmovanje, ki je izmenično na terenih vseh treh LKD, poimenovali *memorial*. Prvo spo-

Angel Vidmar. Navzočim je dobrodošlico zaželel tudi starešina LD Dobrovo **Edi Sirk**, ki je na kratko predstavil LD Dobrovo, ki je bila naša gostiteljica.

Za ocenjevanje dela psov (sojenje) na prireditvi smo povabili šest kinoloških sodnikov, in sicer: **Štefana Božiča**, ki je bil tudi vodja sodniškega zbora, **Miloša Ambrožiča**, **Miho Ambrožiča**, **Zdravka Kosmača**, **Antona Razpeta** in **Nika Mraka**. Vodja sodniškega zbora je tekmovalcem predstavil delo sodnikov in način ocenjevanja. Vprašanj seveda ni bilo, saj so bili zbrani sami izkušeni vodniki. Za **LKD Gorica - Nova Gorica** so nastopili: **Vojko Pojavnik** z GIK **Diko**, **Miran Prinčič** in GIK **Arkom**, **Ljubo Mrevlje** in GIK **Bir** ter **Žarko Ambrožič** GIK **Don**. **LKD Idrija** so zastopali: **Vinko Močnik** in Gp **Lisa**, **Simon Rudolf** in GIK **Bara**, **Andrej Bončina** z GIK **Brino** in **Franc Bončina** z GIK **Bebo**. Za **Obalno-Kraško LKD Koper** so nastopili: **Jože Erzetič** z GIK **Diano**, **Hamid Keskić** z GIK **Lori** in **Rado Turk** z Gp **Arimem**.

bili, so idealne razmere za poljskega zajca, številčna pa je tudi populacija divjih prašičev.

Sodniki so morali opraviti še zadnje dejanje – pisarniško delo. Vseh enajst vodnikov in psov je končalo tekmovanje. Vsi so zbrali tudi toliko točk, da bi lahko dosegli I. n. r., vendar so zaradi »nevidene« divjadi pristali v III. n. r. Le trije najboljši so dosegli I. n. r. Tretjeuvrščena sta bila **Rado Turk** in Gp. **Ari**, ki sta zbrala 141 točk, drugouvrščeni je bil **Miran Prinčič** z GIK **Arko**, ki sta zbrala 156 točk. Najboljši par pa je bil **Žarko Ambrožič** z GIK **Don**, ki sta zbrala 215 točk.

Ekipne uvrstitve so bile naslednje: 3. **Obalno-Kraško LKD - Koper** (425 točk), 2. **LKD Idrija** (462 točk), 1. pa **LKD Gorica - Nova Gorica** (508 točk).

Ko to pišem, le upam, da bo naša ekipa tako uspešna tudi na državnih tekmah goničev v Metliki.

Ura se je že pomikala proti petnajsti, ko je bila napovedana osrednja slovesnost ob 30-letnici ustanovitve LKD Gorica - Nova Gorica. Zato smo se od lovske kočice LD Dobrovo na Koradi hitro odpravili na Dobrovo. Ve-



Podelitev pokalov za najboljše pare na uporabnostni tekmi visokonogih goničev – memorialu A. Oseljia. Od leve: **Jožef Velikonja**, tajnik LKD, prvuvrščeni **Žarko Ambrožič**, **Jože Batič**, predsednik SS, in **Edi Sirk**, starešina LD Dobrovo.

Po žrebanju in prejemu katalogov, ki so bili pripravljeni za to priložnost, so vodniki skupaj s prizadevnimi vodniki, lovci, člani LD Dobrovo, in sodniki odšli na teren. Nekateri vodniki so se kmalu vrnili in v bližini lovske kočice opravili še zadnjo disciplino – delo psov po vlečki. Zadnje tekmovalce smo čakali do 13. ure. Nekateri so bili bolj zadovoljni, drugi manj, a ne z delom psov, saj so ti pokazali odlično delo, vendar sodniki niso videli divjadi. To pa je pomenilo nižjo oceno in nižji nagradni razred. V lovišču LD Dobrovo, kjer smo

seli smo bili, da so se nam vsi tekmovalci, sodniki in spremljevalci pridružili na naši slovesnosti.

Na slovesnosti sta pokale in priznanja najboljšim podelila starešina LD Dobrovo **Edi Sirk** in predsednik Stokovnega sveta LKD **Jože Batič**. Svojevrstno čestitko so tekmovalcem pripravili pevci LPZ Zlatorog - Vipava in kvartet Notranjskih rogov.

Za konec bom ponovil besede, ki jih je na slovesnosti izrekel predsednik LKD Idrija **Anton Razpet**: »Nasvidenje drugo leto v Cerknem!«

Angel Vidmar

Teško je izšolati dobrega lovskega psa!

Mladi vodniki potrebujejo veliko več strokovne pomoči

Ze takoj naj zapišem: za mladega vodnika, kakršen sem, je bilo težko! Rad bi predstavil svoje izkušnje o vzgoji in šolanju z lovskim psom, saj sem se z nabavo svojega prvega lovskega psa vključil tudi v splošne kroge lovskih kinologov, čeprav sem bil že prej kinolog z dokajšnjimi izkušnjami s sedmimi generacijami nelovskih pasem psov.

Z nabavo pasme lovskega psa ni bilo težav, saj smo imeli v LD izkušnega rejca ptičarjev s kakovostnim leglom. Ker v lovišču prevladuje mala divjad, je moja odločitev padla v trenutku. Domov je prišel črno-bel francoski ptičar epagneul breton, samček. Takrat smo začeli z vzgojo in osnovnimi vajami, ki jih pač vadiamo sami v sobi in na domačem dvorišču, nato pa nadaljevali z vajami poslušnosti (pod vodstvom strokovnjakov LKD Maribor). Takrat sem v pogovoru s tečajniki in inštruktorjem tudi spoznal, da sem vodnik izredno temperamentnega psa, zato sem moral vložiti zelo veliko energije in časa, da sem ga ustrezno obvladoval. Takoj po uspešnem tečaju vaj poslušnosti in po spomladanski vzrejni preizkušnji (PZP) sva se začela pripravljati za jesensko preizkušnjo (JZP). Prav takrat sem začel spoznavati težave mladega, še neizkušnega vodnika lovskega psa.

V naši LD vodimo mlade ptičarje štirje lovci s svojo lovsko-kinološko neizkušenostjo. Tako rekoč ostaneš na tej točki kot začetnik popolnoma sam. Tudi v kinoloških vrstah je prisotna »lov-ska zavist«, saj vsak skrbi, da bi bil le njegov pes kar najboljši in najlepši. Skoraj vsi nasveti, ki sem jih dobil od starejših vodnikov, so se hitro izkazali za »lase privlečeni«.

Takoj ko sem spoznal, da lahko zaupam le samemu sebi in svojemu psu, se je pojavil drugi problem – pomanjkanje male divjadi v ravninskem, poljskem lovišču. Dvomim, da je komu uspelo izšolati dobrega ptičarja le s pomočjo domačega kunca oziroma mastne kokoši.

Vse to se ob pomanjkanju skupnih treningov in vaj pokaže tudi na jesenski preizkušnji (JZP). Temu botrujeta še velika zmedenost in nervoza vodnika, ki se prenašata na psa, pa tudi pomanj-



Foto: S. Lipovec

Bretonski ptičar Aros prinaša uplenjenega zajca.

kanje stikov z divjadjo ter posledična neodločnost psa.

Ob začetku lovne sezone na malo divjad je nastal nov problem, saj pri nas lovimo ob pomanjkanju ustreznih preizkušnih uporabnih psov z vsem, kar premore vesoljna Slovenija (naj omenim 4. člen b odstavka Pravilnika o uporabi lovski psov v lovišču). Ob sočasni uporabi in sodelovanju z jamarji (nemškimi lovskimi terierji) lahko kaj hitro iz dobrega ptičarja nastane le »gonič«. Druga moteča stvar je nepravilno obnašanje lovcev. Na lovih na malo divjad se ne obnašamo več lovsko in ne spušujemo pravilnega dela lovskih psov, pa tudi ne truda vodnikov. Če ptičar »stoji«, mu stojo navadno pokvari neki drug pes, npr. terier, ki pred njim izbije divjad ali ga celo vodnik kar sam prekinje in mu ukaže, naj jo dvigne. Če pa »prinaša«, mu strelci želijo že kar sami iztrgati plen, še preden ga prinese svojemu vodniku. Skratka, vsi lovci in psi imajo kaj početi, vsi mislijo le nase, pa naj je to prav ali ne ... Da pa je lovski dan popoln, dobiš od vodnika lovskega terierja naposled od fazana, ki si ga ustrelil, le sesekljano meso, obloženo s fazanjim perjem, ali od zajca zajčjo dlako, začinjeno z lisičjimi garjami in ilovico od jutranjega jamarjenja.

Ob vsem tem pa vem, še imajo v nekaterih LD vse to tudi pravilno in lepo urejeno.

V drugih (žal mnogih) LD pa je še vedno treba ustreljenega zajca ali fazana, kljub prisotnim psom, pobrati s tal ali ga sam posikati.

Zelo bi bil vesel, da bi na našem območju izobraževalne kinološke enote (skupine lovskih kinoloških inštruktorjev in sodnikov) delovale vse leto (zdi se mi, da v okolici Ljubljani žedelujejo), ki bi vodnikom pomagale z nadaljevalnimi tečaji, priprava-

mi, nasveti ..., To ne bi bilo potrebno samo za osnovne lovske preizkušnje, temveč tudi za namene nadaljnjega šolanja ali obnavljanje, preverjanje in utrjevanje pridobljenega znanja. Puške preizkušamo vsako leto, pse pa pustimo, da podivjajo takoj po opravljeni jesenski preizkušnji!?

Več sem pričakoval tudi od nove kinološke komisije LZS, saj so zakoni in predpisi takšni, da si jih nekateri predstavljajo kot elastiko. Bojim se, da bodo psi prej poginili zaradi starosti, preden se bo kaj premaknilo v korist lovskih psov.

V pretežni Sloveniji so mladi

vodniki lovskih psov pri šolanju večinoma prepuščeni sami sebi, zato tudi lovski psi niso tisto, kar bi morali biti in kar določajo predpisi. Zato je tudi novih kinologov (in uporabnih psov po LD) tako malo. Krivda je predvsem v rokah vodstev LD, kinoloških referentov, kinološko neozaveščenih lovovodij ter vse navzgor do območnih zvez LZS in LKD.

Le ob pomoči mladim vodnikom lovskih psov pri usposabljanju psov za delo v lovišču bomo imeli dobre vodnike, izšolane lovske pse ter želi tudi veliko več uspehov in veselja na lovih.

Samo Lipovec
LD RAČE

P.s.: Pravijo, da če mački stopiš na rep, zamijavka. Ne! S potrebno trmo, veliko vložene energije in dela mi je uspelo izšolati mojega psa v dobrega, delovnega in lovsko uporabnega bretonskega ptičarja, ki mi je v ponos in je na lovih zasenčil že marsikatero, tudi dobrega psa. In to kljub velikim začetnim težavam (prej opisano). Želim si, da drugi mladi vodniki ne bi imeli takšnih težav. Naj mi kdo v drugačnih razmerah ne zameri; takšno stanje je vsaj pri nas. Morda pa sem se znašel na nepravem mestu in v nepravem času?

Predvidena legla lovskih psov

Lovski terierji (SLRLt):

O: 5/l, m: 5/l, 16. 11.,
Anton Horvat,
Sakušak 62, 2256 Juršinci.

Brandel braki (SLRBBr):

O: 5/l, m: 5/l, 15. 12.,
Andrej Zabukovec,
Na pesek 46, 1317 Sodražica.
O: 5/l, m: 5/l, 29. 12.,
Marko Prestor,
Kovorska c. 68, 4290 Tržič.

Kdl. istrski goniči (SLRGIk):

O: 5/l, m: 5/l, 14. 1.,
Simon Rudolf,
Podlanišče 9/a, 5282 Cerkno.

Posavski goniči (SLRGp):

O: 5/l, m: 5/l, 15. 10.,
Franc Kraševac,
Prapreče 15, 8351 Straža.
O: 5/l, m: 5/l, 16. 1.,
Janko Logar,
Pod bregom 2,
2380 Slovenj Gradec.
O: 4/l, m: 5/l, 6. 1.,
Marjan Raztresen,
Žirovski Vrh, Sv. Urbana 3,
4224 Gorenja vas.

Labradorci (SLRLR):

O: 5/TP-R, m: 5/TP-R, 10. 10.,

Zinka Rovani,
Kolomban 77, 6280 Ankaran.
O: 5/TP-R, m: 5/TP-R, 18. 11.,
Zinka Rovani,
Kolomban 77, 6280 Ankaran.

Nemški ptičarji - žimavci (SLRNŽ):

O: 5/4 - PZP 55+24 t,
m: 5/JZP 176+30 t; 25. 12.,
Roman Kapušin,
Krasinec 55, 8332 Gradac.
O: 4/4 - PZP-76 t, VUP - 313 -
II. oc., m: 4/4, PZP-103 t,
JZP - 304, 30. 10.,
Vojko Pirher,
Lukavci 26/a, 9242 Križevci.

Gladkodlaki prinašalci (SLR-FCR):

O: tuj plemenjak,
m: 5/PNZ, 11. 11.,
Meta Sterniša,
Čehova ulica 5,
1211 Ljubljana Šmartno.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

rjavci:
O: 5/l, m: 4/l, 10. 11.,
Franc Jančar,
Adamičeva 1b, 1290 Grosuplje.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovska optika

Prodaj risanico – repetirko M 98 Kranj, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Kahles 4 x 32 (Suhlova montaža). Cena po dogovoru. Tel.: 041/918-353.

Prodaj polavtomatsko lovsko puško Remington Woodmaster, kal. .30 – 06. Tel.: 031/216-017.

Prodaj risanico – prelamačo IZH – 18 MH, kal. 7,62 x 54 R, z montiranim str. daljnogledom Kahles – Helia 8 x 50, ter podarim nekaj streliva Lapua Naturalis. Tel.: 040/462-569.

Prodaj risanico CZ, kal. 7 x 64, zelo precizno, v odličnem stanju. Je ročno izdelana, z lepim orehovim kopitom. Montiran je str. daljnogled Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža). Cena 1.400 €. Tel.: 041/545-615.

Prodaj str. daljnogled Kahles 6 x 42 s Suhlovo montažo za karabinko. Cena 300 €. Tel.: 031/573-491.

Prodaj polavtomatsko šibrenico Betetta, kal. 12. Tel.: 031/362-978.

Prodaj potezno šibrenico Remington 870 Express Super, kal. 12/90 Mag., z menjalnimi zadrgami in **menjalno risanico** cev, kal. 12/76, opremljeno s hitrostrelnimi mehanskimi merki in namenjeno predvsem za streljanje z enovitimi izstrelki – idealkami (primerna za lov na divje prašiče). Cena 1.350 €. Tel.: 040/796-713.

Prodaj novo polavtomatsko šibrenico, kal. 12 Mag., z menjalnimi zadrgami. Cena samo 450 €. Tel.: 041/524-013.

Prodaj naslednje orožje: **repetirke**: Ruger mod.77 Mark II, kal. .308 Win., s Swarovski 6 x 42; Ruger (block zaklep), kal. 7 x 57; Sauer 90, kal. 7 x 64, s Swarovski 6 x 42; Steyr Mannlicher, kratka, kal. .223 Rem. s Swarovski 6 x 42; Steyr Mannlicher Luxsus, kal. .30-06 z Zeiss 2,5 – 12 x 50; Marlin Win. mod. 336 C, kal. .30-30; Mauser švedski, kal. 6,5 x 55; Mauser M 98, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom, in kal. 8 x 57 IS; **polavtomatska risanica** Remington, mod. 750, kal.308 Win.; **kombinirane puške**: Merkel Suhl, kal. 12/7 x 57 R z Zeiss 8 x 50 (Suhlova montaža), z menjalno cevjo, kal. 12/12/70, z ejektorji; boroveljska bokarica, kal. 16/6,5 x 57 R, s Swarovski 6 x 42; boroveljska bokarica, kal.16/7 x 57 R, s Swarovski 4 x 32; Brno ZH, kal. 12/7 x 57 R, s Swarovski 6 x 42 (Suhlova montaža); Brno ZH, kal. 12/5,6 x 50 R Mag.; **šibrenice** SKB trap 12/12/70; Miroku Jagd trap; Brno trap ZH; Brownig trap; šibrenica brezpetelinka Merkel Suhl, kal.12-12; Merkel Suhl, kal. 16-16/70; Baikal – Iž (ruska) 12-12/70; **revolverji**: Smith & Wesson, mod. 686, kal. .357 Mag., 6 inč; Smith & Wesson, mod. 586, kal. .38 Special, 4 inč; Ruger stainless GP 100 – 141, kal. .357 Mag., 4 inč; Taurus stainless, kal. .357 Mag., 4 inč; Rosi steinles, kal. .357 Mag.,

6 inč; **pištole** CZ Brno M 75, kal. 9 x 19 mm; Smith & Wesson ZDA, kal. 9 x 19 mm; FN Herstal Brownig 9 x 19 mm; Walther Ulm PPS, kal. 9 x 19 mm; Walther Ulm PPK, kal. 7 x 65 mm; Walther Ulm PP, kal.7 x 65 mm; Walther Ulm PPK, kal. 9 mm kratka; pištola auto Mag. II stainless ZDA, kal. .22 Win. Mag.. Tel.: 041/690-051 od 9. do 13. ure in od 14. do 19. ure (Majsen).

Prodaj risanico Remington, kal. .300 Win, **risanico** Howa Samuraj, kal. .308 Win., **risanico** Carcano 6,5 x 52 mm in **polavtomatsko risanico** Remington, kal. .30 – 06. Tel.: 041/604-504.

Ugodno prodaj risanico, kal. 8 x 57, s str. daljnogledom (zelo malo uporabljano). Tel.: 041/957-004.

Prodaj obnovljeno risanico CZ (nova cev, 65 cm, kal. .308 Win., z novim str. daljnogledom 3 – 9 x 56, osvetljeni križ). Puška je natančna in uporabna za strele na večje daljave. Tel.: 051/312-607.

Prodaj bok šibrenico, kal. 12/12, **risanico – repetirko**, kal. .222 Rem., **risanico – prelamačo** ZBK 110, kal. .222 Rem, **šibrenico** CZ – brezpetelinko, kal. 16 – 16; vse puške so odlično ohranjene. Tel.: 040/599-585.

Prodaj enocevno risanico – prelamačo Krieghof, kal. 6,5 x 57 R, s str. daljnogledom Kahles 4 x 36 (Suhlova montaža). Cena 3.200 €. Tel.: 041/857-223.

Prodaj kratko karabinko (»štuc«), kal. .243 Win, in rusko **bokarico**, kal. 16/16. Tel.: 051/332-567.

Prodaj karabinko Sava – Kranj, kal. 8 x 57 IS, s str. daljnogledom Docter (Suhlova montaža) in rdečo piko Docter (Suhlova montaža); rusko **šibrenico** 12 – 12 (skoraj nova) in pištolo CZ B 75, kal. .40 S & W. Tel.: 041/606-016.

Prodaj odlično ohranjeno karabinko Sava – Kranj, kal. 6,5 x 57, s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42 (zasušna montaža). Tel.: 031/306-080.

Lovski psi

Na voljo so mladiči nemških kratkodlakih ptičarjev, poleženi 13. decembra 2008, potomci odličnih, delovnih staršev. Mama: Bela (Lea-Hud Obrežki), odl. PZP-50, JZP-183, ŠPP-SM-206-I.a-CACIT, CACT-SLO, HD-A; Oče: Aki (Astra-Ir Obrežki), odl., IPO, ut. "C"-69 točk-db, Ch.J.-SLO, HR, Ch. HR, Int., HD-A. Informacije in rezervacije: 041/285-939.

Kupim psa, izšolanega za delo po krvnem sledu, ki oblažava mrtvega divjega prašiča. Tel.: 031/419-687, samo zvečer.

Ugodno prodaj mlado brak-jazbečarko jelenje rjave barve, staro 1,5 leta. Cena je vrednost enega mladiča. Tel.: 041/524-013.

Januarja pričakujemo **leglo angleških beaglov**. Kupim brak-jazbečarja. Tel.: 041/528-097.

Prodaj mlade beagle – samo samčke. Psi so potomci odličnih, delovnih staršev iz preverjene lovske vzreje, poleženi 2. 10. 2008. Oče in mati imata vzrejno oceno 5/1.

Prodaj tudi nemško lovsko terierko, poleženo 12. 4. 2008, potomko odličnih staršev. Psarna Lipovška; tel.: 040/354-590.

Prodaj leglo ostrodlakih ptičarjev – žimavcev, odličnih, delovnih staršev; poleženi 25. 7. 2008. Tel.: 031/429-019.

Za paritev imam posavskega goniča. Goni vso divjad, oblažava mrtvega divjega prašiča. Je zelo ubogljiv in zvest. Tel.: 041/485-329.

Prodaj psički pasme slovaški kopov, stari 4 mesece, odličnih staršev po zunanosti in v delu. Pasma je primerna predvsem za lov na divje prašiče in delo po krvnem sledu. Tel.: 041/406-471.

Prodaj nemško lovsko terierko, staro 4 mesece, učljive linije, prilegla resa, z bradico, lepimi ožigi, cepljena. Čaka na dobrega gospodarja. Tel.: 031/674-629, Stanko.

Prodaj mlade nemške prepečarje – serce, potomce odličnih in izredno delovnih staršev. Tel.: 051/324-458.

Prodaj leglo nemških lovskih terierjev, odličnih delovnih staršev, poleženih 1. 10. 2008. Tel.: 041/945-084.

Drugo

Prodaj fazane, jerebice in race. Tel.: 041/717-464.

Prodaj lovski kraj št. 54. Cena 110 €. Tel.: 041/692-670.

Izdelujem vse vrste visokih prež, tudi prostostoječe z izolacijo. Tel.: 031/419-537.

Izdelam vam zimske ptičje krmilnice, umetne valilnice za ptice duplarice in pasti za lov polhov (več vrst). Tel.: (01) 895-15-96.

Prodaj komplet vezanih letnikov revije Lovca (54 letnikov). Cena kompleta je 1000 €. Vsi letniki so dobro ohranjeni. Tel.: (03) 564-51-83 ali 041/910-238.

Prodaj terensko vozilo Nissan x-trail, 2,0 sport, 2002, kovinsko-srebrn, 4 x 4, špera, 87.000 km, klimatska naprava, vsa oprema. Vozilo je dobro ohranjeno, registrirano vse leto. Cena ugodna, 7.990 €. Tel.: 041/217-768.

Kupim ali menjam razno lovsko literaturo od leta 1910 do 1949 in več knjig Zlatorogove knjižnice. Tel.: 031/684-676.

Gumbi (okrogli, treh dimenzij) iz jelenje roževine, za lovske kroje (komplet), jopiče in lovske srajce. Izdelam vam jih po želji. Anton Intihar, Kamnik pod Krimom 8/a, 1352 Preserje. Tel.: (01) 363-12-93.

JANUAR						
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)			
	vzide	zaide	vzide	zaide	začet	konec
1. Če	10:13	21:36	7:44	16:27	6:32	17:40
2. Pe	10:30	22:44	7:44	16:28	6:32	17:41
3. So	10:48	23:54	7:44	16:29	6:32	17:42
4. Ne	11:07	----	7:44	16:30	6:32	17:42 ☽
5. Po	11:29	1:07	7:44	16:31	6:32	17:43
6. To	11:57	2:24	7:44	16:32	6:32	17:44
7. Sr	12:33	3:44	7:44	16:33	6:31	17:45
8. Če	13:21	5:04	7:43	16:34	6:31	17:46
9. Pe	14:25	6:16	7:43	16:35	6:31	17:47
10. So	15:43	7:17	7:43	16:37	6:31	17:48
11. Ne	17:08	8:03	7:42	16:38	6:31	17:49 ☽
12. Po	18:33	8:37	7:42	16:39	6:30	17:51
13. To	19:55	9:04	7:41	16:40	6:30	17:52
14. Sr	21:13	9:27	7:41	16:42	6:30	17:53
15. Če	22:27	9:47	7:40	16:43	6:29	17:54
16. Pe	23:39	10:05	7:40	16:44	6:29	17:55
17. So	----	10:25	7:39	16:46	6:28	17:56
18. Ne	0:48	10:46	7:38	16:47	6:28	17:57 ☽
19. Po	1:57	11:11	7:38	16:48	6:27	17:58
20. To	3:05	11:42	7:37	16:50	6:27	18:00
21. Sr	4:08	12:19	7:36	16:51	6:26	18:01
22. Če	5:06	13:05	7:35	16:53	6:25	18:02
23. Pe	5:56	13:59	7:34	16:54	6:24	18:03
24. So	6:37	15:00	7:33	16:55	6:24	18:05
25. Ne	7:11	16:06	7:32	16:57	6:23	18:06
26. Po	7:38	17:13	7:31	16:58	6:22	18:07 ☽
27. To	8:00	18:20	7:30	17:00	6:21	18:08
28. Sr	8:19	19:28	7:29	17:01	6:20	18:10
29. Če	8:37	20:36	7:28	17:03	6:19	18:11
30. Pe	8:55	21:45	7:27	17:04	6:18	18:12
31. So	9:13	22:56	7:26	17:06	6:17	18:14

Prodaj trofejnega damjaka, starega 10 let (zelo močno rogovje). Tel.: 031/276-086.

Prodaj lovski kraj št. 46 (cena 25 €) in terarij za želvo z vso potrebno opremo (cena 200 €). Tel.: 031/296-046.

Prodaj vezane letnike Lovca (1952–1989) ter razne lovske trofeje. Tel.: 051/628-572.

Prodaj novo avtomatsko krmilnico. Tel.: 041/785-656.

Kupim rogovje različne divjadi (na lobanjah ali vgrajeno v različne izdelke), **slike** z lovskega motiva ter različno lovsko opremo in **pasti**. Tel.: 041/627-399, Jože.

Zelo ugodno prodaj ovratnice za šolanje psov, proti lajanju, in »nevidne ograje«. Tel.: 041/444-990.



Lovska zveza Slovenije

Razprodaja jubilejnih majic

Upravni odbor LZS je 15. 12. 2008 na svoji 11. seji sprejel sklep o razprodaji jubilejnih majic LZS ob 100-letnici (kratki in dolgi rokavi) s 30 % popustom do odprodaje zaloge.

Nove cene:

majica – kratki rokav 48€, 12,60 €
majica – dolgi rokav 20€, 14,00 €
V ceni je že vključen DDV.

Strokovna služba LZS



LOVSKA OBLAČILA

INDUSTRIJSKA CONA TRZIN
Dobrave 1
Telefon: 00 386 (01) 562 13 10
040/524-355

 IZDELAVA LOVSKIH OBLEK (KROJEV) IN KLOBUKOV PO MERI, KAKOVOSTNO IN PO ZELO UGODNI CENI! PREPRICAJTE SE SAMI!

KROJAŠTVO PEČOLER, s. p., Kranj
Tel.: 04/23-28-332
GSM: 031/711-055

kontaktni naslov: joze.pecoler@gmail.com

 **ZVEŽEMO**
vam letnik
revije LOVEC.

KNJIGOVEZNICA
Jaka Zdešar, s.p.
Vrhovci VI/1, 1000 Ljubljana
GSM: 040/239-481

DAŠ-DAM, D.O.O.
BRASLOVČE

KAMENA SOL
(kosi od 1 do 5 kg)

in KORUZA v zrnju
(velike vreče)
NA ZALOGI

Informacije in naročila:
040/677-046.



 **Hubertus**
Club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

NAMIBIJA
11-DNEVNI PROGRAM LOVA
z vključenim poletom, prevozi, bivanjem in hrano, lovom na 22 vrst afriške divjadi
2.495 €

11-DNEVNI "ALL-INCLUSIVE" PROGRAM LOVA
z vključenim poletom, prevozi, bivanjem in hrano, lovom na prvostopskih lovskih območjih ter odstrelom
SEDMIH GLAV KAPITALNE TROFEJNE DIVJADI
4.995 €

JUŽNOAFRIŠKA REPUBLIKA
12-dnevni "ALL-INCLUSIVE" program
lova od Ljubljane do Ljubljane
s šestimi lovskimi dnevi ter celotno organizacijo lova
NA 27 VRST ANTILOP
pa tudi na
SLONA, BIVOLA, NOSOROGA, LEVA
IN NILSKEGA KONJA
2.385 €

VODNIKI KRVOSLEDCEV!

Prosimo vas, da Dnevnike vodnika krvosledca (ali poročila o iskanjih v drugačni obliki), v kateri ste leta 2008 redno vpisovali iskanja obstreljene divjadi, pošljete na vpogled Delovni skupini za spremljanje praktičnega dela psov in vodnikov, usposobljenih za delo po krvnem sledu.

Vaša poročila, s pripombami in pobudami za prihodnje delo na tem področju, pošljite do 15. januarja 2009 na naslov: **Komisija za lovsko kinologijo pri LZS, Župančičeva 9, 1000 Ljubljana, s pripisom: »Dnevnik krvosledca«.**

Hvala za sodelovanje!

Lovski vici



NOVO
velikost 650 vrvic in karabiner

Samo 10 €
Mob. 041 657 450

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

izvrstna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
dolžina: 33 cm • teža: 990 g • neoprenska torbica



CENA:
270,00 €

Beluga, d.o.o. • Ljubljana
Naročila in informacije: 01/ 25 10 880 ali 041/ 72 60 11

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV

organizira



Seminar o novih načinih šolanja psov: obsegal bo tri tematske sklope, ki so: psihologija psa, sistem kliker (uporaba markerjev in pozitivne motivacije) ter pravilna igra s psom. Sestavljen bo iz teoretičnega dela in praktičnega prikaza. Hkrati vabimo vse udeležence, naj se seminarja udeležijo skupaj s svojimi psi in naj preizkusijo uspešnost novega sistema šolanja. Seminar je namenjen vodnikom psov vseh starostnih skupin (od 9. tedna starosti naprej), bodočim vodnikom (ki se za nakup šole odločajo) ter vsem drugim, ki jih zanimajo novi pristopi pri šolanju psov.

Kdaj in kje: v soboto, 28. 2. 2009, na poligonu Štruževo (Kranj).
Cena: 25,00 € za člane DLP, 30,00 € za nečlane.
Zadnji rok prijave in plačila: 20. 2. 2009.

Nadaljevalni tečaj osnovnega šolanja lovskih psov: Tečaj je namenjen šolanju mladih psov, ki že obvladajo vaje osnovne poslušnosti: poleg, stoj, sedi, prostor in odpoklic. Namenjen je utrjevanju že pridobljenega znanja, hkrati pa bo naštetim vajam osnovne poslušnosti dodano še učenje prinašanja (>aport<) in vaje >dol<. Tečaj se bo končal z izpitom VP 2.

Zbor vodnikov bo v ponedeljek, 2. 3. 2009, ob 17. uri pred Prosvetnim domom v Savljah, od koder se bodo vodniki s psi in inštruktor odpravili na teren.

Prispevek za poravnavo stroškov tečaja: 70,00 € za vse člane DLP, 100,00 € za nečlane.
Zadnji rok prijave in plačila: 25. 2. 2009.

Pripravljalni tečaj za pomladansko vzrejno preizkušnjo ptičarjev (PZP): To je dopolnilni tečaj k programu osnovnega šolanja lovskih psov (VP 1 in VP 2) in se doda k programu šole, ko tečajniki s svojimi psi že osvojijo osnovne vaje poslušnosti (poleg, sedi, prostor in odpoklic). Tečaj bo potekal enkrat na teden na terenih med ljubljanskimi Dravljami in Črnučami, zunaj termina tečaja za osnovno šolanje.

Začetek tečaja in teoretični del bosta v petek, 13. 3. 2009, ob 18. uri na sedežu Društva ljubiteljev ptičarjev (DLP), Župančičeva 9, Ljubljana.

Cena tečaja: 50,00 € za vse člane DLP, 90,00 € za nečlane. V ceno je vključena tudi vsa divjad, ki jo bomo uporabljali pri šolanju.
Zadnji rok prijave in plačila: 5. 3. 2009.

Zneske vplačil za tečaje ob prijavi na tečaj nakažite na račun Društva ljubiteljev ptičarjev: 0201 0025 3852 458. Prosimo vas, da ob plačilu tudi navedete vrsto tečaja, na katerega se prijavljate.

Vse dodatne informacije: Andreja Strajnar, GSM: 041/484-242.

Na tečaj je treba psa prijaviti pisno na naslov: **DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV, Župančičeva 9, 1000 Ljubljana ali na elektronski naslov: info@pticarji.net**. Ob prijavi na tečaj čitljivo izpolnite prijavnico, ki jo najdete na spletni strani www.pticarji.net ali pa navedite natančno ime psa, pasmo in rojstni datum psa ter naslov in kontaktno telefonsko številko vodnika. Hkrati vas prosimo, da priložite tudi potrdilo o plačilu tečaja.

Aprila na velikega petelina v Rusijo za 1.690 €

7 dni s 5 dnevi lova ter odstrelom 1 velikega petelina in ključačev. Doslej 100 % uspeh. Dodaten odstrel: ruševca 290 €.

Pri prijavi do 15. 1. 2009 je odstrel ruševca brezplačen!

Zagotovilo uspeha: če ne pridete do strela na velikega petelina, vam povrnemo 500 €!

Lov na divje prašiče s pogonom v hrvaških loviščih: 2 dni lova, polni penzion, neomejen odstrel divjih prašičev za 399 €. Ni doplačila za odstrel merjasca! Termina lova: 10. in 11. 1. ter 17. in 18. 1. 2009.

Bizon: 3 dni lova v prerji Divjega zahoda (J. Dakota) vključno z odstrelom trofejnega bizona za 3.495 €. Doslej 100 % uspeh lova naših gostov. Odhod skupine v spremstvu predstavnika PASAT-a je 20. 1. 2009.

Turčija: 7 dni s 5 dnevi lova, 3-5 pogonov na dan za pavšalno ceno 1.990 €, vključno z odstrelom merjascev. Termin lova je 1.-7. 2. 2009.

Safari v Južnoafriški republiki:

- Karoo: 8 dni s 5 dnevi lova ter odstrelom 3 glav divjadi (gnu, blesbok, springbok) za 2.390 €.
- Odhod skupine v spremstvu PASAT-a bo 1. maja. Ob rezervaciji do 15. januarja 2009 dobite še gratis odstrel riedboka.
- Thabazimbi: 7 dni v lovišču s 5 dnevi lova in odstrelom 3 merjascev bradavičarke za 1.990 €.

Ugodne cene odstrelav druge divjadi.

Pasat, d.o.o.
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI DALJNOGLED 7 X 42 WP



- vrhunska kakovost slike
- izvrstna vidljivost v mraku
- široko vidno polje
- polnjen z dušikom
- natančna nastaviteljivost
- 10-letna garancija
- cena: **210,00 €**

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

**Pri nas vemo,
kaj lovci potrebujete!**



AVTOHISA JORDAN

4x4+reduktor

SUZUKI Avtohisa Jordan - Škofljica • 01/366 63 48 • www.avtohisa-jordan.si

OPTIČNE PIKE

Optične pike so namenjene za hitro streljanje in za streljanje v razmerah slabše vidljivosti.

RD 42
RD 30
RD 30H
RD 25H

Optična pika 2. generacije
Pantaron

dolžina: 82 mm, teža: 115 g,
4 velikosti merilne pike, 7 jakosti
osvetlitve, ugodna cena:
120,00 €

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

interclass
cars d.o.o.
servis in prodaja vozil

Gorjupova 1, Ljubljana - Vič
(0)1 2000 940, 031 634 000
www.interclasscars.si

MAZDA
VOLVO

Ugodnosti za
člane LD.



...LOV NA KRILIH ŠNEFA
www.snef.si

LOVSKA OBLAČILA "ŠNEF"
LOVSKA OBUTEV
OPTIKA
ORGANIZACIJA LOVA

Tel.: 070 41 41 41 - Marko, 070 41 41 42 - Jani
info@snef.si

Predstavimo se vam tudi v vaši lovski družini



AŠ

PUŠKARSTVO ŠPENDAL

Puškarnstvo Špendal, d.o.o.
Gramozna pot 9, 1000 Ljubljana
Gsm: 041 399 307
e-mail: puskarstvo@siol.net

**PRODAJA VRHUNSKIH
ARTIKLOV:**

CHEVALIER
QUALITE & CRAFTSMANSHIP

ZEISS **Blaser**

SWAROVSKI **Leica**

SAUER

Varnost in natančnost
združena v eleganci
SAUER 202.



